

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
พฤษภาคม 2554

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
พฤษภาคม 2554

ณัฐพงศ์ สว่างวงศ์. (2554). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. ปริญญาโท วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.วินิตา เจียรนัย, อาจารย์ ดร.อัศวิน มณีอินทร์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาศักยภาพของทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ จังหวัดสมุทรสงคราม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจข้อมูลแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบสอบถามมีจำนวน 440 คน ประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้นำชุมชนที่มีส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จำนวน 7 คน ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ศักยภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ได้แก่ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและสิ่งอำนวยความสะดวก มีความเพียงพอเหมาะสมสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ แต่ควรดูแลเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
2. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสี่กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่าตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่พร้อมทั้งด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม แต่ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา ได้แก่ ขาดความต่อเนื่องด้านการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว
3. ผู้บริหารและผู้นำชุมชนเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ว่า ควรมีการจัดเวทีชาวบ้าน/ประชุมและประชาพิจารณ์ เพื่อให้ประชาชนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม / โครงการที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อหาทางป้องกัน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ที่ส่งผลต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ สังคมศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว และควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน การปลูกจิตสำนึกและการให้ความรู้แก่ประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม โบราณสถาน วัฒนธรรมและประเพณีอันทรงคุณค่าของชุมชนอัมพวา

ECO-TOURISM GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF FLOATING MARKET
AMPHAWA EVENING, SAMUTSONGKHRAM PROVINCE

Present in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science Degree in Recreation Management
at Srinakharinwirot University

May 2011

Natapong Swangwong. (2011). *Eco-tourism Guidelines for Development of Floating Market Amphawa Evening, Samutsongkhram Province*. Master thesis. M.S.(Recreation Management). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee : Lecturer Dr. Winida Jiaranai, Lecturer Dr. Asawin Maneein.

The purpose of this research was to study the potential of natural resources and tourist facilities, problems and new approaches to tourism development at the Eco-tourism Floating Amphawa Evening eco-tourism as a source of Samutsongkhram province. Tools used in this study were the corrected data by survey the rating scales of and the interview. The questionnaire the 440 samples in the questionnaire consisted of 4 groups which were included government officials, community leaders and people in local entrepreneurs and tourist. The data analysed by mean and stand deviation of statisfical. And interview executives and community leaders involved in tourism development Floating Amphawa evening by analyed the content.

The results of research were as follows:

1. Potential of tourism resources and facilities in the Eco-tourism Floating Market Amphawa Evening were a tourist who has plenty of natural and facilitate. That have a capacity adequate to tourists. But should take care of the environment, restoration of art-culture and tourism activities on a regular basis and continuously.

2. Reviews of the samples on the Eco-tourism Floating Market Amphawa Evening concluded that all four group samples. They were agree that the floating market Amphawa evening, Samutsongkhram was eco-tourism as well as the environmental and social culture. But the problems and obstacles in developing such a lack of continuity of management, the participation of local communities, the recreational activities, and the facilities of tourism.

3. Administrators and community leaders proposed the development of Eco-tourism Floating Market Amphawa Evening, Samutsongkhram province that should be staging Village/meeting and public hearing for the people have exchanged opinions on problems and fix common problems that happen on a regular basis, should monitor and evaluate activities and projects arising from travel on a regular basis to find a way to prevent problems that arise and affect the degradation of torture, forecast natural, social arts, and environmental tourism. And should focus on the participation of the people, the growing awareness and educate the public, the tourists and tour operators for environmental conservation, historic site, culture and valuable tradition of community Amphawa.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
ของ
ณัฐพงศ์ สว่างวงศ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน พ.ศ. 2554

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.วินิดา เจียรนัย)

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์เทเวศร์ พิริยะพูนท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อัศวิน มณีอินทร์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วินิดา เจียรนัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อัศวิน มณีอินทร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุภารัตน์ วรทอง)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ณ โอกาสนี้ นับตั้งแต่ อาจารย์ ดร.วินดา เจียรนัย ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.อัศวิน มณีอินทร์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ รองศาสตราจารย์เทเวศร์ พิริยะพูนท์ และรองศาสตราจารย์สุภารัตน์ วรทอง ที่กรุณารับเป็นคณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ช่วยปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์เรียบร้อย และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นตลอดจนคณาจารย์ภาควิชาสันตนาการทุกท่าน ที่ช่วยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย และให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้เครื่องมือวิจัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา หัวหน้าโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ และผู้ทรงคุณวุฒิอีก 5 ท่าน รวมถึงเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานทุกท่านที่ให้ข้อมูลด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้คำแนะนำ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคุณสมักร ภูมิเขต เจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาสันตนาการ ที่คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ พี่ ๆ น้อง ๆ เพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำและสนับสนุนช่วยเหลือผู้วิจัย มาโดยตลอด และขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขาการจัดการนันทนาการ รุ่น 7 ทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจให้เป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแห่งนี้

บุคคลที่สำคัญยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่เกษร สว่างวงศ์ และขอขอบพระคุณ ครอบครัวจัดละ ครอบครัวสว่างวงศ์ ครอบครัวสุวรรณวงษ์ ทุกคนที่ให้ความรัก ความห่วงใย คอยเป็นกำลังใจ สนับสนุนและช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้แก่คุณพ่อวิรัตน์ สว่างวงศ์ ผู้ที่รอคอยและมีความหวังจะได้เห็นความสำเร็จของลูกชาย จวบจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต และขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการทำปริญญานิพนธ์ทุกท่านในทุก ๆ ขั้นตอน หากบุคคลใดที่มีได้เอ่ยนาม ผู้วิจัยใคร่ขอกราบอภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ณัฐพงศ์ สว่างวงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	9
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	16
แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการด้านการท่องเที่ยว	17
แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยว	22
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย	30
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น	36
แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม	40
ประวัติตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
งานวิจัยในต่างประเทศ	47
งานวิจัยภายในประเทศ	49
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	55
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ผลการวิเคราะห์ศักยภาพทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกของตลาดน้ำยามเย็น อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม.....	78
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	106
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	109
สรุปผลการวิจัย.....	112
อภิปรายผล.....	120
ข้อเสนอแนะ.....	127
บรรณานุกรม.....	131
ภาคผนวก.....	140
ภาคผนวก ก.....	141
ภาคผนวก ข.....	149
ภาคผนวก ค.....	157
ภาคผนวก ง	159
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	161

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อ สภาพโดยทั่วไปของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	79
2	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อปัญหาและ อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.....	81
3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสภาพแวดล้อม.....	83
4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านแหล่งท่องเที่ยว.....	85
5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม.....	88
6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก.....	90
7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการบริหารจัดการ.....	92

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านกิจกรรมนันทนาการ.....	95
9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น.....	97

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 ป้ายบอกทางถนนพระราม 2.....	69
3 ป้ายบอกทางถนนเพชรเกษม.....	69
4 ป้ายทางเข้าตลาดน้ำ.....	70
5 หัวโชน 3 หัว ขนาดใหญ่.....	70
6 ห้องสุขาสาธารณะ.....	71
7 ห้องสุขาเอกชน.....	71
8 ค้าขายอาหารในคลอง.....	71
9 ร้านค้าบนบก.....	71
10 ร้านขายของที่ระลึก.....	72
11 ร้านขายของที่ระลึก.....	72
12 ป้ายบอกจุดท่องเที่ยวแบบไม่ถาวร.....	72
13 ป้ายบอกจุดท่องเที่ยวแบบถาวร.....	72
14 ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวที่ไกลจากตลาดน้ำ.....	73
15 ป้ายทางเข้าบริเวณวัดอัมพวัน.....	73
16 ป้ายบอกบริเวณโครงการ.....	73
17 ลานจอดรถวัดอัมพวันฯ.....	75
18 ลานจอดรถโรงแรมอัมพวา.....	75
19 ที่นั่งพักบริเวณริมคลองอัมพวา.....	75
20 ที่นั่งพักบริเวณสวนโครงการ.....	75
21 ป้ายประวัติอัมพวา.....	76
22 ป้ายคำแนะนำการล่องเรือ.....	76
23 ป้ายบอกที่ทิ้งขยะ.....	77
24 ถังขยะตามทางเดิน.....	77
25 สะพานข้ามคลองอัมพวา.....	77
26 ป้ายเตือนให้ระวังมีจระเข้.....	77

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่ละประเทศมุ่งหวังที่จะพัฒนาความเจริญก้าวหน้ายกระดับให้ทัดเทียมนานาประเทศ การที่ประเทศจะเจริญและพัฒนาประเทศได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาประเทศ ด้านการสร้าง ความเชื่อมั่นให้ต่างประเทศเกิดทัศนคติที่ดี กล้าเข้ามาท่องเที่ยวและลงทุน และด้านเศรษฐกิจเป็น ส่วนที่ช่วยในการสนับสนุน จะเห็นได้ว่าประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสูง สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเช่นกัน จึงได้หาแนวทางที่จะพัฒนา เศรษฐกิจให้มีความก้าวหน้าขึ้น โดยหันมาให้ความสำคัญในเรื่องของการท่องเที่ยว ซึ่งประเทศไทย มีศักยภาพสูงทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวอันอุดมสมบูรณ์ เป็นที่ปรารถนาของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตสูงและรวดเร็ว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2550: 59)

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัวซึ่งแตกต่างจากอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ คือ การสร้างรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ เข้าประเทศเป็นจำนวนมหาศาลเมื่อเทียบกับรายได้จากสินค้าอื่น ๆ จากสถิตินักท่องเที่ยวใน 10 ปีที่ ผ่านมา พบว่า สถิติของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น จาก 7.19 ล้านคนในปี พ.ศ.2539 เป็น 15.12 ล้านคนในปี พ.ศ.2549 และมีรายได้จากนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นจากจำนวน 219,364 ล้านบาทในปี พ.ศ.2539 เป็น 533,000 ล้านบาทในปี พ.ศ.2549 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549: 8) ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศไทยมีศักยภาพสูง ทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลาย ในด้านแหล่ง ท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ ที่สร้างความประทับใจในเรื่องของความสวยงาม ความเป็นธรรมชาติและ แหล่งท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนา อันแสดงถึงอารยธรรม ความ เจริญของท้องถิ่นนั้นๆ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม ที่มีความ แตกต่างกันในแต่ละสังคม ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ ทำให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ เรื่องของความยั่งยืนของทรัพยากรการท่องเที่ยว ในอดีตและปัจจุบันที่ผ่านมามีการละเลย ทำให้ ทรัพยากรทางธรรมชาติถูกทำลาย เกิดความเสื่อมโทรมในแหล่งท่องเที่ยว เกิดสภาวะมลพิษต่อ สิ่งแวดล้อม ต้นเหตุความเสียหายอาจเกิดมาจากความไม่รู้ ไม่เข้าใจในเรื่องของการอนุรักษ์ ทรัพยากรท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจก็เป็นได้ หากปล่อยทิ้งไว้ไม่มี กระบวนการในการจัดการที่ถูกต้องเหมาะสมแล้วอาจถูกทำลายมากขึ้นและหมดสิ้นไปในอนาคต

ในปัจจุบัน หลายหน่วยงานโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวโดยตรง ได้ตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปี พ.ศ.2539 มีการส่งเสริมให้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2539: 9-10)

1. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งด้านธรรมชาติ แหล่งประวัติศาสตร์โบราณคดี และวัฒนธรรม
2. ประสานงานให้เกิดความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
3. สร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดวิถีแห่งการอนุรักษ์การคืนประโยชน์สู่ระบบนิเวศ
4. ดำเนินการให้มีการวางแผนและปรับปรุงพัฒนากฎระเบียบ องค์กร การจัดการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีประสิทธิภาพ
5. ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม

การที่นักท่องเที่ยวนิยมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อแสวงหาคุณค่าและความสุข ความพึงพอใจนั้น การแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็นที่แสดงถึงความคิดเห็นความเข้าใจในการช่วยประเมินคุณค่าและสภาพต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากความรู้และประสบการณ์เป็นตัวแปรสำคัญที่จะนำไปสู่การแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (หน่วยวิจัยอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2549: 1-2) “ตลาดน้ำ” จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของไทย เป็นสิ่งที่แสดงถึงวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยที่มีความผูกพันกับตลาดมาโดยการเฉพาะการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย ที่นิยมการตั้งบ้านเรือนตามแหล่งน้ำลำคลอง (พจนานุกรม. 2550: 2) ตลาดน้ำอัมพวา ตั้งอยู่บริเวณชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นชุมชนริมน้ำที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง ในด้านประวัติศาสตร์ ชุมชนแห่งนี้เป็นสถานที่ประสูติของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 และสมเด็จพระราชินีอีก 2 พระองค์ แห่งพระบรมราชวงศ์จักรี คือ สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี พระบรมราชินีในล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 1 และสมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินีพระบรมราชินีในล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 2 ทั้งยังเป็นสถานที่ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เสด็จมาประทับเพื่อหลบภัยจากพม่าเมื่อคราวเสียกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ.2310 อีกด้วย ชุมชนอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง จึงมีโบราณสถานและแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับราชวงศ์จักรีอยู่มากมาย ในด้านระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ชุมชนอัมพวาเป็นชุมชนริมน้ำที่มีระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์มีพื้นที่โดยรอบเป็นสวนผลไม้ที่มีชื่อเสียงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะสวนลิ้นจี่ ส้มโอขาวใหญ่และสวนมะพร้าว นอกจากนี้ ชุมชนอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียงยังมีสภาพแวดล้อมของแม่น้ำลำคลองที่เป็นธรรมชาติและมีความอุดมสมบูรณ์ จึงเป็นที่อาศัยของหิ่งห้อยนับล้านตัวที่ส่องแสงระยิบระยับในยามค่ำคืน รวมทั้งเป็นแหล่งที่อาศัยของสัตว์น้ำอีกนานาชนิด ส่วนด้านศิลปวัฒนธรรมนั้นชุมชนอัมพวาเป็นศูนย์กลางทางด้าน

ศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย เป็นแหล่งผลิตนักดนตรีไทยที่สำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นชุมชนที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์การตั้งถิ่นฐานของชุมชนริมน้ำดั้งเดิมไว้ได้ค่อนข้างสมบูรณ์ พื้นที่โดยรอบอัมพวาเป็นแหล่งผลิตเครื่องเบญจรงค์ที่ดีที่สุดในประเทศไทย รวมทั้งมีวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์น่าสนใจหลากหลาย เช่น การทำน้ำตาลมะพร้าว การทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากมะพร้าว การทำขนม ฯลฯ มีเทศกาลกินเจที่คึกคักทุกปี มีตลาดน้ำยามเย็นที่มีชื่อเสียงเป็นแหล่งขายอาหาร ผลไม้ และขนมอร่อยที่หาชิมได้ที่อื่นได้ยาก (หน่วยวิจัยอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2549: 2-3)

การขยายตัวของการท่องเที่ยวและจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นนี้ ได้ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของจังหวัด แต่ขณะเดียวกันก็ได้ส่งผลกระทบในทางลบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่การท่องเที่ยวไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมในฤดูกาลท่องเที่ยวและในช่วงวันหยุด จำนวนของนักท่องเที่ยวที่มายังแหล่งท่องเที่ยวสูงขึ้นทุกปี ความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในนั้น ๆ สูงขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดความแออัดที่จะไปทำลายความสงบของธรรมชาติ เกิดการรบกวนต่อสภาพที่เป็นธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสียความสมดุลไป มีผลทำให้สิ่งแวดล้อมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมเกิดปัญหาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวถูกทำลายไปก่อนเวลาอันควร โดยพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อาทิ ขยะมูลฝอยบริเวณตลาดน้ำกลาดเกลื่อนทำให้เกิดผลเสียทางระบบนิเวศ ระบบการกักน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำลำคลองไม่สมบูรณ์ การใช้มลพิษทางเสียงเข้าไปรบกวนธรรมชาติทำให้เกิดการย้ายถิ่นของหึ่งห้อยที่เป็นเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาและอาจจะรื้อฟื้นกลับมาได้ยาก สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลพวงเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งสิ้นและจากการท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาในปัจจุบันทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ด้านสภาพสิ่งแวดล้อม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เปลี่ยนแปลงไป ด้านระบบการบริหารจัดการรองรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและประชากรที่แฝงมาอาศัยอยู่บริเวณตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ขาดการดูแลเอาใจใส่เรื่องสภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์ สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการด้านการท่องเที่ยวขาดมาตรฐาน จึงต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนในพื้นที่ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวแบบเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของชุมชนที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อต้องการทราบศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสภาพแวดล้อม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริหารจัดการและด้านกิจกรรมนันทนาการ โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

กับการท่องเที่ยว ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนในการพัฒนานำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนพัฒนาตามแนวการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนให้มีศักยภาพและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อสำรวจศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ สภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสภาพแวดล้อม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษางานวิจัยทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการสร้างมาตรฐานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดการอนุรักษ์อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต ซึ่งถือได้ว่าเป็นเป้าหมายอันสูงสุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวและเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน ประเทศชาติ รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวที่ทราบถึงแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดการทำลาย อันส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้เป็นการเผยแพร่ผลการวิจัยต่อสาธารณชนและกลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถนำไปพิจารณาปรับใช้ในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ชุดดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล ได้แก่ บุคคลที่มีความรู้ในพื้นที่ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 5,607 คน (ข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านรายจังหวัด รายอำเภอและรายตำบล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2551)

2. ประชากรที่ใช้ในแบบสอบถาม ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน จำนวน 107 คน (สำนักงานสถิติข้อมูล จังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2551)

2.2 ผู้ประกอบการ จำนวน 130 ราย (จำนวนผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้าที่อยู่จำแนกตามประเภท จดทะเบียนรายอำเภอ พ.ศ. 2550)

2.3 ประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 5,607 คน (ข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากร และบ้านรายจังหวัด รายอำเภอและรายตำบล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2551)

2.4 นักท่องเที่ยว จำนวน 533,156 คน (สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 2 พ.ศ. 2551)

3. ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐและประธานผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายการจัดการวางแผน พัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ชุดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในแบบสอบถาม ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยอาศัยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร ยามาเน (ณัฐวุฒิ โรจนทัต. 2551: 95; อ้างอิงจาก Taro Yamane. 1970) เมื่อเทียบจากตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการเก็บกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 440 คน เนื่องจากการวิจัยนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ต้องทำการศึกษาจำนวนหลายกลุ่มผู้วิจัยจึงทำการเลือกตัวอย่าง (Sample) ให้มีลักษณะเป็นตัวแทน (Representative) ของกลุ่มตัวอย่างในขนาดที่เหมาะสม (Adequate size) และด้วยเหตุที่ผู้วิจัยมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาและงบประมาณ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 107 คน

2.2 ผู้ประกอบการ ผู้วิจัยได้ใช้การเทียบอัตราส่วน 2:1 ได้จำนวน 65 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลโดยให้ครอบคลุมทุกประเภทของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 65 คน

2.3 ประชาชนในท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ใช้การเทียบอัตราส่วน 50:1 ได้จำนวน 112 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 112 คน

2.4 นักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวนทั้งสิ้น 156 คน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา หัวหน้าฝ่ายวิเคราะห์แผนและนโยบายจังหวัด ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอัมพวา ผู้อำนวยการ ททท. สำนักงานสมุทรสงคราม ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสมุทรสงคราม ประธานกรรมการบริหารองค์กรในฐานะผู้นำท้องถิ่น และหัวหน้าโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ ผู้วิจัยกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 7 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของประชาชน 4 กลุ่ม โดยแบ่งเป็น เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นด้านสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคำสำคัญบางคำเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันไว้ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึงดังนี้

1.1 แนวทางการพัฒนา หมายถึง การหาวิถีทางเพื่อสร้างความสุขความเจริญก้าวหน้าจากการเปลี่ยนแปลงที่เชื่อว่าจะดีขึ้นทำให้เจริญยิ่งขึ้น โดยยังคงเน้นในเรื่องของทรัพยากรทางธรรมชาติ วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปวัฒนธรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียงให้ยังคงสภาพเดิม ซึ่งวิธีการหาแนวทางในการพัฒนานั้นจะประกอบไปด้วยการระดมความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแนวทางในการทำให้เกิดความสุขความเจริญก้าวหน้าภายในสถานที่ทำการศึกษา โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ หลีกเลี่ยงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีการสร้างยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเพื่อกำหนดกรอบที่เป็นรูปธรรม เพื่อกำหนดผลที่ได้มาทำการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้นให้สู่ความเป็นเลิศได้รับความนิยม โดยไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ มนุษย์ ทุกส่วนใช้ชีวิตอย่างมีความสุข งานวิจัยนี้หมายถึง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านแหล่งท่องเที่ยว

ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางไปในสถานที่ซึ่งเป็นธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม เพื่อการชื่นชมและสัมผัสแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540: 2-51)

2. ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา หมายถึง ตลาดที่ซึ่งจัดไว้สำหรับจำหน่ายสินค้าในเวลาเย็นอยู่ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากจากนักท่องเที่ยวในปัจจุบันมีการค้าขายในน้ำ โดยอาศัยเรือแพ เป็นพาหนะบรรทุกทุกสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อชีวิต เช่น เสื้อผ้า อาหาร ผลผลิตทางการเกษตร ขายตามแม่น้ำลำคลองที่มีผู้อาศัยอยู่ มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวมากมาย เช่น ล่องเรือชมแม่น้ำลำคลอง ชมวิถีชีวิตของคนสองฝั่งคลอง ล่องเรือชมหิ่งห้อย การจัดกิจกรรมล่องเรือไหว้พระ 9 วัด เป็นต้น

3. เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ ข้าราชการเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลอัมพวา เจ้าหน้าที่วิเคราะห์แผนและนโยบายจังหวัด เจ้าหน้าที่สถานีตำรวจภูธรอัมพวา กรรมการบริหารองค์กรในฐานะผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ ททท. สำนักงานสมุทรสงคราม ข้าราชการเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดสมุทรสงคราม เจ้าหน้าที่โครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์

4. ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ รีสอร์ท โฮมสเตย์ เรือนำเที่ยว ร้านขายของที่ระลึก ในบริเวณชุมชนอัมพวาและรวมถึงตำบลใกล้เคียงกับตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา

5. ประชาชนในท้องถิ่น หมายถึง คนที่อาศัยบริเวณชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมถึงตำบลใกล้เคียงกับตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

6. นักท่องเที่ยว หมายถึง ประชาชนชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวบริเวณตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ทั้งแบบพักค้างแรมและไม่พักค้างแรม

7. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐและประธานผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายการจัดการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม งานวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วยนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา หัวหน้าฝ่ายวิเคราะห์แผนและนโยบายจังหวัด ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอัมพวา ผู้อำนวยการ ททท. สำนักงานสมุทรสงคราม ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสมุทรสงคราม ประธานกรรมการบริหารองค์กรในฐานะผู้นำท้องถิ่น และหัวหน้าโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการด้านการท่องเที่ยว
4. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยว
5. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย
6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
7. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม
8. ประวัติตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 9.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 9.2 งานวิจัยภายในประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงระยะทาง การเดินทางและการค้างแรม

จี และชอย (Gee; & Choy 1989: 98-101) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีความเพลิดเพลินสนุกสนาน โดยที่นักท่องเที่ยวนั้นเอง ดังนั้น การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่ต่าง ๆ เป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ พึงพอใจของผู้เดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมหรือเพื่อการประกอบกิจกรรมที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพและการไปอยู่อาศัย

แมคอินทอช และโกลด์เนอร์ (Mc Intosh; & Goeldner 1995: 132-135) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นผลรวมของปรากฏการณ์ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจบริการต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือสร้างความพอใจให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

นิคม จารุมณี (2544: 1) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งที่พักอยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมโดยมี

แรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

ซูสิทธี ชูชาติ และคนอื่น ๆ (2544: 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากบ้านพักเป็นการชั่วคราว ระยะเวลาสั้น เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร หรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ ทางด้านท่องเที่ยว

ปรีชา แดงโรจน์ (2546: 29-30) ได้อ้างถึง คำนิยามการท่องเที่ยวขององค์การสหประชาชาติที่ได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ.2506 ไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขเกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ ต้องมีการเดินทาง ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมเยือน ต้องมีจุดหมายหมายของการเดินทาง และได้อธิบายเพิ่มเติมของจุดหมายหมายของการเดินทางท่องเที่ยวไว้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวต้องมีค่าใช้จ่ายเพื่อการประกอบอาชีพ การไปอยู่ประจำและเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ ได้แก่ เพื่อพักผ่อนในวันหยุด เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา เพื่อการศึกษา เพื่อการกีฬา บันทึกลง เพื่อชมประวัติศาสตร์ ความสนใจพิเศษ เพื่องานอดิเรก เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจและเพื่อเข้าร่วมประชุมสัมมนา

ความสำคัญของการท่องเที่ยว

ธีรณีย์ บวรธีรกุล (2545: 25-26) กล่าวว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism industry) ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ด้านที่พักและอาหาร ธุรกิจนำเที่ยวและธุรกิจการค้าของที่ระลึก ธุรกิจเหล่านี้ขายบริการแก่นักท่องเที่ยวโดยตรงและมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม เช่น การผลิตสินค้า เกษตรกรรม การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น โดยแบ่งความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองได้ดังนี้

1. ความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่

1.1 รายได้จากการท่องเที่ยวจะมีผลทวีคูณในการสร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้ผลผลิตส่วนรวมของประเทศมีค่าทวีกว่าสองเท่าตัว

1.2 ก่อให้เกิดการหมุนเวียนและการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาค ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในท้องถิ่น เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ร้านค้า สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีทุนในหลายรูปแบบทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพอย่างกว้างขวาง

1.3 กระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำทรัพยากรของประเทศโดยเฉพาะของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในอัตราที่สูง ในรูปของการผลิตสินค้าพื้นเมืองและสินค้าของที่ระลึก ตลอดจนการบริการในท้องถิ่นนั้น ๆ

1.4 เป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองวัตถุดิบ ผลผลิตขายได้ตลอดเวลาแล้วแต่ความเหมาะสมและความสามารถของผู้ขาย

1.5 ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการลดการว่างงาน ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลได้รับรายได้ในรูปแบบภาษีอากรประเภทต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

2. ความสำคัญต่อสังคม ได้แก่

2.1 มีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติ ก่อให้เกิดสันติภาพ ความเป็นมิตรไมตรีและความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของบ้านและผู้มาเยือน

2.2 มีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมให้เกิดแก่ท้องถิ่น ทำให้มีการก่อสร้างสิ่งใหม่ ๆ มีการลงทุนทางด้านการผลิตเพื่อรับรองการบริการแก่ผู้มาเยือน ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการมีงานทำ จึงทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2.3 ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เกิดความภาคภูมิใจ ความสำนึกและตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการรักษาเอกลักษณ์ของชาติหวงแหนและรักษาผืนแผ่นดินที่อยู่อาศัยของตน

2.4 ช่วยขจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท ขจัดปัญหาการหลังไหล และเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเข้ามาหางานทำหรือเสี่ยงโชคในเมืองของประชาชนในชนบท

2.5 ช่วยให้ชาวชนบทรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาผลิตและประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในรูปแบบของสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกไว้สำหรับขาย ผู้มาเยือนเป็นการหารายได้มาจุนเจือครอบครัวเพิ่มขึ้น

3. ความสำคัญต่อการเมือง ได้แก่

3.1 การเดินทางท่องเที่ยวก่อให้เกิดความรู้สึกถึงความมั่นคงปลอดภัย เพราะการที่นักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางไปเยือนที่ใด จะต้องมีความปลอดภัยเพียงพอ

3.2 เป็นวิถีทางที่มนุษย์ต่างสังคมจะไปพบปะรู้จักทำความเข้าใจ เป็นการสร้างความรักความสมานฉันท์ของคนในชาติ ในทำนองเดียวกันการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลกที่จะช่วยสร้างสรรค์สัมพันธ์ไมตรีและความสงบสันติสุขในโลก

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว

กองวิชาการและฝึกอบรม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544: 40-59) ได้กล่าวถึงผลิตผลของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ การบริการซึ่งลูกค้าจะเลือกซื้อเมื่อเกิดความพึงพอใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบริการ มีดังนี้

1. ปัจจัยภายใน แบ่งออกเป็นดังนี้

1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism resources) ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรนักท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดใจให้ผู้คนเดินทางมาเยือนท้องถิ่นนั้นๆ อันจะมีทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งเทศกาลและงาน ประเพณีประจำที่มีอยู่ในท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1.1.1 ประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ เกาะ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด

1.1.2 ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา ได้แก่ วัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ ศาสนสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ และอนุสรณ์สถาน

1.1.3 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยว อีกรูปแบบหนึ่งในลักษณะของพิธี งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต (เช่น หมู่บ้านชาวเขา สภาพชีวิตในชนบท) ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ไร่/สวน พืช ผัก ผลไม้และเหมือง

1.2 ความปลอดภัย (Security) ในการตัดสินใจ เลือกจุดหมายการเดินทาง
ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นประการสำคัญ มาตรการรักษาความปลอดภัย จึงต้องมีประสิทธิภาพและทั่วถึงทุกแหล่งท่องเที่ยว

1.3 โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructures) ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกหลัก เช่น ถนน สะพาน สนามบิน สถานีรถไฟ สถานีรถโดยสาร ท่าเรือ ไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการขนส่ง การสื่อสารที่ทันสมัย เป็นต้น โดยปกติแล้ว รัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกสบายของประชาชนในท้องถิ่น หรือหากเป็นการลงทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นก็ยังสามารถได้รับประโยชน์อย่างถาวร

1.4 สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) เป็นสถานที่หรือบริการที่ส่วนใหญ่เอกชนจะเป็นผู้จัดหาไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว ในรูปของการประกอบการทางธุรกิจและมีบริการของรัฐอยู่ในบางส่วนด้วย ดังนี้

1.4.1 การคมนาคม เมื่อผู้ซื้อเดินทางมาซื้อบริการถึงที่ผลิต การคมนาคมขนส่ง ทั้งจากทางต่างประเทศและภายในประเทศ จะต้องสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยทั้ง 3 ทาง คือ ทางบก มีถนนที่พาหนะต่าง ๆ ผ่านเข้า-ออก ได้สะดวก หรือมีบริการรถไฟ ทางน้ำมีท่าเทียบเรือ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆทางอากาศยานทันสมัย มีสายการบินมาลงมาก

1.4.2 วิธีการเข้าเมืองและบริการข่าวสาร มีการผ่อนคลายเป็นระเบียบวิธีการเข้าเมืองให้สะดวกรวดเร็ว มีบริการให้ข่าวสาร บริการจองที่พัก บริการขนส่งสู่ที่พัก เป็นต้น

1.4.3 ที่พัก มีโรงแรมระดับต่าง ๆ ให้เลือก มีอัตราค่าที่พัก ที่เหมาะสมกับคุณภาพ สะอาดและมีบริการตามมาตรฐานระดับสากล

1.4.4 ร้านอาหาร นอกจากจะมีอาหารให้เลือกหลายชนิดแล้วจะต้องถูกลักษณะมีบริการที่สุภาพ และมีการกำหนดราคาที่เหมาะสม

1.4.5 บริการนำเที่ยว มีบริการนำเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ความเข้าใจถูกต้อง มีอัตราค่ามัคคุเทศก์และมีความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยว

1.5 การโฆษณาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ (Advertising and public relation) เป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นกรรมวิธีที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวของเราเป็นที่รู้จักและสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งจากต่างประเทศและภายในประเทศ

1.6 ภาพลักษณ์ (Image) เป็นตัวกำหนดกลุ่มนักท่องเที่ยว หากมีภาพลักษณ์ว่าเป็นดินแดนแห่งความฝันของผู้ชายนักท่องเที่ยวที่สนใจก็จะเป็นกลุ่มชายรักสนุก จึงควรฟื้นฟูภาพลักษณ์ของประเทศไทยในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่อุดมด้วยมรดกทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เป็นดินแดนแห่งความเพลิดเพลินในการจับจ่ายทั้งสินค้าพื้นเมืองและสินค้าปลอดอากร

2. ปัจจัยภายนอก แบ่งออกเป็นดังนี้

2.1 สภาวะเศรษฐกิจและการเมืองของโลก มีส่วนสำคัญในการกำหนดกระแสการเดินทางของนักท่องเที่ยว สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจะทำให้การเดินทางท่องเที่ยวอ่อนตัวลงโดยเฉพาะการเดินทางท่องเที่ยวระยะไกลเช่นเดียวกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองในบางประเทศอาจก่อให้เกิดความรู้สึกถึงความไม่มั่นคงเป็นผลให้การเดินทางออกนอกประเทศชะลอตัวลงในระยะเวลาสั้น ในทางตรงกันข้ามการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจและสภาพความมั่นคงทาง การเมืองจะเป็นตัวกระตุ้นกระแสการเดินทางให้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง

2.2 ความนิยมในการท่องเที่ยว ในช่วงเวลาสิบกว่าปีที่ผ่านมา เมืองค์ประกอบหลายประการที่ช่วยให้รายได้ของครอบครัวสูงขึ้น ครอบครัวมีขนาดเล็กลง ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตนั้นมีมูลค่าเพิ่มมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดสภาวะความเครียดเข้ามาเป็นตัวกระตุ้นให้มีความต้องการแสวงหาความสุขผ่อนคลายความตึงเครียดมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงเข้ามามีส่วนเป็นทางเลือกหนึ่งของมนุษย์ให้เกิดกิจกรรมสร้างความสุขในการดำเนินชีวิต

2.3 การขยายเส้นทางคมนาคม โลกยุคใหม่ที่มีการคมนาคมขนส่งจะต้องรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดระบบเครือข่ายถนนเชื่อมต่อเพื่อการเดินทางด้วยรถยนต์ที่มีความยืดหยุ่นสูงกว่าตารางเดินรถไฟที่ค่อนข้างจำกัดและตายตัว ระบบการคมนาคมทางอากาศได้รับการพัฒนาทั้งด้านของท่าอากาศยาน เครื่องบิน และเส้นทางบิน ส่งผลให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัยและประหยัด

2.4 การแลกเปลี่ยนนโยบายทางการเมือง ระบบการคมนาคมขนส่งที่พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ทำให้ดูเหมือนโลกจะหดตัวเล็กลง รัฐบาลของทุกประเทศต่างให้ความสนใจขอความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นผลให้การแข่งขันกันทั้งในแง่ของการส่งเสริมการตลาดและการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่ประกอบกันเป็นแรงจูงใจให้เกิดความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

แอล อี แฮดแมน (L.E. Hadman. ;1980: 124) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวจักจะมีมูลเหตุจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวมาจากปัจจัยต่อไปนี้

1. ปัจจัยผลัก (Push factor) หมายถึง สภาพเงื่อนไขที่กระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันภายในตัวบุคคลให้ตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว ปัจจัยผลักดันนี้อาจจะมาจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความอยากรู้อยากเห็น ในสิ่งนี้อาจถือว่าเป็นแรงผลักดันภายในที่เห็นได้ชัด เพราะมนุษย์มีสัญชาตญาณในการอยากรู้อยากเห็นเรื่องต่าง ๆ ที่ตนเองยังไม่รู้ การเดินทางท่องเที่ยวเป็นการสำรวจโลกใหม่ในความคิดและเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับตนเอง

1.2 ความพึงพอใจ การเดินทางท่องเที่ยวและความประทับใจในสิ่งที่ได้พบเห็น ได้สร้างความสุขความพึงพอใจให้กับบุคคล ดังนั้น การท่องเที่ยวก็คือความพยายามที่จะแสวงหาความสุขให้กับตนเองนั่นเอง

2. ปัจจัยดึงดูด (Pull factor) หมายถึง สภาพเงื่อนไขภายนอกที่มาดึงดูดใจ ให้บุคคล ได้ออกเดินทางท่องเที่ยว ปัจจัยดึงดูดเหล่านี้ ได้แก่

2.1 ลักษณะภูมิประเทศ ได้แก่ ลักษณะทางภูมิประเทศของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ หรือ ทัศนียภาพทางภูมิอากาศ เช่น อากาศสดชื่น อากาศเย็นสบาย ประกอบกันเป็นลักษณะ กายภาพที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ

2.2 สภาพอื่น ๆ ได้แก่ เรื่องราว หรือสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไป ท่องเที่ยว นอกเหนือไปจากสภาพทางกายภาพ ได้แก่ การเป็นแหล่งสินค้าที่น่าสนใจ ราคาถูก เป็นต้น

3. ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาทั้งปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดมีความเกี่ยวพันกันใน ลักษณะตัวเสริมกำลัง (Reinforcement) ของกันและกัน กล่าวคือ ปัจจัยดึงดูดก็เป็นตัวเสริมกำลังที่ ทำให้เกิดผลักดัน ในขณะที่เดียวกันปัจจัยผลักดันก็เป็นตัวเสริมกำลังที่ทำให้เกิดปัจจัยดึงดูด

องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญด้านการท่องเที่ยว

องค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวมี 4 ประการ (Mill. 1990: 22) ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์และการให้ ความบันเทิง

2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการเดินทาง เช่น การเดินทาง ที่พัก อาหาร บริการต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งจูงใจ ดึงดูดใจทั้งสิ้น สิ่งอำนวยความสะดวก ในการท่องเที่ยว 4 ประการ ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานบริการ เช่น ร้านขายของ ที่ระลึก ร้านซักรีด สถานที่นันทนาการ และปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

3. การขนส่ง (Transportation) การขนส่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการนำนักท่องเที่ยว ไปยังแหล่งท่องเที่ยว การขนส่งที่รวดเร็ว สะดวกสบายและปลอดภัย ระบบการจราจรที่ดี

4. การต้อนรับ (Hospitality) เป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะนักท่องเที่ยวที่ต้องการกลับไป ยังสถานที่เดิม เกิดจากความประทับใจในการต้อนรับของประชาชน หรือพนักงานบริการในพื้นที่ มากกว่าธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว

การเปลี่ยนแปลงแนวคิดด้านการท่องเที่ยว (Tourism planning: 5 schools of thought)

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2542: 5-7) ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการด้านการท่องเที่ยวจากในอดีตเป็นแบบมวลชนมาถึงแบบเชิงนิเวศในปัจจุบัน โดยเริ่มต้นจาก พ.ศ. 2493–2503 (ค.ศ. 1950-1960) การท่องเที่ยวเป็นแบบกลุ่มใหญ่ (Mass tourism) ทุกคนชอบท่องเที่ยวมากและหาความสุขความพอใจจากธรรมชาติ โดยไม่สนใจสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวถูกใช้และเกิดผลกระทบมากมาย ต่อมาในปี พ.ศ. 2504-2513 (ค.ศ. 1961-1970) ผู้ประกอบการขอมีประโยชน์แต่ฝ่ายเดียว เรียกว่า ยุค Boosterism เกิดอุปสงค์ อุปทาน มีความต้องการแหล่งท่องเที่ยวมาก การพัฒนาเศรษฐกิจมุ่งแต่วัตถุมากกว่าสนใจสิ่งแวดล้อม และมีนักการเงินใช้เงินต่อเงินทำให้เกิดเศรษฐกิจฟองสบู่

ในปี พ.ศ. 2514–2523 (ค.ศ. 1971-1980) การท่องเที่ยวเริ่มเปลี่ยนแปลงแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่บนพื้นฐานการจัดการโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม การวางแผนการใช้ที่ดินและมีกิจกรรมที่ทำให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด

ในปี พ.ศ. 2524–2533 (ค.ศ. 1981-1990) การท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงเป็นการตั้งอยู่บนพื้นฐานของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม และมีอำนาจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ด้วยตนเอง และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ห่วงแหนแหล่งท่องเที่ยวนั้น

ในปี พ.ศ. 2534–2549 (ค.ศ. 1991-2006) การท่องเที่ยวเป็นแบบเชิงนิเวศและพัฒนาต่อมาเป็นแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในปัจจุบัน

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีดังนี้

1. นักท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ที่ลงทุนเงินและเวลาเพื่อแสวงหาสินค้าและบริการตลอดจนประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ
2. ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ที่พักแรม แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมและบริการต่าง ๆ ผู้ประกอบการลงทุนทำธุรกิจดังกล่าวโดยมีเป้าประสงค์ที่จะเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณภาพให้นักท่องเที่ยวโดยมุ่งสร้างกำไรจากธุรกิจ
3. ภาครัฐ หมายถึง รัฐบาลของประเทศที่รองรับซึ่งต้องการดึงดูดนักท่องเที่ยวมาสู่จุดหมายปลายทาง เพื่อที่จะใช้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสร้างเงินและสร้างงานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
4. ภาคประชาชน ได้แก่ ชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงแหล่งการท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์จะเสนอแหล่งท่องเที่ยวและบริการแก่นักท่องเที่ยวตลอดจนแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรมเพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภายใต้ความต้องการของประเทศ ในด้านการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนากับการอนุรักษ์และกระแสของโลกที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงก่อให้เกิดกระแสที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ด้าน ดังนี้

1. กระแสความต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวในการศึกษาเรียนรู้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
3. กระแสความต้องการพัฒนาคน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากพลัง 3 กระแสนี้จึงทำให้เกิดแนวคิดการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่ป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเพื่อรักษาระบบนิเวศของธรรมชาติ นั่นคือ Green tourism หรือ Ecotourism ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับความสนใจจากหลายประเทศ ผู้นำประเทศต่างเห็นด้วยกับแนวความคิดนี้ จึงได้นำไปใช้เป็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่แทนการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบเดิมที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

บุญ (อรุณศรี นาคะวิสุทธิ. 2543: 20; อ้างอิงจาก Boo. 1991) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า “การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เนื่องมาจากการมีเงินทุน สำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม”

การ์เดนเนอร์ และแม็คอาเธอร์ (Gardner; & Mc Arthur. 1994: 81) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มุ่งสนใจให้โอกาสศึกษาเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็เอื้อประโยชน์ต่อท้องถิ่นพร้อมรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่ยั่งยืน”

ราไฟพอร์น แก้วสุริยะ (2549: 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นในแหล่งวัฒนธรรมธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ข้อ ดังนี้

1. ควรเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เช่น ป่าดงดิบเชิงเขา
2. ควรเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เช่น หมู่บ้านชาวเขา
3. มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างมีระบบ ผู้เกี่ยวข้องหมายถึง เจ้าของสถานที่ท่องเที่ยวและพันธมิตร
4. มีการจัดการด้านการให้ความรู้ ทั้งความรู้ด้านระบบนิเวศ ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องด้านสิ่งแวดล้อมของสถานที่อย่างมีระบบ
5. ในการจัดการและการบริการ ผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องรับผิดชอบตามหลักการแผนแม่บทของโลก (Agenda 21 และตามรัฐธรรมนูญประเทศไทย พ.ศ. 2540) ที่ได้ให้

ประชาชนมีส่วนร่วมในการยอมรับการท่องเที่ยว ได้เข้าร่วมวางแผนการดำเนินงานด้วยกัน

6. จัดให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวในพื้นที่นั้นมีความเพลิดเพลิน มีความประทับใจความรู้ใหม่และประสบการณ์ใหม่เพิ่มขึ้น

กลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีดังนี้ (พยอม ธรรมบุตร. 2546: 4 - 5)

1. การป้องกันสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์สงวน ป้องกันทรัพยากรธรรมชาติ ดูแลทรัพยากรสินทางวัฒนธรรมดูแลรูปแบบวิถีชีวิต ตรวจสอบผลกระทบ และกำหนดขอบเขตการเปลี่ยนแปลง

2. การพัฒนาตัวสินค้า กลยุทธ์กำหนดบริเวณทรัพยากรแสดงตัวสินค้าที่มีอยู่และที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่ พัฒนาสินค้าตัวใหม่ แสดงเส้นทางการท่องเที่ยวจุดเริ่มต้นและอาณาบริเวณ (Zone) ที่จะมีการท่องเที่ยวพัฒนาตัวสินค้าพัฒนารายการนำเที่ยวที่เหมาะสมจัดตั้งการประสานงานกับอุตสาหกรรมอื่น

3. การตลาดและการโฆษณา กลยุทธ์กำหนดตลาดเป้าหมาย โฆษณาสินค้าแก่ลูกค้าที่เกี่ยวข้องพัฒนาส่วนต่าง ๆ ที่จะประสานงานด้านการตลาดและการโฆษณา มีการประเมินผล

4. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค กลยุทธ์พัฒนาที่อยู่อาศัยที่สะดวกสบายเหมาะสมพัฒนาสนามบิน ถนนที่ไปสู่แหล่งท่องเที่ยว พัฒนาสาธารณูปโภค โดยเคารพสิ่งแวดล้อม

5. ความสัมพันธ์ด้านอุตสาหกรรม กลยุทธ์นำความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตั้งศูนย์ข้อมูลเครือข่ายเสริมสร้างความเป็นพันธมิตรระหว่างภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวพัฒนามาตรฐานอุตสาหกรรม มีโครงการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสนับสนุนงานวิจัยด้านท่องเที่ยวท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

สรุปว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีการช่วยกันอนุรักษ์หรือรักษาสภาพแวดล้อมไว้ ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยความสมัครใจ เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการด้านการท่องเที่ยว

สมบัติ กาญจนกิจ (2544: 42-45) กล่าวว่า การท่องเที่ยวในรูปแบบของทัศนศึกษาเป็นกิจกรรมนันทนาการที่บุคคลและชุมชนให้ความสนใจ และนิยมเลือกในช่วงเวลาว่าง หรือเวลาอิสระมากที่สุด เพราะเป็นกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งสรุปได้ 12 ประเภท ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้น (The built environment) คือ สิ่งดึงดูดความสนใจที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นจากแรงบันดาลใจทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจำแนกออกเป็นรูปแบบต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

1.1 สิ่งประดิษฐ์ทางอุตสาหกรรม (Industrial archeology) ซึ่งถือเป็นจุดเด่นสำหรับนักท่องเที่ยวทัศนศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ เขื่อนเก็บน้ำ อู่ต่อเรือ โรงงานผลิตน้ำตาลนิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น

1.2 สิ่งดึงดูดความสนใจทางประวัติศาสตร์ (Historical attractions) ได้แก่ พระบรมมหาราชวัง พระราชวังจักรพรรดิราชวงศ์หมิง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย กรุงวอชิงตัน ดีซี เป็นต้น

1.3 พิพิธภัณฑ์สถาน (Museums) เป็นสถานที่ที่ให้ความรู้ความเข้าใจทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคตแก่ประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์รวมและเฉพาะที่แตกต่างกัน เช่น พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ โบราณคดีทางศิลปวัฒนธรรม ทางอุตสาหกรรม ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.4 วัฒนธรรมพื้นบ้าน (Folk way customers) เป็นวิถีชีวิตและระเบียบประเพณีของท้องถิ่นที่มีเสน่ห์ มีรูปแบบเอกลักษณ์ เป็นที่น่ายินดีของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เทศกาลสงกรานต์ การแต่งกายประจำภาคต่าง ๆ ของไทย เป็นต้น

1.5 สิ่งดึงดูดใจทางการเมือง (Political attraction) เมืองหลวง หรือนครเก่าแก่ที่มีความสำคัญ บทบาททางการเมืองก็เป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว รวมถึงสถานที่สำคัญทางการเมือง เช่น กรุงวอชิงตัน ดีซี ทำเนียบขาว กรุงมอสโก พระราชวังแวนซายส์ นครปักกิ่ง เป็นต้น

1.6 สิ่งดึงดูดใจทางศาสนา (Religion attraction) ศาสนาเป็นที่พึ่งและที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของมวลมนุษยโลก คือ สถานที่สำคัญทางศาสนา จึงได้มีการก่อสร้างสถานที่ด้วยงานศิลปสถาปัตยกรรมที่สวยงาม เป็นที่น่ายินดีและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงวาติกัน โบสถ์ วัดวาอาราม กรุงเยรูซาเลม นครเมกกะ โบสถ์นอร์ทดัม เป็นต้น

1.7 สถาปัตยกรรม (Architecture) สิ่งก่อสร้างที่เป็นที่พักอาศัย หรืองานศิลปะงานสถาปัตยกรรม เป็นจุดสนใจนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี เช่น ตึกสูงระฟ้าของนครหลวงต่างๆ นครซานฟรานซิสโก นิวยอร์ก ฮองกง สิงคโปร์ สถาปัตยกรรมตามยุคสมัยของประเทศไทย โรมันร่วมสมัยเรเนซองส์ เป็นต้น

2. กิจกรรมทางวัฒนธรรม (Cultural activities) ประเพณี วัฒนธรรมและกิจกรรมที่ส่งเสริมทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดการแสดงออกทางวัฒนธรรม และอารยธรรมทางมวลมนุษยกลุ่มต่าง ๆ แบ่งออกเป็นงานเทศกาลศิลปะ หัตถกรรม ดนตรี ประเพณีและชีวิตพื้นเมือง ดังนี้

2.1 เทศกาล (Festival) นักท่องเที่ยวสนใจเทศกาลต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนาน ตื่นเต้น เล่นเกม เช่น เทศกาลสงกรานต์ ลอยกระทง แห่บั้งไฟ ปีใหม่ งานฉลองมาร์ติกราส์ในกรุงนิวยอร์ก เทศกาลออกโตเบอร์เฟสในมิวนิค เทศกาลคริสต์มาสของชาวคริสต์ เทศกาลไหว้พระจันทร์ของชาวจีน เป็นต้น

2.2 ศิลปะ (Arts) นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมศิลปะ เช่น การวาดรูป รูปปั้น แกะสลัก ภาพเขียน สถาปัตยกรรม หรือแหล่งผลิตทางศิลปหัตถกรรม โดยจัดเป็นเทศกาลศิลปะเอติโนเบอเรอในสกอตแลนด์ เทศกาลดนตรีในนครเวียนนา สัปดาห์แห่งศิลปหัตถกรรมศิลปะปาชี

2.3 งานหัตถกรรม (Handicrafts) เช่น งานหัตถกรรมของชาวเขา ชาวเกาะ

เครื่องปั้นดินเผาของชาวอินเดีย งานแกะสลัก เครื่องเฟอร์นิเจอร์ เครื่องเงิน เครื่องหนัง เครื่องประดับ อัญมณี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ประเทศไทยมีชื่อเสียงไปทั่วโลก เพราะมีช่างทางหัตถกรรมที่มีความละเอียด อ่อน วิจิตรพิสดาร ดังนั้น งานทางด้านหัตถกรรม จึงเป็นกิจกรรมวัฒนธรรมที่เป็นจุดดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวที่สำคัญประเภทหนึ่ง

2.4 ดนตรีและการเต้นรำ (Music and dance) ดนตรีและการเต้นรำ เป็นจุดดึงดูด

ความสนใจแก่นักท่องเที่ยว ไม่แพ้กิจกรรมวัฒนธรรมประเภทอื่นๆ เช่น การฟ้อนรำและการร้องของไทย การเต้นแบบโพลีเซียนของฮาวาย การเต้นบัลเลย์ โอเปร่า การเต้นรำนานาชาติของชาวเกาหลี ญี่ปุ่นและชาวยุโรป เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวนานาชาติ เป็นต้น

2.5 ประเพณีและวิถีชีวิตพื้นเมือง (Native life and custom) นักท่องเที่ยว

ต่างชาติและในประเทศ มีความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับวิถีชีวิตและการแต่งกายของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น หรืออาจเรียกว่าประเพณีและชีวิตของชาวบ้าน

2.6 ภาษา (Language) นักท่องเที่ยวมีความสนใจต่อการสื่อสารกับประเทศ

จุดหมายปลายทางเพื่อความเข้าใจกันได้ดี ดังนั้น ภาษากลาง เช่น ภาษาอังกฤษ จีน สเปนและญี่ปุ่น จึงมีบทบาทสำคัญและเป็นตัวแปร ในการเลือกจุดหมายปลายทางด้วย นอกเหนือจากเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัย ปัจจุบันสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้จัดโปรแกรมพิเศษ หรือปิดภาคฤดูร้อนไปศึกษาภาษา ศิลปะและวัฒนธรรมในประเทศต่างๆ เช่นกัน จึงเป็นการเปิดโอกาสในการท่องเที่ยว เพื่อการเรียนรู้และประสบการณ์ชีวิต

3. สิ่งดึงดูดความสนใจทางศาสนา (Religion attraction) ปัจจุบันนักท่องเที่ยวจำนวน

มากนับเป็น 10-100 ล้านคน เดินทางไปยังสถานที่สำคัญทางศาสนาในแต่ละปีมีจำนวนมาก ทั้งนี้ เพราะต้องการมีโอกาสชม สัมผัสกับสถานที่ที่สำคัญที่เป็นจุดเริ่มต้นการเผยแพร่ทางศาสนา หรือเป็นต้นกำเนิดของศาสนาอื่น ๆ เช่น เมืองเมกกะเป็นศูนย์กลางศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังได้เลือกที่จะได้ใช้เวลาว่างขณะท่องเที่ยว ณ ประเทศจุดหมายปลายทาง เยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางศาสนา เช่น วัด โบสถ์ อาราม หรือมอสก์ (สุเหร่า) เพื่อการศึกษาเรียนรู้ เปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนเองชอบและศรัทธา

4. สิ่งดึงดูดความสนใจทางการเมือง (Political attraction) การเมือง การปกครอง เป็น

สิ่งสำคัญและทำให้มนุษย์มีความคิด วิถีชีวิต ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวจำนวนมากมีความสนใจพิเศษที่อยากรู้ถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของประชากร ที่มีระบบการปกครองที่แตกต่างจากตน

5. สิ่งดึงดูดใจทางวิทยาศาสตร์ (Science attraction) เมืองที่มีชื่อเสียงทางด้านความ

เจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ หรือมหาวิทยาลัยที่มีเสียงทางด้านนี้ ก็จะเรียกร้องความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวได้มากที่สุดทีเดียว เช่น ยูซีแอลเอ มหาวิทยาลัยในแคลิฟอร์เนีย เป็นต้น

6. ธรรมชาติทางกายภาพ (Physical nature) เช่น อุทยานแห่งชาติแกรนด์แคนยอน

เยนโลว์สโตน อุทยานแห่งชาติ หรือ สวนสาธารณะไดโนเสาร์แห่งชาติ (Dinosaur nationpark) ใน

มลรัฐโคโลราโด หรือเมืองโรโตกัว ที่มีทัศนียภาพ น้ำพุร้อน เป็นต้น

7. ภูมิอากาศ (Climate) ภูมิอากาศมีส่วนช่วยในการตัดสินใจให้เกิดการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น ฤดูร้อนเป็นการสร้างบรรยากาศให้คนท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ผู้อยู่ในโซนอากาศหนาวจะท่องเที่ยวไปในโซนที่มีอากาศอบอุ่น หรือเขตเมดิเตอร์เรเนียน หรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

8. ทัศนียภาพ (Scenery) ทัศนียภาพที่งดงามตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมีส่วนช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวเลือกประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรียและนิวซีแลนด์ เพราะอยากชมทัศนียภาพที่ประทับใจ เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศชอบทะเลอันดามัน ภูเก็ต กระบี่ สมุย เพราะทัศนียภาพทางทะเลงดงาม ในขณะที่นักท่องเที่ยวไทยชอบทัศนศึกษาภูกระดึง ภูเรือ และภูหลวงของจังหวัดเลย เป็นต้น

9. ชีวิตสัตว์ป่า (Wildlife) จะทำให้นักถึงจิตภาพชีวิตสัตว์ป่า

10. นันทนาการกลางแจ้งและกีฬา (Outdoor recreation and sport) กีฬาและกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย หรือใกล้ชิดกับธรรมชาติ หรือเลือกกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถของตนเอง โดยอาศัยธรรมชาติแวดล้อม

11. บันเทิง มหรสพ (Entertainment) เมืองลาสเวกัส แอดแลนด์ซิตี หรือมิสสิซิปปิได้รับการยอมรับจากนักท่องเที่ยวว่ามีแหล่งบันเทิงที่มีความหลากหลาย เหมาะที่จะไปท่องเที่ยวพักผ่อน

12. สุขภาพ อาบน้ำแร่ (Health and spa) มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่ชอบเดินทางเพื่อสุขภาพ และเดินทางอาบน้ำแร่ หรือเพื่อรักษา บำบัด ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน

สมบัติ กาญจนกิจ ได้สรุปว่า การท่องเที่ยวเป็นนันทนาการที่บุคคลและชุมชนให้ความสนใจและนิยมเลือกในช่วงเวลาว่าง หรือเวลาอิสระมากที่สุด เป็นกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอันเกิดจากปัจจัยอิทธิพลที่ดึงดูดความสนใจที่มีหลากหลาย ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้น กิจกรรมทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ศาสนา การเมือง วิทยาศาสตร์ การอนุรักษ์ธรรมชาติ ภูมิอากาศ ทัศนียภาพ ชีวิตสัตว์ป่า กิจกรรมเกมและกีฬากลางแจ้ง การบันเทิง การอาบน้ำแร่และการสัมผัสวัฒนธรรมชาติ สมุนไพร การท่องเที่ยวจึงนับเป็นกิจกรรมนันทนาการที่เหมาะสมได้กับทุกเพศทุกวัย ขึ้นอยู่กับการเลือกและมีประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. ผลทางด้านสังคม

1.1 ครอบครัวมีความพึงพอใจทางสร้างสัมพันธภาพทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ง่ายและมีผลต่อการปรับสมดุลทางเศรษฐกิจ

1.2 การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอันเนื่องมาจากไปท่องเที่ยว ก่อให้เกิดพฤติกรรมอันดีงามของมนุษย์ โดยทั่วกันการอยู่ในสังคมเป็นสุข

1.3 ระบบของเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การเกษตร การเมือง สัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ อาศัยกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ

2. ผลทางด้านจิตใจ

- 2.1 ได้ความรู้ ความเข้าใจและสัมพันธ์ของธรรมชาติมากยิ่งขึ้น
- 2.2 หนี หลีกเลี่ยงความกดดันจากกายภาพ
- 2.3 หนีปัญหาสังคม
- 2.4 จิตใจแจ่มใส มีความสงบและมีสมรรถภาพดีขึ้น
- 2.5 มีอิสรภาพ ที่จะทำ จะคิด
- 2.6 ตื่นเต้น
- 2.7 ใจมั่นคง สงบ สมานัต
- 2.8 เกิดพลังจิตใจโดยอาศัย การซึมซับจากธรรมชาติ

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมนันทนาการชนิดหนึ่งที่บุคคลต่าง ๆ ใช้เป็นปัจจัยในการส่งเสริม ฟื้นฟูและบำรุงคุณภาพชีวิตได้เป็นอย่างดี ดังที่ นันทนาการศาสตร์ จัดแบ่งชนิดของการท่องเที่ยวออกเป็น กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง เพราะในการเดินทางท่องเที่ยวยังมีกิจกรรมเสริมร่วมในการท่องเที่ยวด้วยเสมอ นอกจากนั้น ยังมีการเดินทางท่องเที่ยวมุ่งเพลิดเพลินอย่างเดียว เช่น ท่องเที่ยวเพื่อสร้างสันติภาพ โดยการไปเยี่ยมเยือน กิจกรรมเสริมในการท่องเที่ยวนั้น ๆ ซึ่งจะสัมพันธ์กับวัย เพศและสภาพการณ์ต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวให้ประโยชน์และคุณค่ามากมาย พอสรุปได้เป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
2. พักผ่อนหย่อนใจ คลายความเครียด
3. เกิดอารมณ์สุข สนุกสนาน เพิ่มปริมาณความฉลาดทางอารมณ์
4. มีความสมบูรณ์ทางอารมณ์
5. มีสมานัตขึ้น
6. สร้างมิตรและความรักสามัคคี
7. ตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติ
8. จิตใจงามมองโลกในแง่ดี
9. เสริมคุณค่าของสังคมประชาธิปไตย

จากความสำคัญของการท่องเที่ยวที่ได้กล่าวมานั้น พอสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวประกอบไปด้วยปัจจัยด้านความสำคัญต่าง ๆ หลายปัจจัยด้วยกัน ทั้งในด้านความสำคัญของตัวบุคคล ด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ จึงต้องมีการบริหารจัดการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกด้าน ที่สำคัญต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริง สามารถกำหนดแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและมีแผนปฏิบัติการที่ดี รวมถึงต้องให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยว ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุด ควรคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของนักท่องเที่ยว และผลที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยว

การวางแผนการท่องเที่ยว

ซูสิทธ์ ชูชาติ และคนอื่น ๆ (2544: 65) กล่าวว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว มีจุดจำกัดในการรับนักท่องเที่ยว ดังนั้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวในสถานที่ใด ควรมีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ รายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวที่ขาดการวางแผน ย่อมไม่คุ้มค่ากับการแก้ไขและปรับปรุงโครงสร้างของสังคมที่เกิดจากผลกระทบในด้านลบ และได้สรุปหลักการวางแผนการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวว่าต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์การตลาดเพื่อศึกษาความต้องการปริมาณของนักท่องเที่ยวหรือแนวโน้มของการท่องเที่ยวในอนาคต
2. การประเมินผลทรัพยากรท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวว่ามีสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ วัฒนธรรม กิจกรรม เหตุการณ์สำคัญและสิ่งประทับใจอื่น ๆ แหล่งวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เพื่อหามาตรการในการอนุรักษ์ การพัฒนากำลังคนเพื่อทำงานในแหล่งท่องเที่ยว ให้มีแนวคิดที่ดีในการบริการ ปัจจัยพื้นฐานในการผลิตหมายถึงสิ่งก่อสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปาและระบบการขนส่ง วางแผนควบคู่กับปัจจัยการผลิตทางการท่องเที่ยว เช่น สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องพัก ร้านอาหาร เป็นต้น
3. ระบบการตลาด ลักษณะของการตลาดประกอบด้วยบุคคลทั้งสองฝ่าย ฝ่ายแรกคือ ผู้ผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองตอบ อีกฝ่ายหนึ่งคือผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้ใช้สินค้าและบริการต้องมีเงินและมีอำนาจในการซื้อ
4. วิเคราะห์ด้านเศรษฐกิจและการเงินเพื่อประกอบการวางแผนการท่องเที่ยว เช่น การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโลกและการขยายตัวด้านการค้าระหว่างประเทศ เป็นเหตุผลสำคัญที่ส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยว เพราะในสภาวะดังกล่าวประชาชนหรือนักท่องเที่ยวมีอำนาจในการซื้อสูง
5. การวางแผนการท่องเที่ยวควรตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพัฒนาให้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมดีขึ้นกว่าเดิมและยั่งยืน
6. การวางแผนการท่องเที่ยวควรหลีกเลี่ยงผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

กระบวนการวางแผนการท่องเที่ยว

ซูสิทธ์ ชูชาติ และคนอื่น ๆ (2544: 66) กล่าวถึง กระบวนการวางแผนที่เหมาะสมต้องคำนึงถึงด้านกายภาพของพื้นที่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการครอบครองพื้นที่ ระบบการตลาด ระบบเศรษฐกิจและการเงิน รวมถึงผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การวางแผนพัฒนา การท่องเที่ยวเกิดประโยชน์อย่างเต็มที่จึงควรกำหนดขั้นตอนให้เหมาะสม

นอกจากกระบวนการในการจัดทำแผนต้องมีการกำหนดแผนการกำหนดวัตถุประสงค์ การรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ต้องการทำแผนทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต เพื่อนำข้อมูล นั้นมากำหนดนโยบายและวางแผนในการจัดทำแผน เมื่อผ่านการวิเคราะห์ตรวจสอบแล้วจึงนำแผน ออกไปสู่การปฏิบัติ หลังจากนั้นมีการประเมินผลตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแผนให้เป็นแผนพัฒนาการ ท่องเที่ยวที่ดีก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทั้งด้านธรรมชาติและสังคม ก่อให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนและนักท่องเที่ยวเกิดความพอใจ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สภาโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา ได้ให้ความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืน ว่าหมายถึง การพัฒนาที่สนองต่อความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันโดยไม่กระทบกระเทือนคนรุ่น ต่อไปในการที่จะสนองต่อความต้องการของตัวเอง (สมพร เทพสิทธา. 2536: 7)

การประชุมสุดยอดแห่งสหประชาชาติหรือ Earth Summit ที่นครริโอเดจาเนโร ประเทศบราซิล ปี พ.ศ.2535 มีอนุสัญญาแผนปฏิบัติการ 21 กล่าวถึงการพัฒนาทุกประเภทต้องเป็น การพัฒนาอย่างยั่งยืน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกัน ซึ่งการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นรูปแบบ การท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่เน้นความสมดุลระหว่างการพัฒนาและ การอนุรักษ์ ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ดังนี้

คณะกรรมการการท่องเที่ยวและการกีฬาวุฒิสภา (2540: 24) ได้ให้คำจำกัดความ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า เป็นการวางแผนพัฒนาที่คำนึงถึงขีดความสามารถของคุณภาพ สิ่งแวดล้อม โดยตระหนักถึงข้อจำกัดของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่จะใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ควบคู่กับการควบคุมป้องกันและติดตามผลกระทบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวและกิจกรรมทาง เศรษฐกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและ ยั่งยืนนาน รวมทั้งก่อประโยชน์กระจายต่อสังคมส่วนรวม

บุญจง ขาวสิทธิพงษ์ (2541: 241) ได้กล่าวว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง การ พัฒนาที่เพิ่มคุณภาพ การดำเนินการเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าที่สุด ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม โดยมีทรัพยากรไว้ใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถสนองความต้องการ ของคนรุ่นปัจจุบันและคนในรุ่นอนาคตอย่างพอเพียง

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 7) อธิบายถึงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การ ท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็กที่มีการจัดการจากความหมายและนิยามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยว ให้ได้รับความพึงพอใจจากการท่องเที่ยว มีการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสม คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรท่องเที่ยว รักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด ประชาชนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาและได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

หลักการและลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

หลักการและลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีความแตกต่างกันตามแนวคิด ความเหมาะสม รูปแบบการเดินทาง สถานที่แหล่งท่องเที่ยว ลักษณะของภูมิประเทศ ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติ

ชัยวุฒิ ชัยพันธ์ (2542: 345-345) ได้กล่าวถึง ลักษณะของนโยบายการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้นจะต้องกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติที่ประสานกันในทุกระดับของการพัฒนา ผสมผสานความต้องการของทุกกลุ่มในสังคม เช่น หน่วยงานของรัฐและของเอกชน องค์กรของท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายพื้นฐานคือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ต้องมีมาตรการที่ทำให้แน่ใจว่านักท่องเที่ยวจะปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่เข้าไปท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม มีมาตรการที่จะลดผลกระทบของการท่องเที่ยวในทางลบที่มีต่อสังคมท้องถิ่นและสนับสนุนให้องค์กรของประชาชนท้องถิ่นเป็นแกนนำของการพัฒนา ภายใต้การสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ สถาบันการเงินและสถาบันการศึกษามีระบบติดตามประเมินผลในทุกขั้นตอนของการพัฒนา เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์

เพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยวและความยั่งยืนนั้นจะต้องมีมาตรการ ได้แก่ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์หายาก ความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนสิ่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ขึ้นเป็นจุดดึงดูดการท่องเที่ยว กระตุ้นความต้องการของการอนุรักษ์ในท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาโอกาสการจ้างงานในการท่องเที่ยวแก่คนในท้องถิ่น จัดหาปัจจัยพื้นฐานในท้องถิ่นที่ห่างไกลเพื่อให้เป็นศูนย์กลางที่จะกระตุ้นให้เกิดความเจริญขึ้นกับพื้นที่โดยรอบ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการสื่อสารที่ทันสมัยเพื่อประสานการพัฒนาในทุกระดับเพื่อทำการท่องเที่ยวให้เป็นตัวอย่างของการอนุรักษ์ให้กับการพัฒนาในเศรษฐกิจสาขาอื่น ๆ (ชัยวุฒิ ชัยพันธ์. 2542: 346)

นพวรรณ ฐานะกาญจน์ (2543: 28) อธิบายลักษณะการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่าต้องมีการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวให้รองรับการท่องเที่ยวภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยว โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบท่อสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านการตลาดอย่างยั่งยืนโดยให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมและรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 7) กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภททั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมที่เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว มีความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม ในขณะเดียวกันก็ส่งผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนยาว

พร้อมทั้งให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น

ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2549: 59-60) ได้กำหนดหลักการในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนประกอบด้วย การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็น และลดการก่อของเสีย หรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณภาพเหมือนกันหรือทดแทนกันได้เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยต้องนำการท่องเที่ยวขยายฐาน เศรษฐกิจในชุมชนให้มีส่วนร่วม โดยอาจเป็นการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวท้องถิ่น มีการประชุม ปรึกษาหารือ ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ มีแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการชาวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม ต้องมีการประเมินผล ตรวจสอบและวิจัย

องค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วรัญญู เวียงอำพล (2548: 45-47) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยว แบบยั่งยืนที่สอดคล้องและแตกต่างออกไป ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องมีการพัฒนาองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ดังนี้

1. การจัดการด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเป็นแรงขับเคลื่อนทำให้สามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ โดยต้องมีการจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เปราะบาง สนับสนุนการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในเขตอนุรักษ์ คำนึงถึงแนวกัน (Green belt) และพื้นที่ที่ต้องฟื้นฟู พร้อมกันนั้นต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับพื้นที่นั้น ๆ หรือแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ด้วย

2. การจัดการด้านการตลาด การบริการ การประชาสัมพันธ์และโฆษณา เพื่อให้ไม่ให้เกิดการบริโภคทางการท่องเที่ยวมีส่วนทำลายสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านการตลาดและการบริการไม่เพียงพอ แต่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับยังต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมด้วย ควรมีการส่งเสริมและผลักดันให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม การตลาดและการบริการทุกอย่างต้องประสานและสอดคล้องกันอย่างกลมกลืนให้มากที่สุด เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความต้องการที่แตกต่างกัน จึงควรมีความหลากหลายของตลาดท่องเที่ยว การวิเคราะห์และติดตามสถานการณ์ด้านการตลาดและการบริการ

3. การจัดการด้านการให้การศึกษาและพัฒนาบุคลากร บุคลากรทางการท่องเที่ยวต้องมีความสามารถในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาด คุ่มค่า เกิดประโยชน์และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม มีความสามารถในการเลือกสรรใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและวิถีชีวิตโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและการพัฒนา และเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งสามารถเผยแพร่ความรู้เหล่านั้นๆ ให้กับบุคคลอื่นหรือนักท่องเที่ยวได้เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติ ตัวอย่างเหมาะสมของ

นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจะต้องมีแนวทางในการพัฒนาบุคลากรเพื่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อาจจะจัดฝึกอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและประสบการณ์แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและประชาชนในท้องถิ่น โดยเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้การเรียนรู้ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการพักผ่อนหย่อนใจ ให้มีการประเมินผลระหว่างกิจกรรมและหลังของการจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากร มีศูนย์กลางของข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อเผยแพร่ ถ่ายทอด แลกเปลี่ยน ส่งเสริมกระบวนการการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมเหมาะสมที่จะเข้าสู่การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาบุคลากรให้มีความเข้าใจในกระบวนการและโครงสร้างของระบบท่องเที่ยว เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องสามารถดำเนินการได้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

4. การจัดการด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อุตสาหกรรมการ

ท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันกับบุคคล 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนเจ้าของพื้นที่และนักท่องเที่ยว

4.1 ภาครัฐ เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการหรือกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จ เพราะภาครัฐสามารถควบคุมหรือกำหนดทิศทางของการจัดการการท่องเที่ยวไปสู่รูปแบบที่ต้องการได้โดยอาศัยกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ในการให้ความสนับสนุนและร่วมมือทำหน้าที่ประสานงานระหว่างกลุ่มบุคคลกลุ่มอื่น ให้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดการปฏิบัติการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาครัฐสามารถทำให้การท่องเที่ยวนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ด้วยการบริหารจัดการที่เน้นนโยบายด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว พิจารณาหาจุดยืนด้านการท่องเที่ยวร่วมกันและประสานไปในทิศทางเดียวกัน

4.2 ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว เป็นกลุ่มบุคคลที่ใกล้ชิดและได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการสร้างความเป็นไปได้ที่สำคัญควรมีบทบาทในการพิจารณาตลาดท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว สภาพท้องถิ่นนั้น ๆ ลดและควบคุมมลพิษต่างๆ ที่เกิดจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ไม่ควรเข้ามาผูกขาดธุรกิจท่องเที่ยว หรือเน้นการสร้างรายได้ และการเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและสภาพแหล่งท่องเที่ยวด้วยการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนต้องพิจารณาสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของคนในท้องถิ่นด้วย ควรประกอบธุรกิจท่องเที่ยวด้วยความจริงใจ ซื่อสัตย์ ให้ความร่วมมือกับนโยบาย กลยุทธ์และแผนการท่องเที่ยวของภาครัฐ

4.3 ชุมชนเจ้าของพื้นที่ การมีส่วนร่วมของประชาชนเจ้าของพื้นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นและการท่องเที่ยวอย่างมาก ทำให้เกิดการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต ประชาชนเจ้าของพื้นที่จึงเป็นกลไกอีกอย่างหนึ่งในกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยสามารถสร้างพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนได้โดยมีบทบาทในการรักษา ปกป้องฟื้นฟู และเสริมคุณค่าแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต ให้คงอยู่ตามความเหมาะสมเพื่อเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว คิดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่ไม่ทำลายธรรมชาติเป็น

การเพิ่มรายได้ให้ชุมชนและเป็นการสร้างทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวในการเลือกสินค้าของที่ระลึก ร่วมกันจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรม เสริมสร้างความเข้าใจ อันดี เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่นและระหว่างชุมชนท้องถิ่นด้วยกันเอง เสริมสร้างความปลอดภัยแก่ชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ชุมชนรู้จักการพึ่งตนเองและสร้างชุมชนให้แข็งแกร่ง

4.4 นักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัย

นักท่องเที่ยวที่ดี โดยต้องมีการศึกษาข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนในสถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ ก่อนเดินทาง เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยวและความไม่เข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น นักท่องเที่ยวต้องมีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบต่อสถานที่ท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ต้องเคารพกฎเกณฑ์ทางการเมือง สังคม ศาสนา ศิลธรรม กฎหมายและข้อบังคับของพื้นที่นั้น ต้องมีความใส่ใจและมีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาแหล่งท่องเที่ยว ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่รบกวนสิ่งแวดล้อมและคนอื่นรวมทั้งคนในท้องถิ่น

ราโพนพรณ แก้วสุริยะ (2549: 49) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องพิจารณาองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

ประการแรก ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว

ประการที่สอง ได้แก่ การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน

ประการที่สาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว

ประการสุดท้าย ได้แก่ การประสานความต้องการทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงแนวคิดจากการท่องเที่ยวมาเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 40 ปีก่อน ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่ด้อยพัฒนาเป็นสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีคนที่ 11 ผู้นำในยุคนั้น ได้เห็นประโยชน์ของการท่องเที่ยวในต่างประเทศว่าทำรายได้ให้กับประเทศเหล่านั้น ได้อย่างมหาศาลและพิจารณาว่าประเทศไทยมีศักยภาพพร้อมอยู่แล้วเหมือนกันสมควรพัฒนาเรื่องการท่องเที่ยวให้มีผลทางด้านเศรษฐกิจจึงออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้น เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ.2503 มีหน้าที่เชิญชวนและแนะนำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศได้มารู้จักแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม ประเพณี

อันสวยงาม ปรากฏว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศให้ความสนใจและเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมากเกินความคาดหมายของทางภาครัฐ ขณะเดียวกันประเทศไทยก็ไม่ได้วางแผนป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวชาวจิตสำนึกทั้งสองฝ่ายล้มตระหนักถึงความสามารถในการรองรับด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวและไม่ได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านนิเวศวิทยาที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าพื้นที่ถูกพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวกรณีที่ระบบนิเวศอ่อนแอ จะเกิดผลเสียทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ พืชและสัตว์อาจสูญพันธุ์ รวมถึงสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน (มนัส สุวรรณ. 2530: 167-171)

การพัฒนาการท่องเที่ยว

แมคอินทอช และโกลด์เนอร์ (Mc Intosh; & Goeldner. 1994: 308-310) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

แนวทางในการวางแผนควรมีเป้าหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้นซึ่งมีเป็นผลมาจากการท่องเที่ยว การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางการผลิตและการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต้องจัดให้เหมือนกันทั้งนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น การพัฒนารูปแบบภายในศูนย์ท่องเที่ยวและที่พักต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์ของพื้นที่เหล่านั้น การสร้างแบบแผนของการพัฒนาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมสังคมและเศรษฐกิจของรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่น วัตถุประสงค์ดังที่กล่าวควรทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจด้วยการวางแผนการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีการส่งเสริมและวางแผนอย่างรัดกุมแล้วจะสามารถทำให้แหล่งท่องเที่ยวพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและเจริญเติบโตในระยะยาวภายใต้การควบคุมของการวางแผนที่ดี

สำหรับประเทศไทยนั้นสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 77-79) ได้จัดทำแบบการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวมีขั้นตอนและกระบวนการ ดังนี้

1. การทำความเข้าใจกับทรัพยากรการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1.1 แบ่งตามประเภททรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรหลักที่เป็นจุดดึงดูด

นักท่องเที่ยว เช่น การเข้าชมพิพิธภัณฑ์คติชนภาคใต้ที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา โดยมีจุดชมวิวเป็นทรัพยากรสนับสนุน ที่สามารถสนับสนุนทรัพยากรหลักในดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้น

1.2 แบ่งตามชนิดของทรัพยากร ซึ่งจำแนกออกได้เป็น 5 ชนิด ได้แก่

1.2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ

1.2.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์

1.2.3 ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ งานมหกรรม การแข่งขัน ธุรกิจ

โชว์ต่าง ๆ

1.2.4 ทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก

1.2.5 ทรัพยากรบริการ ได้แก่ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหาร บริการ

2. การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 รายงานทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ มีความน่าสนใจ หรือมีสิ่งดึงดูดใจ มีรูปแบบการบริการ มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวทำในระหว่างพักค้างแรมและมีที่พักแรมรูปแบบใดบ้างไว้คอยบริการ สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 รายการ ดังนี้

1. รายการทรัพยากรธรรมชาติ ที่โดดเด่นมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ และมีสิ่งสำคัญกับปัจจุบันและในอดีตที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้มาเที่ยว

การเก็บข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ชื่อ ที่ตั้ง ฤดูกาล การเข้าถึง ผู้จัดการท่องเที่ยว การติดต่อ ปริมาณการใช้ ภูมิสำเนาของนักท่องเที่ยว สาเหตุที่มา การเก็บค่าผ่านประตู และการเป็นสมาชิก

2. รายการทรัพยากรวัฒนธรรม สิ่งไหนทำให้โดดเด่น มีอะไรบอกถึงความเป็นวัฒนธรรมมากที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว

การเก็บข้อมูลวัฒนธรรม ได้แก่ ชื่อ ที่ตั้ง ฤดูกาล การเข้าถึง ทางเข้า เจ้าของ จำนวนนักท่องเที่ยวเวลาเที่ยว การเก็บค่าผ่านประตู ภูมิสำเนาของนักท่องเที่ยว กิจกรรมที่ทำ คุณลักษณะของนักท่องเที่ยว

3. รายการทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ เหตุการณ์โดดเด่นและสิ่งสำคัญ ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่น เหตุการณ์พิเศษในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

การเก็บข้อมูลชื่อ ที่ตั้งของเหตุการณ์สำคัญนั้น ช่วงระยะเวลาในการเกิดเหตุการณ์การเข้าถึง เจ้าของ จำนวนนักท่องเที่ยว ภูมิสำเนาของนักท่องเที่ยว กิจกรรมที่ทำ การเก็บค่าผ่านประตู

4. รายการทรัพยากรกิจกรรม กิจกรรมนั้นมีความโดดเด่นที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวต่างถิ่นมาท่องเที่ยวได้มากแค่ไหน

การเก็บข้อมูลทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ ชื่อ ที่ตั้ง ศูนย์ข้อมูล เวลาและฤดูกาลที่เข้ามาเที่ยว การเข้าถึง เจ้าของ กิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรม ภูมิสำเนาของนักท่องเที่ยว การเก็บค่าผ่านประตู

5. รายการทรัพยากรบริการ โดยชื่อและที่อยู่ของผู้ให้บริการ ต้องติดต่อใคร มีปริมาณการบริการในรูปแบบใด

การเก็บข้อมูลด้านบริการด้านที่พักแรม ได้แก่ ชื่อ ที่ตั้ง สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการ ช่วงเวลาที่มีการเข้าไปใช้บริการ เจ้าของ จำนวนเตียง ค่าบริการในการใช้

การเก็บข้อมูลบริการด้านอาหาร ได้แก่ ชื่อ ที่ตั้ง ประเภทอาหาร เจ้าของ จำนวนการบริการ เวลาเปิด/ปิด กลุ่มนักท่องเที่ยว ค่าบริการอาหารต่อมื้อ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินทรัพยากร ได้แก่

1. คุณภาพทรัพยากร หมายถึง สิ่งที่ทำให้ทรัพยากรนี้ดีกว่าหรือแย่กว่าทรัพยากรอื่นในที่อื่น ๆ สิ่งที่เป็นจุดอ่อน การดูแลรักษาทรัพยากร คุณภาพของการบริการ การปรับปรุงทรัพยากร ข้อเสียของการพัฒนาในอนาคต

2. ความโดดเด่นของทรัพยากร หมายถึง สิ่งที่ทำให้ทรัพยากรมีความพิเศษโดดเด่น มีความแตกต่างกับที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในสถานที่นั้น ๆ

3. มีอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่มีบทบาทในการดึงดูดนักท่องเที่ยวและมีข้อเสนอดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาใช้บริการในระดับใด

4. ฐานข้อมูลของทรัพยากร หมายถึง สิ่งที่ทำให้ทรัพยากรนั้นเป็นประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ เหมาะสมน่าพึงพอใจ สิ่งที่ต้องปรับปรุงให้ทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้นและสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต

จากทฤษฎีการตรวจสอบทรัพยากร แสดงให้เห็นเป็นกระบวนการขั้นตอนในการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในทุกด้าน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำและกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ต่อไป

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย

ประเทศไทยไม่สามารถใช้การท่องเที่ยวแบบเดิมหรือหยุดยั้งไว้อย่างเดิม เพราะมีแต่การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐบาลและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงต้องวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนไปพร้อมกับการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทุกระยะ 5 ปี และวางแผนการอนุรักษ์ไว้ดังนี้

1. กำหนดเป็นนโยบายระดับชาติ
2. ผสมผสานความต้องการของทุกกลุ่ม
3. มีเป้าหมายในการอนุรักษ์วัตถุเป็นพื้นฐาน
4. มีมาตรการให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติ
5. กระจายรายได้อย่างเป็นธรรม
6. ลดผลกระทบ
7. สนับสนุนองค์กรท้องถิ่นในการพัฒนา
8. มีระบบติดตามและประเมินผล

(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550–2554. 2553: ออนไลน์)

กรอบแผนงานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของรัฐบาล

1. รัฐบาลได้วางกรอบเรื่องการท่องเที่ยวให้ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ดังนี้
 - 1.1 พัฒนาบริการแหล่งท่องเที่ยว
 - 1.2 ทำทะเบียนธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์
 - 1.3 ทำแผนพัฒนากิจกรรมภายใน
 - 1.4 พัฒนาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2. นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น (พรเพ็ญ จริญญาณกุล. 2548: 22) รัฐบาลได้เน้นในเรื่องดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการลงทุน การผลิต หรือการบริการต้องเสมอภาคและกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2.2 จัดเครือข่ายครอบคลุมทุกส่วนทุกระดับ ดำเนินการได้อิสระ ภายใต้กรอบที่ตั้งไว้

2.3 ประชาชนมีส่วนร่วมวางแผน ตัดสินใจ ติดตามและประเมินผลจนกระทั่งได้รับประโยชน์

2.4 ส่งเสริมองค์กรนิติบุคคลและไม่ใช่นิติบุคคล ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.5 แก้ไขปรับปรุง ขอบบังคับ ระเบียบและพัฒนากฎหมายรวมถึงงบประมาณของรัฐบาลให้เอื้อต่อความร่วมมือของหน่วยงานท้องถิ่นและประชาชน ให้ความช่วยเหลือการมีส่วนร่วมเพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของรัฐบาล และจัดเก็บรายได้ พื้นฟูท้องถิ่น

2.6 สนับสนุนศักยภาพของประชาชนให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์ การดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว การรักษาสิ่งแวดล้อมของประชาชน ให้ความช่วยเหลือการมีส่วนร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของรัฐบาล และจัดเก็บรายได้ พื้นฟูท้องถิ่น

2.7 องค์กรพัฒนาเอกชนต้องดูแลการจัดตั้งธุรกิจของประชาชนอย่างสร้างสรรค์ การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดลำดับกลยุทธ์ในการอนุรักษ์เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของรัฐบาล ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มขีดความสามารถในการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ

สำหรับความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทยในปัจจุบันนั้น สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540: 4-77) เสนอผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย อยู่ในระดับพอใช้ (53.8%) ซึ่งดีกว่าในอดีต ที่นักท่องเที่ยวยังขาดจินตนาการสร้างสรรค์เชิงอนุรักษ์ การพัฒนาของรัฐบาลบางครั้งก็สวนทางกับการอนุรักษ์ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดลี้เลใจ วิธีแก้ไขของรัฐบาลคือจะต้องไม่ให้ความสำคัญกับวัตถุมากเกินไป ควรมีกฎหมายบังคับเรื่องสิ่งแวดล้อมให้จริงจังและสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชน

วิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถานการณ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยรวมในอนาคตเป็นการคาดหวังถึงเป้าหมายสูงสุดหรือผลของการพัฒนา ที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้งระบบ เพื่อให้สามารถตอบสนองกระแสความต้องการด้านอนุรักษ์ กระแสความต้องการของตลาด กระแสของการ

พัฒนาคน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2550: 53-70)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายขั้นตอนวิธีการจัดการอย่างเป็นระบบสามารถกำหนดผลสำเร็จของการจัดการโครงข่ายความเชื่อมโยงที่เหมาะสมสอดคล้องกับการปรับสภาพความสมดุลของกระแสความต้องการของแต่ละด้านในชนทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการรักษาระบบนิเวศ การจัดการในกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถควบคุมขนาดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสม โดยเฉพาะองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ ทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยวและองค์การบริหารการจัดการ ซึ่งจะมีประสิทธิผลให้ทรัพยากรธรรมชาติสามารถอำนวยประโยชน์ ดำรงสถานภาพ บทบาทหน้าที่และฟื้นตัวได้ตามสภาพธรรมชาติ นักท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป มีจิตสำนึก มีความตระหนักในการอนุรักษ์ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม มีขีดความสามารถในการจัดการ เกิดความภาคภูมิใจและยกระดับความเป็นอยู่ของชุมชน

กล่าวโดยสรุป วิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ในระยะ 10 ปี) คือ "การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสืบไป"

จุดมุ่งหมายสูงสุด (Super goal) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ควรคงสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทางสังคมที่ดีและประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ตั้งนั้นจุดมุ่งหมายเฉพาะระยะแรกของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงประกอบด้วยกับระบบนิเวศในพื้นที่ที่ได้รับการจัดการอย่างมีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและการรักษาระบบนิเวศที่ยั่งยืนโดยคำนึงถึงขีดความสามารถที่รองรับได้ โดยมีการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการใช้ประโยชน์พื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่นอกเขตอนุรักษ์เพื่อการท่องเที่ยว
2. ให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศอันเป็นการสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมโดยรวม
3. ให้มีการจัดการที่ประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตามบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมายและทิศทางเดียวกันและมีการศึกษาร่วมกันอย่างมีระบบ ทั้งนี้ต้องมีการจัดการอย่างมีส่วนร่วมที่เสมอภาคและเป็นธรรมของประชาชนท้องถิ่น ในกระบวนการท่องเที่ยวในด้านการจัดการกำกับดูแลและการประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทิศทางที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างเหมาะสม เสริมสร้างชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ประชาชนสามารถรักษาวิถีชีวิตที่ดีชีวิตและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงด้วยความสมัครใจ
4. ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกลมกลืนกับทรัพยากร โดยคงรักษาสีเขียวที่สวยงามที่ดี มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน รักษาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและสังคมของพื้นที่ และมีบรรยากาศการท่องเที่ยวที่ให้ความมั่นใจและความปลอดภัย

ในการท่องเที่ยว

5. ให้นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศชาวต่างประเทศที่มีคุณภาพ เดินทางเข้ามาสู่ประเทศไทยมากขึ้นนักท่องเที่ยวชาวไทยมีการเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในประเทศอย่างกว้างขวางมากขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนและประชาชนทั่วไปและมีการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ อย่างเหมาะสม

นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. นโยบายหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ต้องมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงกำหนดให้มีนโยบายหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเป็นกรอบการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2550: 7-13) ดังนี้

1.1 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องมีการควบคุมดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงหรือลดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหวง่ายต่อการถูกกระทบและฟื้นตัวได้ยาก

1.2 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม และการปรับให้เกิดความสมดุลกับรูปแบบและกิจกรรมเดิมที่มีอยู่เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งอย่างรุนแรงต่อการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ หากเน้นในการแปรประโยชน์จากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยรวม

1.3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษาสร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน มากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจและมีรายได้เพียงอย่างเดียว

1.4 การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมชุมชนในกระบวนการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา หรือให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ

1.5 ให้ความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นความจำเป็นอันดับต้น ๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งนี้ให้องค์กรต่าง ๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากรและกำหนดวิธีการที่เหมาะสม

1.6 นำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เข้าสู่แผนพัฒนาระดับต่างๆ อย่างมีความสำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งให้มีการจัดสรรและกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

1.7 สนับสนุนการศึกษา วิจัย และประเมินผลการพัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขและการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน

1.8 มีการใช้กฎหมายในการควบคุม ดูแล รักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำ ตักเตือนและสร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย

1.9 จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือคู่มือการจัดการ (Code of conduct) แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

1.10 จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน โดยให้มีการประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารและการจัดการร่วมกันทุกระดับ

กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540: 36-40) ได้เสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควบคู่ไปกับนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เป็นแนวทางที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นำไปพิจารณาดำเนินการด้วยเช่นกัน โดยแบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. กลยุทธ์ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ ได้แก่

1.1 การสงวนรักษา ฟื้นฟู ควบคุมดูแลทรัพยากรในระบบนิเวศให้คงสภาพไว้ เพื่อสามารถนำมาเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้นานที่สุด หรือตลอดไป

1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย โดยป้องกันและลดสาเหตุที่อาจทำให้เกิดปัญหามลพิษ

1.3 เจ้าของพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว องค์กรประชาชน สถาบันต่าง ๆ ในสังคม และประชาชนในท้องถิ่น ต้องร่วมมือกันในการอนุรักษ์รักษาสภาพ ไม่ทำลายหรือสร้างความเสียหายแก่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2. กลยุทธ์ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว มีวิธีการที่สำคัญ ได้แก่ มีความเข้มงวดในการรักษาสีสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการการท่องเที่ยวนั้น จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม และมีความกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เส้นทางคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การบริการที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม

3. กลยุทธ์ด้านการศึกษาและสื่อความหมายธรรมชาติ ประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ ได้แก่

3.1 เป็นสื่อกลางทางการศึกษาและการเรียนรู้ด้านระบบนิเวศของนักท่องเที่ยว เพื่อที่จะสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3.2 มีการให้ข้อมูลก่อนการท่องเที่ยว การศึกษาระหว่างการท่องเที่ยว รวมทั้งการให้การศึกษาเพิ่มเติมในภายหลังด้วย

3.3 ให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง และได้มีส่วนร่วมใน

กระบวนการเรียนรู้ นั้น ๆ เช่น การสื่อความหมายธรรมชาติ การฝึกอบรม การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงกรณีศึกษา การเล่นเกม บทบาทสมมติ การอภิปราย

4. กลยุทธ์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ ได้แก่

4.1 ให้ความสำคัญแก่ประชาชนในท้องถิ่น ในด้านที่จะมีบทบาทในการกำกับดูแลควบคุมการท่องเที่ยวได้มากขึ้นและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี

4.2 ส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาตนเองเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลกับชุมชน และระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ร่วมพัฒนาจุดขายต่างๆ ได้แก่ ที่พักอาศัย ภัตตาคาร การนำเสนอลูกค้านักพัฒนาวัฒนธรรม ศิลปะและประเพณี ต่าง ๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

5. กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาดและบริการนำเที่ยว ประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ ได้แก่

5.1 จัดให้เกิดความสมดุลระหว่างความสามารถในการรองรับของพื้นที่กับปริมาณนักท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นทรัพยากรที่มีความอ่อนไหว อาจได้รับผลกระทบได้ง่าย หากมีนักท่องเที่ยวมากเกินไป

5.2 มุ่งส่งเสริมให้พัฒนาเป็นตลาดที่มีคุณภาพ ไม่ใช่พยายามเพิ่มปริมาณของนักท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว

5.3 ให้มีการจัดบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ โดยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในกรอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

6. กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการลงทุน มีวิธีการที่สำคัญ ได้แก่ รัฐบาลกลางและหน่วยงานของรัฐจะต้องมีส่วนสนับสนุนอย่างแข็งขันในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นมากขึ้น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (2550: ออนไลน์) ฉบับกฎหมาย เล่มที่ 116 ตอนที่ 114 ก. ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัตินี้มีผลให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีบทบาทและอำนาจในการตัดสินใจกำหนดนโยบายการพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ สาระสำคัญที่ปรากฏในมาตราต่างๆ ดังนี้

มาตรา 4 “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

นอกจากนี้พระราชบัญญัตินี้ยังได้ระบุการกระจายอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะหมวด 2 การกำหนดหน้าที่ในการจัดระบบ การบริการสาธารณะในการจัดระบบการบริการ สาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

มาตรา 16 (8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว (11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (18) การกำจัดขยะมูลฝอยและน้ำเสีย (24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2540) ได้กำหนดบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้หลายมาตรา ดังนี้

มาตรา 79 หมวด 5 ได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐไว้เป็นหลักที่ถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุมและจำกัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน” ซึ่งมาตราดังกล่าว ได้วางแนวทางให้รัฐจัดการความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งแง่การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การควบคุมและจำกัดภาวะมลพิษ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการ 2 ประการ โดยอยู่ในรูปของการมีส่วนร่วม 5 ฝ่าย ได้แก่ รัฐ ชุมชนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และบุคคลแต่ละคนในส่วนของชุมชนท้องถิ่นระบุนไว้

มาตรา 46 “บุคคลซึ่งร่วมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและชาติ มีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และได้มีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านให้ความหมายของความคิดเห็นไว้เป็นที่น่าสนใจ ดังนี้

พจนานุกรมจิตวิทยาและจิตวิเคราะห์ (สุพินดา วงษ์บุรี, 2547: 10-11; อ้างอิงจาก Harance; & AVA. 1967: 358–359) อธิบายความหมายของความคิดเห็นไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเป็นความเชื่อที่คนยึดถือ โดยปราศจากการพิจารณาด้วยอารมณ์หรือความต้องการและความสามารถกลับมาทบทวนใหม่หากว่ามีหลักฐานยืนยันน่าเชื่อถือแล้ว ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้วยท่าทางตามสภาพแวดล้อมในขณะนั้น มีความเป็นตัวของตัวเองน้อยที่สุด เข้าใจว่าความคิดเห็นได้แยกตัวออกจากทัศนคติ ความคิดเห็นส่วนมากเป็นการแสดงออกของความคิด ต้องใช้ความสามารถส่วนบุคคลมากกว่าที่จะเชื่อถือของบุคคลทั่วไป แต่ไม่ว่าจะเป็นอิทธิพลของสิ่งเร้าหรือด้วยตนเอง ความคิดเห็นก็เป็นการกล่าวถึงเรื่องราวที่น่าไปสู่ความรู้และสามารถวัดเกี่ยวกับความจริงที่ปรากฏ อีกนัยหนึ่งความคิดเห็นในสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วขณะหนึ่ง

2. ความคิดเห็นมีความหมายในตัวเองเป็นคำพูดทั่วไป อาจจะคำนิ่งหรือไม่ คำนิ่งถึงความถูกต้องก็ได้

3. ความคิดเห็นมีความหมายเหมือนกับทัศนคติ ความคิดเห็นมักแสดงออกให้เห็น ทัศนคติ ความคิดเห็นและทัศนคติมักจะใช้แทนกัน โดยทั่วไปความคิดเห็นใช้กับงานที่ต้องใช้สมอง ทัศนคติใช้เกี่ยวกับการประเมินค่า

เบสท์ (Best. 1977: 169) ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับความคิดเห็นเอาไว้ ความคิดเห็น คือ การแสดงออกทางด้านความเชื่อ และความรู้สึกของแต่ละคนโดยการพูด

ออสแคมป์ (Oskamp. 1977: 12–13) กล่าวว่า ความคิดเห็นน่าจะใกล้เคียงกับความ เชื่อมากกว่าในด้านความเฉพาะเจาะจงขอบเขตและเนื้อหา และทั้งสองสิ่งนี้มีองค์ประกอบของ ความรู้ (Cognitive) มากกว่าองค์ประกอบความรู้สึก (Affective) แต่ทัศนคติจะมีองค์ประกอบของ ความรู้สึกมากกว่า หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ความคิดเห็นเกี่ยวข้องกับความปรารถนาและความต้องการ จากความหมายของความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ พอจะสรุปได้ว่าความคิดเห็นเป็นการ แสดงออก ด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมาจากประสบการณ์จริงของตนหรือประสบการณ์ทางอ้อม

ชัชวาลย์ มาอยู่วัง (2547: 6) กล่าวว่าความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกด้าน ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้านคำพูด การเขียน โดยมีพื้นฐานความรู้เดิมเกี่ยวกับความ ต้องการ ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้นเป็นหลัก ในการแสดง ความคิดเห็น เพื่อการรับการสนับสนุน ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะความคิดเห็นจะเกี่ยวข้องกับค่านิยมและทัศนคติ โดยต่างเป็นเรื่องราวทางจิตชุดหนึ่ง ที่ เริ่มจากค่านิยม

ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น

ฟอสเตอร์ (Foster. 1972: 119) ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นว่าเกิดจาก มูลเหตุ 2 ประการ ดังนี้

1. ประสบการณ์ที่บุคคล หมู่คณะ เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ความคิดเห็น เกิดขึ้นกับตัวบุคคลจากการได้พบเห็น ความคุ้นเคย อันถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ตรงและจากการ ได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านหนังสือ โดยไม่พบเห็นของจริงซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ ทางอ้อม

2. ระบบค่านิยม และการตัดสินใจค่านิยม เนื่องมาจากกลุ่มชน แต่ละกลุ่มมีค่านิยม และการตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกัน

เบสท์ (Best. 1977: 17) กล่าวว่า ในการศึกษาถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ส่วนมากจะใช้ วิธีแบบวิจัยตลาด ได้แก่ การสอบถาม ชักถาม บันทึกราย และรวบรวมไว้เป็นข้อมูล ซึ่งเบสท์เสนอแนะ ว่าวิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไรและจะได้สามารถทำตาม ข้อคิดเห็นนั้นได้จะทำให้ผู้บริหารเห็นควร หรืออันที่จะดำเนินนโยบายลุ่มเล็กไป

ออสแคมป์ (Oskamp. 1977: 119–133) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่มีต่อการเกิดความคิดเห็น
ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คือ อวัยวะต่าง ๆ ของบุคคลที่ใช้รับความ
ผิดปกติของอวัยวะ ความบกพร่องของอวัยวะสัมผัสซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นไม่ดีต่อบุคคลภายนอก
2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลได้ประสบกับเหตุการณ์ด้วยตนเอง
การกระทำด้วยตนเองหรือได้พบเห็นทำให้บุคคลมีความความพึงใจและเกิดความคิดต่อประสบการณ์
เหล่านั้นต่างกัน
3. อิทธิพลต่อผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็กผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและให้
ข้อมูลแก่เด็กได้มาก ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นของเด็กด้วย
4. ทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่ม คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมจะต้องมีกลุ่ม
และสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิงหรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน
หน่วยงานที่มี ความคิดเห็นเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ย่อมจะมีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลด้วย
5. สื่อมวลชน คือ สื่อสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา
ดังนั้นสื่อเหล่านี้ ซึ่งได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความ
คิดเห็นของบุคคล

ประเภทของความคิดเห็น

เรมเมอร์ (Remmer. 1996: 171) กล่าวว่า ความคิดเห็นมี 2 ประเภทด้วยกันคือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด–เชิงลบสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และ
ประสบการณ์ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ดังนี้
 - 1.1 ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนบูชา
 - 1.2 ทิศทางลบสุด ได้แก่ รังเกียจมาก ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลง

ได้ยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ ความเข้าใจการมีความคิดต่อสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้
ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ ความรู้ความเข้าใจในทาง
ไม่ดี ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย

ธีระพร อูวรรณโณ (2528: 51-54) กล่าวว่า การเกิดความคิดเห็นของบุคคลจะได้รับ
อิทธิพลตั้งแต่เด็กจากบุคคลในครอบครัว คือ พ่อ แม่ พี่น้องและญาติ เมื่อเข้าโรงเรียนจะได้อิทธิพล
จากครูและเพื่อน รวมทั้งประสบการณ์ตรงที่รับเป็นส่วนตัวและจากสื่อมวลชน ได้แก่ หนังสือพิมพ์
วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

ศักดิ์ สุนทรเสนี (2531: 4) ความคิดเห็นเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของ
บุคคล ออลพอร์ท เสนอแนวความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข 4 ประการ
ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่าง ๆ เช่น ความคิดเห็นจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอนอื่น ๆ
2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคลซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อย ๆ แล้วยังทำให้มีรูปแบบเป็นของตัวเอง ดังนั้น ความคิดเห็นบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล แล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคน
3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดความคิดเห็นของบางคนได้มาจากการเลียนแบบความคิดเห็นของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อแม่ ครู พี่น้อง และคนอื่น ๆ
4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยตามสภาพแวดล้อม เช่น ความคิดเห็นต่อศาสนา สถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

วิธีวัดความคิดเห็น

วิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 94) การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็น จะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้นิยมสร้างตามแนวทางของลิเคิร์ท ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับใจความว่าเป็นปฏิฐาน (Positive) หรือนิเสธ (Negative)

เบสท์ (Best. 1977: 171) ได้เสนอแนะว่า วิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็น คือการแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะเช่นไร

แซดโตรอซนี (Zadrozny. 1979: 234) การวัดความคิดเห็นโดยทั่วๆ ไปต้องมีสิ่งประกอบ 3 อย่าง คือ บุคคลที่จะถูกวัดสิ่งเร้าและมีการตอบสนอง ซึ่งจะออกมาเป็นระดับต่ำมากน้อย วิธีการความคิดเห็นนั้นโดยมากจะใช้การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ที่จะตอบคำถามเลือกตอบตามแบบสอบถาม

มอร์แกน และคิง (Morgan; & King. 1991: 536,750) ได้เสนอแนะว่าการที่ให้ผู้ตอบแสดงความความคิดเห็น ควรถามกันต่อหน้าดีกว่าที่จะให้เขาต้องมาอ่านข้อความหรือเขียนข้อความซึ่งแสดงว่า ทั้งสองคนเห็นว่าการสัมภาษณ์ หรือการสอบถามจะดีกว่าตอบแบบสอบถาม และถ้าใช้แบบสอบถาม สำหรับวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนด

รูปแบบการวัดความคิดเห็น

การวัดความคิดเห็นสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ โดยรูปแบบที่เป็นที่นิยมในปัจจุบันมีด้วยกัน 4 วิธี (พรเพ็ญ เพชรสุขสิริ. 2545: 3) ดังนี้

1. วิธีของเทอร์สตัน (Thurston's method) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งของความคิดเห็น หรือทัศนคติไปในทางเดียวกัน และเสมือนว่าเป็น

สเกลที่มีช่วงห่างเท่ากัน (Equal-Appearing intervals)

2. วิธีของกัตต์แมน (Guttman's scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกันและสามารถจัดอันดับสูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบและกันได้ จากอันดับต่ำสุดถึงสูงสุดได้และแสดงถึงการสะสมของความเห็น

3. วิธีจำแนกความแตกต่างในการตีความ (Semantic differential scale: S-D Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น 7 ระดับ (Seven-point scale) โดยแบ่งเป็นช่วง ๆ ตั้งแต่ด้านซ้ายสุดของสเกลกำหนดให้เป็นค่าเชิงบวกสุด ด้านขวาสุดของสเกลกำหนดให้เป็นค่าลบสุด ซึ่งอาศัยคู่คำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกันข้าม (Bipolar adjective) เช่น ดี-เลว ชยัน-ชี้เกียจ เป็นต้น

4. วิธีของลิเคิร์ท (Likert's method) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติ และความคิดเห็นที่นิยมแพร่หลายเพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติในทางชอบหรือไม่ชอบ โดยจัดอันดับความชอบหรือความไม่ชอบ ซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 หรือ +2, +1, 0, -1, -2 ตามลำดับ ซึ่งการใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นนิยมระบุให้ผู้แสดงความคิดเห็นตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538: 94-97) ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วยไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้การให้คะแนนขึ้นอยู่กับใจความว่าจะเป็นปฏิฐาน (Positive) หรือนิเสธ (Negative)

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่อจังหวัดสมุทรสงคราม

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่อจังหวัดสมุทรสงคราม (2553: ออนไลน์)

วิสัยทัศน์ของจังหวัด

“เป็นเมืองแห่งอาหารทะเลและผลไม้ปลอดภัยจากสารพิษ ศูนย์กลางการพักผ่อนและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางลำคลองระดับชาติ ดินแดนแห่งประชาชนรักถิ่นกำเนิด อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอันดีงาม”

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองทุนเพื่อจังหวัดสมุทรสงคราม

ยุทธศาสตร์ที่ 1 “การพัฒนาและส่งเสริมจังหวัดให้เป็นเมืองอาหารทะเลและผลไม้ปลอดภัยจากสารพิษ”

เป้าประสงค์

1. รายได้ภาคประมงและเกษตรเพิ่มขึ้น 1.5%
2. อาหารทะเลและผลไม้ปลอดภัยจากสารพิษ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 จากจำนวนตัวอย่าง
3. อาหารสดปราศจากสารปนเปื้อน 6 ชนิด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 95
4. สถานที่ผลิตอาหารแปรรูป 54 ประเภท ผ่านเกณฑ์ GMP ร้อยละ 100
5. ร้านอาหารและแผงลอยผ่านเกณฑ์มาตรฐานอาหารสะอาด ร้อยละ 40

กลยุทธ์หลัก

1. พัฒนาและยกระดับการผลิตภาคประมงปลอดภัยจากสารพิษและแปรรูปผลผลิตให้ได้มาตรฐาน
2. พัฒนาและยกระดับการผลิตผลไม้ปลอดภัยจากสารพิษและแปรรูปผลผลิตให้ได้มาตรฐานเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตร
3. ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์
4. พัฒนาและส่งเสริมการประกอบการอาหารปลอดภัย

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของโรงงานแปรรูปสินค้าประมงที่ได้รับใบอนุญาตผลิตอาหารที่ได้รับมาตรฐาน GMP
2. ร้อยละของเกษตรกรเป้าหมายที่ผ่านการประเมินความพร้อมของจังหวัดที่เข้าสู่กระบวนการ GAP
3. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการจัดการฟาร์ม
4. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร (ส้มโอ)
5. ร้อยละของอาหารทะเลที่ไม่มีสารพิษตกค้าง
6. ร้อยละผลไม้ที่ไม่มีสารพิษตกค้างเกินค่ามาตรฐาน
7. ร้อยละของตัวอย่างอาหารสดที่ปราศจากสารปนเปื้อน 6 ชนิดและตรวจพบยาฆ่าแมลงผ่านเกณฑ์ความปลอดภัย
8. ร้อยละร้านอาหารและแผงลอยที่ผ่านเกณฑ์อาหารสด รสชาติอร่อย (clean food good taste)
9. ร้อยละของสถานที่ผลิตอาหารแปรรูปที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามเกณฑ์วิธีการผลิตที่ดี
10. ร้อยละของกะปิกุ้งแห้งใช้สีผสมอาหารอย่างถูกต้อง
11. น้ำตาลมะพร้าวมีสารฟอสฟอรัสได้มาตรฐาน
12. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคประมง (ปลาสด)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 “การพัฒนาให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการพักผ่อนและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางลำคลอง”

เป้าประสงค์ รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นปีละ 1.5 %

กลยุทธ์หลัก

1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่น ห้ามประกอบธุรกิจบางประเภทที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมอันดีงาม

2. ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์
3. การพัฒนาขีดความสามารถของภาคบริการและองค์กรชุมชน/เครือข่าย เพื่อเสริมสร้างการทำงานและเพิ่มรายได้

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้จากท่องเที่ยว
2. จำนวนพื้นที่ป่าชายเลนที่ได้รับการฟื้นฟู(ไร่)(จังหวัด)
3. ระดับความสำเร็จในการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 “การปลูกจิตสำนึกให้ชาวจังหวัดสมุทรสงครามรักถิ่นกำเนิด อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมอันดีงาม”

เป้าประสงค์

1. ชาวสมุทรสงครามพึงพอใจต่อการซื้อของกินของใช้ที่ผลิตในจังหวัดไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

2. คราวเรือนยากจนได้รับการยกระดับหรือดูแลอย่างทั่วถึงต่อเนื่อง
3. ประชาชนมีสุขภาพดีมีการศึกษา มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
4. ประชาชนได้รับบริการที่ดี และมีคุณภาพจากภาครัฐ

กลยุทธ์หลัก

1. การปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนรักและสนับสนุนความเจริญของถิ่นกำเนิด
2. ส่งเสริมการมีงานทำ เพิ่มรายได้และแก้ไขปัญหาความยากจน
3. การส่งเสริมความเป็นเมืองน่าอยู่ ประชาชนมีสุขภาพดี มีการศึกษา มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
4. กำหนดผังเมือง ควบคุมประเภทและพื้นที่ของโรงงานอุตสาหกรรม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
5. อนุรักษ์สืบทอดประเพณี วัฒนธรรมที่ดีงาม ส่งเสริมกิจกรรมของเยาวชนในท้องถิ่น สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างมวลชน

6. พัฒนาระบบการบริหารงาน การบริการ องค์กรและบุคลากรภาครัฐ
7. พัฒนาระบบการบริหารข้อมูลทุกสาขาอาชีพให้เชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละของประชากรที่มีหลักประกันสุขภาพ
2. ร้อยละที่ลดลงของจำนวนครัวเรือนยากจนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)
3. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของคดีที่สามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้
4. ระดับความสำเร็จของการลดอุบัติเหตุจราจรทางบก

5. ร้อยละของระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ
 6. ระดับความสำเร็จของการดำเนินการตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
 7. ระดับความสำเร็จของร้อยละเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในการลดรอบระยะเวลาและขั้นตอนการปฏิบัติราชการของจังหวัด
 8. ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในการพัฒนาระบบบริหารความรู้ภายในองค์กร ปีงบประมาณ พ.ศ.2548
 9. ระดับความสำเร็จของการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศของจังหวัด
 10. ระดับความสำเร็จและคุณภาพของการจัดทำข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงของจังหวัด
 11. ร้อยละของระดับความพึงพอใจในการซื้อของกินของใช้ที่ผลิตในจังหวัด
 12. ร้อยละของประชาชนอายุ 40 ปีขึ้นไปได้รับการคัดกรองโรคความดันโลหิตและเบาหวาน
 13. ร้อยละของสตรีอายุ 35 ปีขึ้นไปมีความรู้ในการตรวจเต้านมด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง
 14. ร้อยละของอัตราการป่วยด้วยโรคไขข้อเคลื่อนไม่เกิน 50 : แสนประชากร
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 “การดำรงรักษาความเป็นเมืองที่มีระบบนิเวศ 3 น้ำ”**
เป้าประสงค์ การดำรงรักษาความเป็นเมืองที่มีระบบนิเวศ 3 น้ำ (น้ำจืด น้ำกร่อย น้ำเค็ม)
- กลยุทธ์**
1. การแก้ไขและฟื้นฟูระบบนิเวศ 3 น้ำ
 2. การบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ
- ตัวชี้วัด**
 ระดับความสำเร็จในการจัดการระบบนิเวศสามน้ำ

ประวัติตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

เทศบาลตำบลอัมพวา (2549: 23-26) ได้สรุปข้อมูลพื้นฐานของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาไว้ดังนี้

อัมพวาเป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานริมน้ำในอดีต ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองครอบคลุมพื้นที่ของเทศบาลตำบลอัมพวา พื้นที่บางส่วนของตำบลบางช้าง อำเภออัมพวาและบางส่วนของตำบลบ้านปรก อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม พื้นที่บริเวณนี้และบริเวณต่อเนื่องไปจนถึงตอนบนของจังหวัดสมุทรสงคราม เดิมเรียกว่า“แขวงบางช้าง” รวมอยู่กับเมืองราชบุรี

ในรัชสมัยพระเจ้าปราสาททอง กรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 2173-2198) แขวงบางช้างมีตลาดค้าขายแห่งหนึ่ง เรียกว่า “ตลาดบางช้าง” มีนายตลาด ซึ่งมีหน้าที่เก็บอากรขนอนตลาดเป็น

ผู้หญิงชื่อ “น้อย” มีบรรดาศักดิ์เป็น “ท้าวแก้วผลึก” พี่สาวของท่านคือ “ท่านชี” เป็นมารดาของ “ท่านทอง” พระชนกของสมเด็จพระอัมรินทราทิตย์ (นาก) พระบรมราชินีในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1

ปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ แขวงบางช้างเป็นส่วนหนึ่งของแขวงเมืองสมุทรสงคราม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (ทองด้วง) ขณะยังดำรงพระยศเป็นหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรี ได้สมรสกับ “ท่านนาก” (สมเด็จพระอัมรินทราทิตย์) ธิดาของท่านทองและท่านสนมมหาเศรษฐีแขวงบางช้าง เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าในปี พ.ศ. 2310 ทั้งสองพระองค์ได้ทรงหลบภัยมาอยู่ที่บ้านอัมพวา ระหว่างนั้นสมเด็จพระอัมรินทราทิตย์ทรงประสูติพระราชโอรสทรงพระนามว่า “นิม” ซึ่งต่อมาคือ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 เมื่อวันพุธขึ้น 7 ค่ำเดือน 8 ปีกุนตรงกับวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2310 ปรากฏหลักฐานในประวัติพงศาวดารตอนหนึ่งว่า

“เมื่อพระองค์มีพระชนมายุ 25 พรรษา ได้รับตำแหน่งเป็นหลวงยกกระบัตรเมืองราชบุรี ได้เสด็จออกไปตั้งพระนิวาสสถานที่บ้านอัมพวา แขวงเมืองราชบุรีต่อกับแขวงเมืองสมุทรสงคราม และสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยอุบัติในครุโกทรพระราชชนนีพระพันปีหลวง ซึ่งปรากฏพระนามในกาลบัดนี้ว่า “สมเด็จพระอัมรินทราทิตย์” อันมีพระศิริลักษณะวิลาสตาติสมบัติสมบูรณ์ตระกูลมหาเศรษฐีไม่มีตระกูลใดเสมอ ณ อัมพวา นิรุทยานประเทศ ณ แขวงเมืองสมุทรสงคราม”

อัมพวา เป็นอำเภอหนึ่งในสามอำเภอของจังหวัดสมุทรสงคราม กว่าสามสิบปีที่ผ่านมา นับว่าเป็นศูนย์กลางการคมนาคมทางน้ำที่สำคัญ เพราะมีตลาดน้ำ ชุมชนริมน้ำที่เป็นแหล่งค้าขายใหญ่ แต่ผลกระทบจากการพัฒนาการคมนาคมทางบก ทำให้ความเป็นศูนย์กลางฯ ของอัมพวาต้องสูญเสียไป ตลาดน้ำจึงลดความสำคัญลงทีละน้อย ๆ จนกระทั่งสูญหายไปที่สุดในที่สุด ทั้งไว้แต่ร่องรอยของความเจริญในอดีตซึ่งยังคงมีให้เห็นชัดเจนในทุกวันนี้ ด้วยแนวคิดที่จะเรียกภาพแห่งบรรยากาศเก่า ๆ เหล่านั้นกลับมาอีกครั้งหนึ่ง เทศบาลตำบลอัมพวา โดยความร่วมมือร่วมใจของชุมชนในท้องถิ่น ได้พยายามพลิกฟื้นตลาดน้ำอัมพวาในอดีตกลับมา เพื่ออนุรักษ์ความเป็นอยู่ของชุมชนริมน้ำ โดยปรับเวลาจากช่วงเช้าถึงสาย ๆ มาเป็นช่วงเวลาเย็น ๆ ที่เหมาะแก่การเดินเลือกชมเลือกซื้อสินค้าหลากหลายชนิด ทั้งอาหารการกิน ผลไม้ พืชผัก ขนมหวาน ของใช้ ของประดับที่พ่อค้า แม่ขายนำมาทั้งทางเรือ บนบก ท่ามกลางสายลมอ่อนอ่อนริมน้ำ ในเวลาตะวันตกใกล้ขอบฟ้าจนถึงพระจันทร์ส่องแสงนวล ๆ จึงเลิกราและให้ชื่อตลาดน้ำแห่งนี้ว่า “ตลาดน้ำยามเย็น” ซึ่งจะมีประจำทุกวันศุกร์ วันเสาร์ วันอาทิตย์ รวมถึงวันหยุดนักขัตฤกษ์ โดยเริ่มตั้งแต่เวลาประมาณ 14.00 น. เป็นต้นไป นอกจากนี้ยังมีการให้บริการเรือแจวชมบ้านเรือนแถวไม้ของชุมชนอัมพวาซึ่งได้รับรางวัลชุมชนอนุรักษ์ดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2545 อีกหนึ่งบริการที่ไม่ควรพลาด คือ ล่องเรือชมหิ่งห้อย ซึ่งนักท่องเที่ยวที่ปรารถนาจะนั่งเรือชมหิ่งห้อยส่องแสงระยิบระยับจากแมลงตัวน้อยที่อาจหาญกระพริบแสงแข่งกับดวงดาวบนท้องฟ้ายามราตรีบนต้นลำพู ซึ่งทางชุมชนตลาดอัมพวาได้จัดบริการไว้ให้นักท่องเที่ยวที่สนใจด้วย

ตำบลอัมพพามีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ ดังนี้

1. อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (อุทยาน ร.2) สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์สถาน อันเป็นนิवासสถานที่พระบรมราชสมภพ แต่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ภายในบริเวณอุทยานมีลานแสดงละคร และโขงกลางแจ้งกลุ่มอาคารบ้านทรงไทย 5 หลัง ภายในมีข้าวของเครื่องใช้ บริเวณพื้นที่ริมแม่น้ำปูลูกและตกแต่งด้วยพันธุ์ไม้ในวรรณคดี

2. วัดอัมพวันเจติยารามตั้งอยู่ติดกับอุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเป็นพระอารามหลวงชั้นโท เป็นวัดที่เก่าแก่และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่มีความเชื่อกันว่า บริเวณที่สร้างพระปรางค์ในวัดนั้นเป็นพระตำหนักเดิมของสมเด็จพระอมริน ทราบาตย์ พระมเหสีในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยประสูติที่พระตำหนักนี้

3. วัดบางกะพ้อมตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกของเขตเทศบาล มีวิหารที่เป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปจำลองทั้งสี่รอยซึ่งสร้างในสมัยกรุงธนบุรี ภายในวิหารมีจิตรกรรมฝาผนัง เป็นภาพที่มีฝีมือปราณีตยอดเยี่ยมและงดงามมาก แบ่งเป็น 4 ด้าน ด้านที่หนึ่ง กล่าวถึง พระพุทธรูปทั้ง 5 แห่ง ด้านที่สอง เป็นภาพพุทธประวัติพระพุทธรูปเจ้าเสด็จปรินิพพาน ด้านที่สาม เป็นภาพพระพุทธรูปเจ้าเสด็จปรินิพพานไปแล้ว 7 วันด้านที่สี่ เป็นภาพประวัติรวม ๆ คือ ภาพตอนตรัสรู้ภาพตอนได้อัครสาวก นอกจากนี้ยังเป็นທີ່ประดิษฐานรูปหล่อหลวงพ่อกง ธรรมโชโต ที่มีชื่อเสียงมากในประเทศไทยองค์หนึ่ง

4. ทิวทัศน์สองฝั่งแม่กลอง นักท่องเที่ยวสามารถเช่าเรือล่องชมทิวทัศน์ริมฝั่งแม่น้ำแม่กลองตลอดสองฝั่งแม่น้ำจะเห็นบ้านเรือน ผู้คน และเรือนไทยปั้นหย่าซึ่งหาดูยากในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีวัดต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ริมน้ำ เช่น วัดอัมพวัน วัดบางแคใหญ่ วัดบางแคน้อย วัดกุฎีทอง หรือจะนั่งเรือเข้าไปในลำคลองเล็ก ๆ ผ่านสวนมะพร้าว สวนลิ้นจี่ บรรยากาศร่มรื่นและเป็นเส้นทางที่ยังไม่ค่อยมีผู้คนเข้าไปท่องเที่ยวมากก็น่าสนใจไปอีกแบบ

5. ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา เป็นตลาดนัดทางน้ำซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยอดีต แต่หยุดไปชั่วระยะหนึ่งจนจัดทำขึ้นมาอีกครั้ง โดยจะจัดขึ้นที่ลำคลองกลางตลาดอัมพวาติดกับวัดอัมพวันเจติยารามจัดขึ้นทุกวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ตั้งแต่เวลา 14.00 น. เป็นต้นไป มีชาวบ้านนำสินค้า อาหารมาขายทั้งบนฝั่งและในน้ำ ราคาไม่แพง เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยว สาธารณสุขพื้นฐาน การคมนาคมขนส่งมีทั้งการการคมนาคมขนส่งทางบกและทางน้ำ

ด้านการประปาเทศบาลตำบลอัมพวา ได้ดำเนินการกิจการประปาเพื่อให้บริการแก่ประชาชนในเขตเทศบาลมีแหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปา จำนวน 2 แห่ง มีจำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา จำนวน 1,102 ครัวเรือน ผลิตน้ำประปาได้ 306,600 ลบ.ม./วัน น้ำประปาที่ใช้ 270,024 ลบ.ม./วัน

ด้านการไฟฟ้าภายในเขตตำบลอัมพวา อยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภออัมพวา การสื่อสารและโทรคมนาคม ในเขตเทศบาลมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข

อำเภออัมพวาและที่ทำการชุมสายโทรศัพท์อำเภออัมพวา มีปริมาณขยะมูลฝอยเฉลี่ยประมาณวันละ 12 ตัน โดยเทศบาลตำบลอัมพวา สามารถจัดเก็บขนขยะได้เฉลี่ยประมาณวันละ 15 ตัน จัดโดยวิธีเหมาเอกชนดำเนินการ

ด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ การทำสวนผลไม้ ทำให้มีผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ มะพร้าว ส้มโอ ลิ้นจี่ มะม่วง เป็นต้น รองลงมาเป็นพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม โดยเป็นขนาดกลางและขนาดเล็ก เช่น การผลิตน้ำตาลมะพร้าว การทำขนมประเภทท็อปปี้ การผลิตและจำหน่ายวัสดุก่อสร้างซึ่งมีโรงงานอยู่ไม่มาก รับราชการ ฯลฯ ทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและรายได้ประชากรจึงเป็นไปตามลักษณะการประกอบอาชีพประชากรในเขตเทศบาลตำบลอัมพวามีธนาคารพาณิชย์ จำนวน 4 แห่ง คือ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ด้านการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการศึกษามีโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาจำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 วัดนางวัง โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเกษมสรณาราม โรงเรียนเทศบาล 3 วัดอัมพวันเจติยาราม โรงเรียนวิริยะวิทยามูลนิธิและโรงเรียนล้อมรัก โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอัมพวันวิทยาลัยและโรงเรียนวัดบางกะพ้อม (คงลาภยิ่งประชานุสรณ์) และมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนบางจากประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัด 4 วัด ได้แก่ วัดนางวัง วัดเกษมสรณาราม วัดอัมพวันเจติยารามและวัดบางกะพ้อม สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในปี พ.ศ.2481 ได้มีการรวมท้องที่ตำบลอัมพวาและตำบลบางกะพ้อมเข้าด้วยกันเป็นตำบลอัมพวาและทางราชการได้พิจารณาเห็นว่าตำบลอัมพวามีจำนวนพลเมือง ความเจริญและรายได้มากพอสมควรที่จะจัดตั้งเป็นเทศบาลได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองและพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นการฝึกหัดและปลูกฝังการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน จึงได้ตราพระราชกฤษฎีกา ยกฐานะตำบลอัมพวา ขึ้นเป็นเทศบาลตำบลอัมพวา เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2483

ลักษณะที่ตั้ง

ตำบลอัมพวา มีพื้นที่อยู่ในเขตการปกครองของอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามมีเนื้อที่ 2.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,505 ไร่ 1 งาน 60 ตารางวา อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ทางถนน 71 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ทางถนน 6 กิโลเมตร มีจำนวนชุมชนทั้งหมด 10 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนตลาดอัมพวา ชุมชนโรงเจ ชุมชนวัดอัมพวัน ชุมชนคลองอัมพวา ชุมชนริมเขื่อน ชุมชนบางกะพ้อม 1 ชุมชนบางกะพ้อม 2 ชุมชนบางจาก ชุมชนบ้านหัวแหลม ชุมชนประชาอุทิศ เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่านและมีลำคลองหลายสาย

ตำบลอัมพวามีอาณาเขตติดต่อด้านทิศเหนือกับตำบลบางช้าง ทิศใต้และทิศตะวันตกติดต่อกับแม่น้ำแม่กลอง อำเภออัมพวา สำหรับทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลบ้านปรก อำเภอเมือง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

เฮนดี้ และคนอื่น ๆ (Hendee; & Others. 1984: 60-64) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว จำนวน 140 คน ที่ไปท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าแถบตะวันตกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา 3 แห่ง โดยการสอบถามและสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยว ร้อยละ 40 เห็นด้วยกับการจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าไปท่องเที่ยวป่า เพื่อจะได้มีเงินไปใช้ในการพัฒนาเพื่อบริการบำรุงรักษา แต่ในเรื่องการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว และการส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาลงทุนเพื่อพัฒนา มีความเห็นด้วยน้อย ประมาณร้อยละ 10 เท่านั้น และเห็นด้วยกับการลดผลกระทบในพื้นที่โดยวิธีการกระจายกลุ่มนักท่องเที่ยวมากกว่า

เซบาลอส ลาสกูเรน (Celballos Lascurain. 1998: 111-112) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณอ่าวรอคซ์ เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นผู้ประกอบการ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวจำนวน 240 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีผล ได้แก่ ความรู้เชิงอนุรักษ์ การได้และการให้คุณค่าต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีผลต่อความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

แวนการ์ด และเดียร์เด็น (Hvenegaard; & Dearden. 1998: 107-108) ได้ศึกษาความแตกต่างของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวทั่ว ๆ ไป ในอุทยานแห่งชาติของประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้แบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 5 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรมากกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ นอกจากนั้น นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังมีอายุและระดับการศึกษาที่มากกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ๆ อีกด้วย

ปาร์คเกอร์ (Parker. 1999: 1118-1119A) ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวของเยาวชนในเมืองยองเกอร์ (Younger) มลรัฐนิวยอร์ก ที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในสถานที่ท่องเที่ยว โดยการทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชน อายุระหว่าง 12-20 ปี จำนวน 480 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยพิจารณาที่เกณฑ์ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวถูกต้องมากที่สุด จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการ

อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โนเวียโน และซุบิยันโต (Noviano; & Subijanto. 2001: 107–112) ได้ทำการศึกษาแนวทางในการผสมผสานกิจกรรมการอนุรักษ์กับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเขตอุทยานแห่งชาติโคโมโดประเทศอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการอุทยานแห่งชาติโคโมโด เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นทางเลือกใหม่ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น และเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งจะเป็แหล่งรายได้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการอุทยานแห่งชาติในอนาคต

กู และเจียงชุนเชียน (Gu; & Jiang ChunQian. 2002: ไม่ปรากฏหน้า) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเมืองซีเจียง (Zhejiang) ประเทศจีน ผลการศึกษาพบว่าผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เห็นได้เด่นชัด ได้แก่ รายได้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น การสร้างงานในชุมชนท้องถิ่น การขยายตลาดสำหรับพืชผลทางการเกษตร การเพิ่มขึ้นของผลงานทางวัฒนธรรมในชุมชนและจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เอวิล่า ฟัวแคท (Avila Foucat. 2002: ไม่ปรากฏหน้า) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนสู่ความยั่งยืน ในชุมชนเวนทานิลลา (Ventanilla) ซึ่งตั้งอยู่ชายฝั่งด้านใต้ของมหาสมุทรแปซิฟิก ในประเทศเม็กซิโก ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ทั้งที่มีการกำหนดคำถามไว้แล้ว และบทสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า การเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ได้จัดทำขึ้นทั้งใน ปี ค.ศ. 1999 และ ปี ค.ศ. 2000 เพื่อที่จะได้สถิติประชากรทางสังคมศาสตร์ของชุมชน การบริการในชุมชนที่ถูกนำมาใช้ในการหาผลประโยชน์ ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับเศรษฐกิจของชุมชน รวมถึงข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งผลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ จะทำให้สามารถระบุถึงตัวชี้วัดที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนดำรงอยู่ต่อไปได้ การวิเคราะห์ที่เมืองเวนทานิลลา (Ventanilla) ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ของการศึกษา ที่นำเอาการประสานทัศนวิสัยของการบริหารจัดการแถบชายฝั่งมาใช้ในการประเมิน การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแหล่งชุมชนพร้อม ๆ กับใช้ตัวชี้วัดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น การประเมินชุมชนในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะเกิดความยั่งยืนได้ เมื่อ 1. ชุมชนมีส่วนร่วมโดยตรงในการวางแผนและพัฒนาโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น 2. ผู้นำชุมชนพัฒนาและสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3. ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในฐานะของการเป็นแหล่งรายได้ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน

วินเซนต์ และทอมป์สัน (Vincent; & Thompson. 2002: 153–160) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินชุมชนในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะเกิดความยั่งยืนได้เมื่อ 1. ชุมชนมีส่วนร่วมโดยตรงในการวางแผนและพัฒนา

โครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น 2. ผู้นำชุมชนพัฒนาและสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3. ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในฐานะของการเป็นแหล่งรายได้ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน

ฮาว และคนอื่น ๆ (Hao; et.al. 2003: 33–45) ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบการประมาณการณ์นักท่องเที่ยวจากตลาดหลักที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว ได้แก่ รายได้ ค่าใช้จ่ายระหว่างการท่องเที่ยว อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา และจำนวนห้องพัก นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมการขายและความไม่แน่นอนทางการเมืองจะส่งผลต่อการเลือกเดินทางเช่นกัน

งานวิจัยภายในประเทศ

งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่การวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

สมณฑา หลบภัย (2543: 129) ได้ทำการศึกษาเรื่องจิตสำนึกในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกของผู้ประกอบการค้า บริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการค้ามีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกในระดับต่ำ โดยเมื่อพิจารณาข้อคำถามด้านความรู้ในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวก พบผู้ประกอบการค้าตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50 โดยผู้ประกอบการค้าไม่ทราบวชณะนี้สภาพน้ำในคลองเน่าเสียแล้ว ไม่รู้สาเหตุของการเน่าเสีย ฯลฯ ส่วนข้อคำถามในการรักษาความสะอาดและกำจัดขยะ พบว่ามีข้อที่ตอบผิดมากกว่าร้อยละ 50 โดยผู้ประกอบการค้าคิดว่าการกำจัดพลาสติกและโฟมควรนำไปเผาไฟ ขยะเปียกควรเปิดฝาไว้เพื่อระบายอากาศ และขวดน้ำพลาสติกที่ดื่มหมดแล้วควรนำมาใช้ใหม่ ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการค้ามีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกมากขึ้น ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการค้า โดยเน้นเรื่องการให้ความรู้ และกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวก โดยที่เนื้อหาควรเน้นในด้านการอนุรักษ์แหล่งน้ำลำคลอง
2. ควรจัดทำบทความเกี่ยวกับแนวทางในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกและเปิดโดยหอกระจายข่าวเสียงตามสายที่มีอยู่แล้ว ให้ผู้ประกอบการค้าและประชาชนในบริเวณนี้ได้รับฟัง โดยต้องเปิดให้ฟังอย่างสม่ำเสมอทุกวัน
3. จัดหลักสูตรอบรมในเรื่องการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ให้กับผู้นำชุมชนเพื่อนำไปถ่ายทอดให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกต่อไป
4. จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ ในเรื่องการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกให้กับผู้ประกอบการค้า
5. ควรกระตุ้นให้ผู้ประกอบการค้าและประชาชนในบริเวณนี้ มีส่วนร่วมในการ

อนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เช่น การป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสีย โดยการรณรงค์ไม่ทิ้งขยะลงคลอง รณรงค์เก็บขยะและผักตบชวาในคลองในช่วงวันสำคัญ ๆ การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

อภิญา พัดพาดี (2543: 91-98) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อตลาดน้ำตลิ่งชัน พบว่า ผู้ประกอบการในบริเวณตลาดน้ำตลิ่งชันส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ดีต่อตลาดน้ำตลิ่งชันในระดับต่ำ ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ผู้วิจัยให้เหตุผลว่าอาจเป็นเพราะรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในปีก่อนข้างต่ำ และส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางสังคม ได้แก่ไม่ได้เป็นกรรมการตลาดน้ำตลิ่งชัน จึงขาดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมรักษาดำรงไว้และพัฒนาตลาดน้ำ เหมือนอย่างคนที่เป็กรรมการประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับข่าวสารทั้งจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลนั้นยังอยู่ในระดับต่ำ จึงมีผลกระทบไปสู่ความคิดเห็นที่มีต่อตลาดน้ำ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความแตกต่างต่อความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อตลาดน้ำตลิ่งชัน ผลการศึกษาปรากฏว่า ผู้ประกอบการที่เป็นเพศหญิงมีความคิดเห็นที่ดีต่อตลาดน้ำตลิ่งชันมากกว่าเพศชาย ส่วนปัจจัยเรื่องอายุนั้น ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มผู้ประกอบการที่มีอายุ 41 ปี และสูงกว่ามีความคิดเห็นที่ดีต่อตลาดน้ำตลิ่งชันมากกว่ากลุ่มอื่น สำหรับปัจจัยเรื่องระดับการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่ทำให้ความคิดเห็นของผู้ประกอบการแตกต่างกัน เนื่องจากความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อตลาดน้ำนั้นเป็นเรื่องทั่วไปไม่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน เฉพาะสาขาที่เรียนมาพิจารณาตัดสินใจ ผู้ประกอบการจึงใช้ความรู้สึก จิตสำนึกของตนเองเสียเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่มีความคิดเห็นต่อตลาดน้ำที่แตกต่างกัน และผู้ประกอบการแสดงความต้องการให้มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดน้ำตลิ่งชันออกไปตามสื่อต่าง ๆ ให้มากขึ้น อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องการให้มีการสร้างห้องน้ำเพิ่มเติมจากเดิมต้องการให้มีการจัดบริเวณที่จอดรถอยู่ด้านหน้าบริเวณถนนรัชพระ เพื่อให้การเดินทางง่ายของเป็นไปอย่างทั่วถึง เพิ่มความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่จะท่องเที่ยวบนโป๊ะแพ ต้องการให้มีการเอาใจใส่ในเรื่องความปลอดภัยและคุณภาพของอาหาร ควรให้มีการปรับปรุงโป๊ะแพ เป็นต้น

มณีวรรณ ผิวนิม และปรารถนา จันทุพันธ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาโครงการพัฒนาการและผลกระทบของการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำ มุ่งทำความเข้าใจถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับชุมชนหลังจากมีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบตลาดน้ำในพื้นที่ตลาดน้ำที่เลือกศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีและตลาดน้ำตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาถึงพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงของตลาดน้ำทั้งสองแห่ง

ผลการศึกษา พบว่า การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อชุมชนทั้งสองแห่งทั้งในด้านบวกและลบ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทำให้เกิดปัญหาการแออัดของการคมนาคม ปัญหาน้ำเสีย มลพิษทางเสียงและอากาศ แต่มีส่วนทำให้มีการปรับปรุงพื้นที่และสาธารณูปโภคในชุมชนให้ดีขึ้น ผลกระทบทางเศรษฐกิจทำให้เกิดการจ้างงานในชุมชน ไม่ต้องไปหางานนอกชุมชนมีทางเลือกด้านอาชีพเพิ่มขึ้น ที่ตลาดน้ำตลิ่งชันการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกชุมชน แต่ที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวกรายได้ส่วนใหญ่ตกอยู่กับผู้ประกอบการ รายใหญ่จากนอกชุมชน ผลกระทบทางสังคม การ

ท่องเที่ยวก่อให้เกิดทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งในชุมชน โดยเฉพาะในตลาดน้ำดำเนินสะดวกที่มีนักท่องเที่ยวมากและผลประโยชน์สูง มีความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน และระหว่างผู้ประกอบการกับคนในชุมชน ที่ถูกกีดกันด้านการค้า มีการเอาเปรียบและหลอกลวงนักท่องเที่ยวในการขายสินค้าและบริการ ผลกระทบทางวัฒนธรรมเป็นไปในทางบวกเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ กระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ในด้านการแต่งตัว กิจกรรมทางวัฒนธรรม ความรู้สึกภูมิใจในท้องถิ่นของตน ศักยภาพของการจัดการการท่องเที่ยวแบบตลาดน้ำยังมีอยู่มาก เพราะเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมือนที่อื่น เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยแต่ชาวต่างชาติ คนในชุมชนทั้งสองยังต้องการให้มีการท่องเที่ยวแบบตลาดน้ำต่อไปและเห็นว่าสามารถจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ แต่ทั้งนี้ต้องให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับ ตลาดน้ำในอดีตและปัจจุบันสร้างกิจกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอวิถีวัฒนธรรมของวิถีชีวิตริมคลอง มากกว่าจะเน้นด้านการขายของอย่างเดียว

พัชรา ลาภลือชัย (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม วิธีดำเนินการวิจัย ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล โดยการสุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก และตลาดน้ำท่าคา จำนวน 400 คน โดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแตกต่างใช้ t-test Independent การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ใช้สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ส่วนการรับรู้ข่าวสารจากนิตยสาร/วารสาร บุคคลในครอบครัว เพื่อน/เพื่อนบ้านและเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำท่าคา ได้แก่ อายุ โดยผู้มีอายุน้อยจะมีความพึงพอใจมากกว่าผู้มีอายุมาก การรับรู้ข่าวสารจากเพื่อน/เพื่อนบ้านและความคาดหวังต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำท่าคา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความพึงพอใจ

2. ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวกและตลาดน้ำท่าคาแตกต่างกัน โดยระดับความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำท่าคาสูงกว่า ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวกและให้ความสำคัญกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนในตลาดน้ำมากที่สุด

นภดล ปราศราคี (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตเทศบาลนครนครศรีอยุธยาและศึกษาถึงปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะ เพื่อส่งเสริม

การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระดับสูง ในด้านการดูแลรักษาและด้านการค้นหาสาเหตุของปัญหาและมีระดับปานกลางในเรื่องของการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผนดำเนินงานและด้านการติดตามและการประเมินผล ข้อเสนอแนะในการแก้ไขคือ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ประชาชนทราบอย่างกว้างขวางและทั่วถึง ควรจัดประชุม สัมมนา อบรม ให้ความรู้ความเข้าใจการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีอยุธยา เพื่อสร้างจิตสำนึกและตระหนักถึงการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม เพื่อให้เข้ามามีบทบาทรับผิดชอบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนอย่างยั่งยืน

พรพรรณ เปล่งปลั่ง (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดน้ำตลิ่งชัน ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการของการท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำตลิ่งชัน แบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงใหญ่ ๆ ได้แก่ ตลาดน้ำตลิ่งชันในอดีต (ก่อน พ.ศ.2530) ตลาดน้ำตลิ่งชันในยุคสินค้าเกษตร (2530 -2540) และตลาดน้ำตลิ่งชันยุคทัวร์คลอง (พ.ศ. 2548) พัฒนาการดังกล่าวเป็นการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งที่เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การเกิดน้ำท่วมใหญ่ การตัดถนน การประกาศใช้พระราชบัญญัติการจราจรทางน้ำ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของระดับประเทศและกรุงเทพมหานคร รวมไปถึงการผลักดันแนวคิดการมีส่วนร่วม และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในช่วงตลาดสินค้าเกษตร (พ.ศ.2530-2540) เน้นที่การขายสินค้าเกษตรซึ่งเป็นผลผลิตจากสวนของชาวบ้านในพื้นที่เขตตลิ่งชัน การจัดการตลาดน้ำดำเนินการโดยสำนักงานเขตตลิ่งชัน ต่อมาเมื่อเข้าสู่ช่วงที่ 3 คือ ยุคทัวร์คลอง (พ.ศ.2540-2548) ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำ โดยมีกิจกรรมเพิ่มเติม ได้แก่ การจัดแสดงดนตรี การท่องเที่ยวชมสองฝั่งคลอง จากเดิมที่มีเพียงการขายสินค้าการเกษตร การจัดการท่องเที่ยวในช่วงที่ 3 นี้ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยมีการจัดตั้ง “ประชาคมตลาดน้ำตลิ่งชัน” ขึ้นและขยายขอบเขตการมีส่วนร่วมโดยมีกลุ่มพันธมิตรที่หลากหลายมากขึ้น เช่น กลุ่มโรงเรียน กลุ่มวัด กลุ่มเจ้าของสวน เป็นต้น พัฒนาการที่สำคัญอีกประการหนึ่งของตลาดน้ำตลิ่งชันคือ เมื่อมีกระแสตื่นตัวเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในช่วงปี พ.ศ. 2545 ได้นำเอาแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาใช้ในการจัดการท่องเที่ยวทัวร์คลองที่ตลาดน้ำตลิ่งชันด้วย

วรวิทย์ สุวรรณภักดี (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในวนอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวบริเวณวนอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง จำนวน 384 คน ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในวนอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26-45 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป เดินทางไป

ท่องเที่ยวแบบเข้าไปเย็นกลับ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอุทยานนกน้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง เกี่ยวกับด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของบริเวณสถานที่ ด้านบริหารจัดการทั่วไป ด้านบุคลากร ด้านทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งโดยรวมและจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษาและลักษณะการมาท่องเที่ยว มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารจัดการโดยทั่วไปมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ชุดิมา รุ่งประพันธ์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ประวัติศาสตร์ของฉะเชิงเทราเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำแบ่งเป็นสองฟากฝั่งแม่น้ำบางปะกง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและค้าขาย

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง เขื่อนทดน้ำบางปะกงและสวนเกษตรที่สมควรได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ได้แก่ วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดจีนประชาสโมสร วัดอุภัยภาติการาม ทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ 2 รายการ ได้แก่ งานนมัสการหลวงพ่อบุญศรีและงานวันมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว

3. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา คือ ประชาชนต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกงและประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการจัดการที่พัฒนาระบบสัมผัสวัฒนธรรม

4. นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทราสอดคล้องกับประชาชน

5. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เสนอในรูปของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีวิสัยทัศน์ คือ การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดฉะเชิงเทรา มียุทธศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ 1. พัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว 2. การตลาดและการประชาสัมพันธ์ 3. พัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อการจัดการท่องเที่ยว 4. พัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว

ศิริอร บุญโร (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ตำบลเกาะยอมีแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยส่วนใหญ่เป็นจุดชมวิวกวทัศน์ของทะเลสาบสงขลา และชมทัศนียภาพของตัวเมืองสงขลา แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่สะท้อนให้เห็นถึงมรดกทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของ ชาวใต้ การสืบทอดมาภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรด้านงานประเพณีและงานเทศกาลเป็นทรัพยากรที่มีความโดดเด่น ในส่วนความต้องการไปเที่ยวใน

แหล่งท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจไปเที่ยวสถาบันทักษิณคดีศึกษา มากที่สุด ด้านความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก คือ ต้องการพัฒนาเกาะยอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนและประชาชนมีความต้องการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีความยินดีต้อนรับให้นักท่องเที่ยวมาเยือนมากที่สุด การศึกษาครั้งนี้จึงได้เสนอแนวทางเพื่อการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 5 แนวทาง ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาสินค้าและธุรกิจ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค

จากการประมวลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มุ่งไปสู่ความยั่งยืนในอนาคต สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยยึดหลักองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด ด้านการบริหารจัดการ โดยใช้แบบตรวจสอบศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (Resource audit) และสิ่งแวดล้อมความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยวเป็นตัวสำรวจความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนที่อาศัยบริเวณท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว เพื่อนำมาหาแนวทางการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนอย่างเหมาะสมสืบต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ชุดดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล ได้แก่ บุคคลที่มีความรู้ในพื้นที่ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 5,607 คน (ข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านรายจังหวัด รายอำเภอและรายตำบล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2551)

2. ประชากรที่ใช้ในแบบสอบถาม ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน จำนวน 107 คน (สำนักงานสถิติข้อมูลจังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2551)

2.2 ผู้ประกอบการ จำนวน 130 ราย (จำนวนผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้าที่อยู่จำแนกตามประเภท จดทะเบียนรายอำเภอ พ.ศ. 2550)

2.3 ประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 5,607 คน (ข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านรายจังหวัด รายอำเภอและรายตำบล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2551)

2.4 นักท่องเที่ยว จำนวน 533,156 คน (สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 2 พ.ศ. 2551)

3. ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐและประธานผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายการจัดการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ชุดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นและผู้นำชุมชน

ผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในแบบสอบถาม ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยอาศัยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (ณัฐวุฒิ โรจนทัต. 2551: 95; อ้างอิงจาก Taro Yamane. 1970) เมื่อเทียบจากตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการเก็บกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 440 คน เนื่องจากการวิจัยนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ต้องทำการศึกษาจำนวนหลายกลุ่มผู้วิจัยจึงทำการเลือกตัวอย่าง (Sample) ให้มีลักษณะเป็นตัวแทน (Representative) ของกลุ่มตัวอย่างในขนาดที่เหมาะสม (Adequate size) และด้วยเหตุที่ผู้วิจัยมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาและงบประมาณ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 107 คน

2.2 ผู้ประกอบการ ผู้วิจัยได้ใช้การเทียบอัตราส่วน 2:1 ได้จำนวน 65 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลโดยให้ครอบคลุมทุกประเภทของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 65 คน

2.3 ประชาชนในท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ใช้การเทียบอัตราส่วน 50:1 ได้จำนวน 112 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 112 คน

2.4 นักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวนทั้งสิ้น 156 คน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา หัวหน้าฝ่ายวิเคราะห์แผนและนโยบายจังหวัด ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอัมพวา ผู้อำนวยการ ททท. สำนักงานสมุทรสงคราม ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสมุทรสงคราม ประธานกรรมการบริหารองค์กรในฐานะผู้นำท้องถิ่น และหัวหน้าโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ ผู้วิจัยกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบตรวจสอบศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม แบ่งเป็นการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จำนวน 6 รายการ และตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก 20 รายการ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค แนวทางการพัฒนาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ แบ่งเป็นสภาพโดยทั่วไป จำนวน 7 ข้อ ปัญหาและอุปสรรค จำนวน 7 ข้อ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 54 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็น อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ บันทึกและนำความคิดเห็นจาก ชุดที่ 2 มาประกอบการพิจารณาสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา เป็นลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) จำนวน 4 ข้อ

การสร้างเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ชุดดังนี้

ชุดที่ 1 แบบตรวจสอบศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (Resource audit) และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งใช้วิธีการสังเกต (Observation)

เครื่องมือนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารประกอบการเรียนการสอนซึ่งสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ร่วมกับ Oxford Brookes University School of Planning ประเทศอังกฤษได้จัดทำขึ้น โดยรายละเอียดของเนื้อหาประกอบด้วยแบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว จำนวน 6 รายการ และการตรวจสอบศักยภาพสิ่งอำนวยความสะดวก 20 รายการ (พจนานุกรม, 2550: 120-127) ดังนี้

1.1 แบบตรวจสอบศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เนื้อหาประกอบด้วย

1.1.1 รายการทรัพยากรธรรมชาติ ครอบคลุมในเรื่องของภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ พืช สัตว์และน้ำ

1.1.2 รายการทรัพยากรวัฒนธรรม ครอบคลุมในเรื่องของมรดกด้านวัฒนธรรม มรดกด้านศาสนาและศิลปชาติพันธุ์

1.1.3 รายการทรัพยากรด้านกิจกรรม ครอบคลุมในเรื่องของกิจกรรม นันทนาการ กิจกรรมด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

1.1.4 รายการทรัพยากรด้านบริการ ครอบคลุมในเรื่องของ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับและบริการอื่น ๆ

1.1.5 รายการกิจกรรมการท่องเที่ยวในรอบปี (Tourism events) เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดขึ้นแต่ละเดือนในรอบปี

1.1.6 รายการประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว ในส่วนที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม มหกรรมปรากฏการณ์ กิจกรรมและบริการ

1.2 แบบตรวจสอบศักยภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวใช้ตรวจสอบสภาพและปัญหาของสิ่งอำนวยความสะดวกในรายการต่อไปนี้

- 1.2.1 การเดินทาง
- 1.2.2 สิ่งที่บ่งบอกว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว
- 1.2.3 ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- 1.2.4 ห้องสุขา
- 1.2.5 ร้านอาหารเครื่องดื่ม
- 1.2.6 ร้านขายของที่ระลึก
- 1.2.7 การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว
- 1.2.8 การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในแต่ละบริเวณและมีลูกศรชี้ทาง
- 1.2.9 การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย
- 1.2.10 การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานนั้น
- 1.2.11 การมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว
- 1.2.12 ลานจอดรถ
- 1.2.13 การมีที่นั่งพักสำหรับนักท่องเที่ยว
- 1.2.14 การเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณสถาน
- 1.2.15 การให้ข้อมูลที่ละเอียดและลึกซึ้งขึ้น
- 1.2.16 สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ชม
- โบราณสถาน
- 1.2.17 การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- 1.2.18 การดูแลทำความสะอาดบริเวณท่องเที่ยว
- 1.2.19 นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ
- 1.2.20 แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี

ลักษณะของแบบตรวจสอบศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นแบบบันทึก ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง ตามเกณฑ์ที่กำหนดในแบบตรวจสอบ โดยการใช้แบบฟอร์มการสำรวจศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมกับการสัมภาษณ์จากผู้ที่มีความรู้ในพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามเพื่อให้เห็นสภาพทรัพยากรทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะใช้อุปกรณ์ช่วยได้แก่ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) มี 5 ระดับ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 ข้อมูลจากกรอบแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปในเรื่องของการท่องเที่ยว ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยว ปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาและ

แนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรคการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.2 ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวของการดำเนินการของเครื่องมือการวิจัยชุดที่ 1 นำไปสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 440 คน โดยลักษณะเครื่องมือแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) มี 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเกิร์ต (Likert scales) จำนวน 68 ข้อ

การกำหนดค่าระดับคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
3	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
1	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ในข้อความที่มีความหมายเชิงนิเสธ (Negative) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

1	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด
2	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
3	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
4	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
5	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด

เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการประเมินผลในแบบสอบถามที่มีอยู่ 5 ระดับ ผู้วิจัยจึงใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมาย โดยจัดแบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ โดยใช้วิธีการคำนวณ

เกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้ในแปลความหมายมีดังนี้

4.21 - 5.00	หมายความว่า	มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด
3.41 - 4.20	หมายความว่า	มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก
2.61 - 3.40	หมายความว่า	มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยปานกลาง
1.81 - 2.60	หมายความว่า	มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.80	หมายความว่า	มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการวางแผนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended)

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Interview)

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคำถามจากสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามที่ควรจะเป็น เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open ended) คำถามจะมีความยืดหยุ่น ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการสัมภาษณ์ (Interview) และมีการใช้เครื่องบันทึกเสียงด้วย ซึ่งทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการจัดการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 7 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐและประชาชน ผู้นำชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาลอำเภออัมพวา หัวหน้าฝ่ายวิเคราะห์แผนและนโยบายจังหวัด ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอัมพวา ผู้อำนวยการ ททท. สำนักงานสมุทรสงคราม ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสมุทรสงคราม ประธานกรรมการบริหารองค์กรในฐานะผู้นำท้องถิ่น และหัวหน้าโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์โดยนำผลจากการตอบแบบสอบถาม ในชุดที่ 2 มาประกอบการพิจารณาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดข้อคำถามไว้ล่วงหน้าและในการสัมภาษณ์ผู้ตอบแต่ละคนจะต้องได้รับการถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกันด้วย ดังนั้น การสัมภาษณ์แบบนี้จำเป็นต้องใช้แบบสัมภาษณ์ที่จัดเตรียมไว้ก่อน การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างช่วยให้ผู้ถาม ถามตรงประเด็นที่ต้องการ ไม่ออกนอกเรื่อง ไม่เกินขอบเขตที่กำหนดไว้และข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาต่อไป

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยนำเสนอแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้สำนวนและภาษา
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยพิจารณาว่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความสอดคล้อง (IOC: Index of congruency) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะให้คะแนนตามเกณฑ์ (กันทิมา จินโต 2550: 62) ดังนี้

ให้คะแนน +1	หมายความว่า	แน่ใจว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้อง
ให้คะแนน 0	หมายความว่า	ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นมีความสอดคล้อง
ให้คะแนน -1	หมายความว่า	แน่ใจว่าข้อความนั้นไม่มีความสอดคล้อง

ถ้าค่า IOC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าแบบสอบถามนั้นมีความเหมาะสม วัดได้จริงตามจุดประสงค์ของการวัด ถ้าค่า IOC ที่คำนวณได้น้อยกว่า 0.5 แสดงว่า

แบบสอบถามนั้นยังมีข้อความไม่เหมาะสม ไม่สามารถเป็นตัวแทนของจุดประสงค์การวัด ผู้วิจัยจึงจะนำมาปรับปรุงใหม่ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหาและนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข
4. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
5. นำเสนอคณะกรรมการควบคุมปริญญาโทเพื่อปรับปรุงให้มีความชัดเจนก่อนนำไปทดลองใช้
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha - Coefficient) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้ แสดงถึง ระดับความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 96) สำหรับแบบสอบถามการวิจัยนี้ ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.81
7. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ โดยได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือแนะนำจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นำไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน/ประชาชนในท้องถิ่น/ผู้ประกอบการ/และนักท่องเที่ยว บริเวณตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา
2. ติดต่อประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล
3. ลงพื้นที่สำรวจตรวจสอบข้อมูลศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
4. ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเองที่บริเวณตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา
5. รวบรวมและจัดระบบข้อมูล ที่ได้จากการสำรวจศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติต่อไป
6. การเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามที่ควรจะเป็น โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการ

สัมภาษณ์ บันทึกเทปและนำความคิดเห็นจากแบบสอบถามมาประกอบในการหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ โดยใช้แบบตรวจสอบศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วเสนอในรูปความเรียงพร้อมประกอบภาพ
2. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว จำนวน 440 คน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน 440 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้
 - 2.1 นำแบบสอบถามที่ได้กลับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์
 - 2.2 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปลงรหัส (coding)
3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ผู้วิจัยถอดเทปคำสัมภาษณ์และบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม โดยการสังเกตและสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียงพร้อมภาพประกอบ
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามในปัจจุบัน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
 - 2.1 นำข้อมูลมาทำการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
 - 2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Contents analysis) แล้วนำเสนอในรูปความเรียง
3. ข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปคำสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ควรจะเป็นตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาสรุปแล้วเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการ (IOC)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบัค (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 96; อ้างอิงจาก Cronbach. 1951)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจาก 4 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ดังนี้

ชุดที่ 1 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 การตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

ชุดที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพโดยทั่วไปของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา

ชุดที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ชุดที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ตอนที่ 1 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จำนวน 6 รายการ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ

ภูมิทัศน์และภูมิอากาศ พบว่า ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีอากาศดีเย็นสบาย เนื่องจากตั้งอยู่ตรงที่ที่เป็นจุดรับลมได้ดีทั้ง 3 ฤดู จึงเหมาะที่จะเป็นที่พักผ่อน

และสัมผัสธรรมชาติ บริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลองมีทิวไม้ร่มรื่น ต้นโกกงาง ลำพู ป่าชายเลนเขียวขจี จนถึงปากอ่าว ในแม่น้ำมีกุ้ง หอย ปลา สัตว์น้อยใหญ่มากมาย นักท่องเที่ยวสามารถให้อาหารปลา บริเวณโป๊ะ ริมเขื่อนอัมพวาได้ นอกจากนี้ ยังมีสวนสมุนไพรขนาดเล็ก บริเวณสวนของโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ พืชสมุนไพรที่ปลูก ได้แก่ ชะเอม ชุมเห็ด ขมิ้น เป็นต้น รวมถึงการจัดพื้นที่สวนผลไม้ท้องถิ่น อัมพวาในด้านการเกษตร โดยเฉพาะไม้ผล ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอัมพวา ทั้งยังเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักวิชาการเกษตร เกษตรกร ชาวสวน และผู้สนใจ

2. ทรัพยากรวัฒนธรรม

อุทยานพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (อุทยาน ร.2) เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ของมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ มีพื้นที่ประมาณ 11 ไร่ พื้นที่บริเวณนี้มีความสำคัญ เพราะเป็นสถานที่ พระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) โดยแบ่งเป็น 6 ส่วนดังนี้ ลานจอดรถหน้าอุทยาน อาคารทรงไทย 5 หลัง โรงละครกลางแจ้ง สวนพันธุ์ไม้ในวรรณคดีนานาชาติ ศาลาเอนกประสงค์สำหรับนั่งพักผ่อน และพื้นที่ประมาณ 11 ไร่ ดำเนินการจัดทำสวนและทำสวนเกษตรตามพระราชดำริ เวลาเปิด-ปิด อุทยาน ร.2 เปิดทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00-18.00 น. พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เปิดทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00-17.00 น. ค่าเข้าชม สำหรับผู้ใหญ่ 20 บาท เด็ก 5 บาท ส่วนพระภิกษุ สามเณร ไม่เสียค่าบำรุง มีอาหารจำหน่ายที่บริเวณพิพิธภัณฑ์ ฯ เฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์

วัดอัมพวันเจติยาราม มีความหมายว่า "วัดที่มีเจดีย์และมีสวนมะม่วงเป็นที่รื่นรมย์และเกษมสำราญน่าเคารพบูชา" เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ตั้งอยู่ปากคลองอัมพวาด้านเหนือ วัดนี้เป็นวัดต้นวงศ์ราชินิกุล โดยมีสิ่งที่น่าสนใจ ดังนี้ พระอุโบสถ กุฏิใหญ่ พระที่นั่งทรงธรรม พระตำหนักพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระวิหาร พระปรางค์

พิพิธภัณฑ์ขนมไทยเป็นพิพิธภัณฑ์จัดแสดงให้ความรู้เกี่ยวกับขนมไทยที่มีชีวิตแห่งแรกของประเทศไทย ตั้งขึ้นและดำเนินงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดแสดงจำลองขนมไทยชนิดต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับขนมไทย วิธีการทำขนมไทยและผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับขนมไทยในท้องถิ่น ซึ่งสามารถสะท้อนเรื่องราวในอดีตที่เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เปิดให้ชมเฉพาะวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ เวลา 10.00-19.00 น.

พิพิธภัณฑ์เมื่อวันก่อน การจัดแสดงส่วนใหญ่นั้นจะไม่ใช้โบราณวัตถุ แต่เป็นของเก่าในอดีต ซึ่งปัจจุบันเราก็อาจเห็นของเหล่านี้วางทิ้งและเก่าพังอยู่หลังบ้าน เมื่อมองเข้าไปในพิพิธภัณฑ์อาจจะแบ่งการจัดแสดงได้สามส่วนใหญ่ ๆ คือ 1. เครื่องมือทำมาหากิน 2. สินค้าในร้านค้าและของเล่น 3. หนังสือเก่าและรูปภาพเก่า ซึ่งแนวคิดนี้เกิดจากคุณประทีป เอี้ยวพันธ์

ทนายความที่เป็นชาวแม่กลองโดยกำเนิด เล็งเห็นถึงความสำคัญสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เราได้รับรู้ถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมได้อย่างดี และอาจจะกลายเป็นแรงผลักดันทำให้ใครหลายคนเห็นคุณค่าของความเก่าแก่ ของวัตถุ และสิ่งของ โดยเฉพาะความทรงจำที่ได้จากการเก็บเพื่ออนุรักษ์รักษาที่จะ ทำให้ทุกคนมองเห็นคุณค่าของสิ่งของเก่า ๆ รวมถึงคนรอบข้างที่ควรเอาใจใส่ดูแลรักษาไว้เป็นอย่างดี

3. ทรัพยากรกิจกรรม

ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีกิจกรรมที่จัดไว้ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยว คือ มีการวางแผนโบราณ การอบ การประคบด้วยสมุนไพร ทั้งในร้านที่ตั้งอยู่ริมคลอง หรือต้องการลองเรือพายและการลองเรือชมแม่น้ำแม่กลองสามารถใช้บริการได้เช่นเดียวกัน

การเช่าจักรยานเพื่อชมตลาดน้ำ สวนผลไม้ วิถีชีวิตของชาวอัมพวาสามารถเช่าได้จากรีสอร์ตหรือร้านไทยถิ่นที่มีรถจักรยานจำนวนมากเป็นทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวที่ชอบการออกกำลังกายลดมลพิษทางอากาศ สามารถใช้บริการได้เช่นเดียวกัน ไทยถิ่นคิดตามชั่วโมง ฟรีครึ่งชั่วโมงแรก ค่าเช่าราคา 30-250 บาท เหมวัน 250 บาท/วัน

การล่องเรือไหว้พระ 9 วัด 5 วัด เช่น วัดบางกุ้ง วัดบางแค่น้อย วัดบางแคใหญ่ วัดจุฬามณี วัดอินทาราม วัดกุฎีทอง วัดเจริญสุขาราม วัดทองคั้ง วัดจันทร์เจริญสุข วัดบางกะพ้อม วัดประทุมคณาواس วัดเพชรสมุทรวรวิหาร แล้วแต่ทำเรื่องกำหนด ราคาค่าบริการ 50 บาท/คน ราคาเหมาลำแล้วแต่จำนวนผู้ท่องเที่ยว

ชมวิถีชีวิตของชาวบ้านและแสงระยิบระยับของหิ่งห้อยยามค่ำคืน ราคาค่าบริการ 60 บาท/คน ภายในตลาดน้ำมีท่าเรือไว้อำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวจำนวนมากหลายท่าแล้วแต่นักท่องเที่ยวจะสะดวกความต้องการ มีทั้งเรือพายและเรือเครื่องขนาดที่แตกต่างกัน ราคาตั้งแต่ 30-60 บาท หรือนักท่องเที่ยวจะมาเป็นกรู๊ปเหมาลำนำเที่ยวสามารถทำได้ แต่ราคานั้นขึ้นอยู่กับจำนวนคนและกิจกรรมที่แต่ละกรู๊ปต้องการ

4. ทรัพยากรการบริการ

ด้านการขนส่งคือ การเข้าถึง สามารถเดินทางโดยรถยนต์ รถทัวร์ รถทัวร์นำเที่ยวของ ขสมก. ที่จัดนำเที่ยวในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ สำหรับด้าน ที่พักแรม มีที่พักแบบรีสอร์ต โฮมสเตย์ ให้บริการเป็นจำนวนมากทั้งในบริเวณตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาและรอบจังหวัดสมุทรสงคราม ราคาประมาณ 450-5,500 บาทขึ้นไป ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้มาพัก ขนาดของห้องพัก และวันเวลาที่เดินทางไปท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเลือกพักได้ตามความเหมาะสม

5. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism event) ในรอบปี

ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีทรัพยากรมหรหรรพการที่สำคัญ ซึ่งจะจัดในทุกเทศกาลสำคัญ แต่การจัดงานที่เป็นเอกลักษณ์ของทุกปี เช่น

1) งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จัดขึ้นในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ ณ อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

(อุทยาน ร.๒) มีการแสดงโขนกลางแจ้ง การสาธิตทำอาหารไทยโบราณ นิทรรศการเกี่ยวกับการจัดสวนไทย การละเล่นพื้นบ้าน การจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม รวมทั้งสินค้าพื้นเมืองต่างๆ

2) งานวันลิ้นจี่ จัดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนเฉพาะในปีที่ลิ้นจี่ออกผลในบริเวณเมืองอัมพวา มีการประกวดผลไม้ชนิดต่างๆ ประกวดธิดาชาวสวน จำหน่ายผลไม้ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และสินค้าพื้นเมือง

3) งานส้มโอพันธุ์ขาวใหญ่ จัดขึ้นในช่วงปลายเดือนสิงหาคมในบริเวณเมืองอัมพวา นักท่องเที่ยวสามารถหาซื้อส้มโอพันธุ์ดีชนิดต่าง ๆ ในราคาย่อมเยา มีนิทรรศการเกี่ยวกับการเกษตรและสิ่งที่น่าสนใจอื่น ๆ

4) มหกรรมอาหารริมเขื่อน ซึ่งจะจัดในช่วงเดือนสิงหาคมของทุกปี ภายในงานมีอาหารทะเล อาหารคาวหวาน ผลไม้นานาชนิดขายตลอดแนวริมเขื่อนอัมพวา ฉายภาพยนตร์ และมีเวทีจัดงานแสดง คอนเสิร์ตจากนักร้อง ศิลปินตลกหลากหลายคณะมาร่วมแสดงทุกค่ำคืน

5) วันลอยกระทง มีการรำลึกนำประเพณีการลอยกระทงสาย โดยใช้กาบกล้วยปักรูปชูปน้ำมันสน นำมาลอยนับแสนชิ้น สว่างไสวเป็นสายสวยงามไปทั่วแม่น้ำแม่กลองภายในโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ จัดประกวดหุ่นน้อยนพมาศ การแสดงของหุ่นน้อยโรงเรียนต่าง ๆ ช่วงกลางวัน นอกจากนี้ ภายในอุทยาน ร.2 จัดการประกวดกระทง การแสดงจากนักเรียนช่วงกลางวัน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชน เด็กนักเรียนโดยการรณรงค์ให้ใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ประดิษฐ์เป็นกระทงเพื่อลดมลพิษ ช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ จัดโดย สภาวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม

6. การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรธรรมชาติของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีคุณภาพดี มีความโดดเด่นในเกณฑ์ดี เมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น สามารถแข่งขันได้และดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เพราะมีบรรยากาศร่มรื่นเย็นสบาย แม่น้ำลำคลองใสสะอาด มีหิ่งห้อย สัตว์ชุกชุม ต้นไม้ชายเลนตลอดสองฝั่งแม่น้ำแม่กลอง

ทรัพยากรวัฒนธรรม คุณภาพพอใช้ ไม่โดดเด่นมากนัก ไม่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร เพราะไม่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่แท้จริง เป็นการประยุกต์จากต่างถิ่นมาทำให้เกิดวัฒนธรรม

มหรหรรเทศกาลที่สำคัญ มีคุณภาพดี เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวและประชาชนท้องถิ่น สามารถดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

กิจกรรม มีคุณภาพปานกลาง ไม่ค่อยมีความหลากหลาย ส่วนใหญ่การเข้ามาเที่ยวเน้นการกินเที่ยวเท่านั้น

บริการ มีคุณภาพดี จุดเด่น ได้แก่ การเข้าถึง รถโดยสาร ความหลากหลายด้านที่พัก แต่สิ่งที่ขาดคือการบริการด้านข้อมูลทางการท่องเที่ยว ประวัติความเป็นมา

ตอนที่ 2 การตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา โดยใช้รายการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 20 รายการ ปรากฏผลดังนี้

1. การเดินทาง

1.1 รถปรับอากาศ เดินทางจากกรุงเทพฯ โดยขึ้นรถที่ขนส่งสายใต้ใหม่

1.1.1 รถสาย 996 (ปอ.1) กรุงเทพฯ-ดำเนินสะดวก ผ่านอัมพวาและตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ราคา 60 บาท ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 15 นาทีทุกวัน ตั้งแต่เวลา 05.00-21.00 น. โทร. 0 2435 5031 หรือที่เว็บไซต์ <http://www.transport.co.th>

1.1.2 สาย 972 (ปอ.2) กรุงเทพฯ-สมุทรสงคราม ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 05.50-21.00 น. โทร. 0 2435 1199 และ 0 2435 5605 ให้ลงที่สถานีขนส่งสมุทรสงครามจากนั้นต่อรถจาก ตัวเมืองแม่กลอง ราคา 77 บาท ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 50 นาที เข้าตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา สามารถเลือกได้ดังนี้

1) รถสองแถว สาย"แม่กลอง-โรงเจอัมพวา" รถจอดบริเวณหน้าร้าน 7 Eleven ตรงข้ามธนาคารนครหลวงไทย ค่าโดยสาร 10 บาท รถจะผ่านตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ตั้งแต่เวลา 6.00-18.00 น.

2) รถโดยสาร สาย "แม่กลอง-บางนกแขวก" บริเวณหน้าสถานีขนส่งจังหวัด รถจะผ่านตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ราคา 8 บาท ตั้งแต่เวลา 6.20-18.00 น.

3) รถโดยสารสายแม่กลอง-ดำเนินสะดวก บริเวณสถานีขนส่งจังหวัด ราคา 12 บาท ตั้งแต่เวลา 6.00-18.00 น.

4) รถตุ๊ก ตุ๊ก เหมารถได้จากตลาดแม่กลอง(บริเวณป้อมตำรวจที่ลงรถตุ๊ก) ราคา 80-100 บาท/คัน เพื่อไปตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ตั้งแต่เวลา 6.00-20.00 น.

5) รถโดยสารขนาดเล็ก(กระบี่) ตอนกลางคืน จอดตรงข้ามป้อมตำรวจห่างจากสถานีขนส่งประมาณ 30 เมตร ราคา 8 บาท เทียบสุดท้ายเวลา 21.30 น.

1.2 รถปรับอากาศ

1.2.1 สาย กรุงเทพฯ-อัมพวา-ดำเนินสะดวก รถจอดอยู่บริเวณใต้ทางด่วน พหลโยธิน ฝั่งช่อง 5 ค่าโดยสารถึงอัมพวาราคา 100 บาท/คน

1.2.2 สาย กรุงเทพฯ-แม่กลอง (สมุทรสงคราม) เดินทาง ไป อ.แม่กลอง แล้วต่อรถเพื่อไปอัมพวา ซึ่งสามารถขึ้นรถได้จากจุดต่างๆ ดังนี้

1) อนุสรีย์ชัยฯ บริเวณใต้ทางด่วนพหลโยธิน ฝั่งไปสะพานควาย ค่ารถโดยสาร 70 บาท วันจันทร์-พฤหัสบดี ตั้งแต่เวลา 05.30-20.00 น. วันศุกร์ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 05.30-21.00 น. ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง รถจอดบริเวณป้อมตำรวจตลาดแม่กลอง ขากลับ แม่กลอง-อนุสรีย์ชัยฯ วันศุกร์ วันเสาร์ วันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา 05.30-20.00 น.

2) ปีนเกล้า รถจอดบริเวณลานจอดรถ ป.กุ่มเฒ่า ซอยหลังศาลพระพรหม
 ปีนเกล้า ห่างจากเซ็นทรัลประมาณ 400 เมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง ราคา 60 บาท
 ตั้งแต่เวลา 5.30–20.00 น. รถจอดบริเวณป้อมตำรวจตลาดแม่กลอง

3) บริเวณสถานีขนส่งสายใต้(ถนนบรมราชชนนี) แม่กลอง ราคา 50 บาท
 จากมหาชัย ราคา 20 บาท

4) จตุจักร บริเวณหน้าสถานีขนส่ง หมอชิตใหม่

5) บางนา บริเวณหน้าไบเทคบางนา

6) บางปะกอก ท่ารถบัสบางปะกอก

7) บางปะแก้ว บริเวณหน้าโรงพยาบาลก่อนถึงปั้มน้ำมันเชลล์

1.3 การเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว กรณีมาตามทางหลวงหมายเลข 35 ถนนสาย
 ธนบุรี-ปากท่อ (พระราม 2) ผ่านสี่แยกมหาชัย-นาเกลือ ประมาณหลักกิโลเมตรที่ 63 จะมีทางแยก
 ต่างระดับ เข้าตัวเมืองสมุทรสงคราม ใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 325 สมุทรสงคราม-บางแพ ตรง
 ไปประมาณ 6 กิโลเมตร อยู่ที่หลักกิโลเมตรที่ 36-37 พบป้ายสีขาว ประกอบหัวไขน 3 หัว ขนาด
 ใหญ่ เลี้ยวซ้ายเข้า อำเภออัมพวา ตรงไป ถึงธนาคารนครหลวงไทยจะพบทางเข้าตลาดน้ำ

1.3.1 กรณีมาจาก ถนนวิภาวดี-รังสิต

ถนนวิภาวดีรังสิต -ใช้ทางลาดไปยัง ทางยกระดับอุตสาหกรรม(ทางพิเศษ) –
 ขับต่อไปยัง เส้นทาง 3119(ทางพิเศษ) -ใช้ทางออกด้านขวา ไปยัง ดาวคะนอง(ทางพิเศษ)-ตัดเข้า
 ไปยังเส้นทาง 31/ทางพิเศษเฉลิมมหานคร -ขับต่อไปยัง เส้นทาง 35 (ถนนพระราม 2) ดังภาพ
 ประกอบ 2

1.3.2 กรณีมาทางถนนเพชรเกษม

ผ่านนครปฐม ทางเข้าบ้านโป่ง ขับรถตรงมาเมื่อถึงแยกบางแพ ใช้ถนน
 สายสมุทรสงคราม – บางแพ โดยระยะทางจากแยกประมาณ 36 กิโลเมตร ระหว่างทางจะมีป้าย
 บอทางเป็นระยะ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 2 ป้ายบอกทางถนนพระราม 2

ภาพประกอบ 3 ป้ายบอกทางถนนเพชรเกษม

1.4 รถไฟ

จากสถานีรถไฟวงเวียนใหญ่ มีรถไฟสายวงเวียนใหญ่-มหาชัย ออกทุกวัน ลงรถไฟที่สถานีรถไฟมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร ข้ามเรือจากท่ามหาชัยไปฝั่งท่าฉลอม เพื่อต่อรถไฟที่สถานีรถไฟบ้านแหลมไปยังจังหวัดสมุทรสงคราม หรือจะลงรถไฟที่สถานีรถไฟมหาชัย แล้วต่อรถโดยสารประจำทางไปจังหวัดสมุทรสงคราม ติดต่อสอบถามตารางรถไฟได้ที่ สถานีรถไฟวงเวียนใหญ่ โทร. 0 2465 2017 และ 0 2890 6260 หรือเว็บไซต์ <http://www.railway.co.th>

2. สิ่งบ่งบอกว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว (Gateway)

ก่อนถึงอัมพวา ประมาณ 100 เมตร พบป้ายเข้าอัมพวา อุทยาน ร.2 และป้ายสี่ขา ประกอบหัวโขน 3 หัว ขนาดใหญ่ เป็นจุดสังเกตง่ายๆ ว่าเมื่อมาถึงแล้วแสดงว่าถึงทางเข้าตลาดน้ำ ยามเย็นอัมพวา ดังภาพประกอบ 4 และ 5

ภาพประกอบ 4 ป้ายทางเข้าตลาดน้ำ

ภาพประกอบ 5 หัวโขน 3 หัว ขนาดใหญ่

3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีศูนย์ข้อมูลไว้บริการท่องเที่ยวบริเวณโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์และที่เป็นแบบชาวบ้าน โดยส่วนใหญ่จะเป็นโต๊ะประชาสัมพันธ์ของท่าเรือที่ตั้งโต๊ะจำหน่ายบัตรพร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ไปในตัว โดยการตั้งเครื่องเสียงประชาสัมพันธ์ข้อมูลนักท่องเที่ยวสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากชาวบ้านที่ยินดีให้บริการทุกท่าเรือ

4. ห้องสุขา

ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีห้องสุขาสาธารณะไว้บริการ 3 แห่ง โดยตั้งอยู่บริเวณโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ ห้องสุขาทั้ง 3 แห่ง มีการทำความสะอาดจากเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา สังเกตได้ง่ายถ้านักท่องเที่ยวเดินเข้าไปในบริเวณโครงการ แต่ถ้าไม่ไปแถวนั้นจะไม่สามารถเห็นได้เลยเพราะไม่มีป้ายบอกทางไปโครงการและทางไปสุขา ห้องน้ำเอกชนมีจำนวนหลายแห่งทั่วบริเวณตลาดน้ำราคาตั้งแต่ 3-5 บาท ดังภาพประกอบ 6 และ 7

ภาพประกอบ 6 ห้องสุขาสาธารณะ

ภาพประกอบ 7 ห้องสุขาเอกชน

5. ร้านอาหารเครื่องดื่ม

บริเวณตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีร้านอาหารไว้บริการหลากหลายให้เลือกทั้งอาหารคาวหวาน ขนม ผลไม้ ตั้งขายอยู่ทั้งบนบกและในคลองอัมพวา ได้แก่ ก๋วยเตี๋ยว ลูกชิ้น ข้าวแกง หอยจ๊อ อาหารทอด อาหารประเภทยำ อาหารตามสั่ง อาหารทะเลอย่างสด ๆ ข้าวเกรียบ ปลาทุ บ๊ะจ่าง หมี่กรอบ ผัดไท ส้มตำไก่ย่าง ผลไม้สดและแช่อิ่ม ไอศกรีม น้ำหวานชาโบราณ ขนมต่าง ๆ เช่น ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง สาเกเชื่อม ทองม้วน บั๊นลืบ วุ้นเป็ด ขนมฟองน้ำ ฯลฯ เรือที่นำสินค้ามาขาย ได้แก่ ก๋วยเตี๋ยว ขนมเบื้อง ผัดไท ผลไม้นานาชนิด อาหารทะเลปิ้งย่าง ก๋วยจั๊บ หมูสะเต๊ะ ขนมใส่ไส้ เป็นต้น และแบรนด์สินค้าที่ได้รับรางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ น้ำดื่มดอกไม้มะลิสาเนียง ข้าวแต่นรดาน้ำตาลมะพร้าวตราลูนว๊าน ไอศกรีมผลไม้ไทยกำปัน ไอศกรีมดอกไม้มะลิสา ซอสปรุงรสจากผลไม้พื้นถิ่นตราอินจัน ซึ่งร้านอาหารเครื่องดื่มทั้งหมด เริ่มขายตั้งแต่ 14.00 น.ถึงเวลาประมาณ 21.00 น. แต่พ่อค้าแม่ค้าอาจจะเก็บช้าหรือเร็ว ขึ้นอยู่กับจำนวนของนักท่องเที่ยวและสภาพอากาศ ซึ่งถ้านักท่องเที่ยวมากก็จะได้สัมผัสกับรสชาติอาหารได้นานมากยิ่งขึ้น ดังภาพประกอบ 8 และ 9

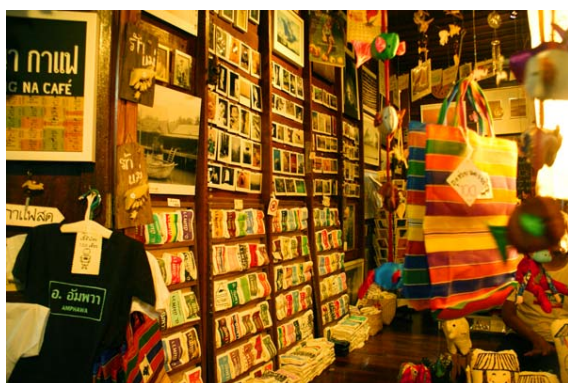
ภาพประกอบ 8 ค้าขายอาหารในคลอง

ภาพประกอบ 9 ร้านค้าบนบก

6. ร้านขายของที่ระลึก

ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีร้านขายของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น เสื้อยืด สกีนคำว่าอัมพวาแบบเก๋ ๆ ชวนยิ้ม ต่าง ๆ กระปุกออมสินเป็นรูปตู้ไปรษณีย์ขนาดเล็กสลักอัมพวา พวงกุญแจ แม่เหล็กติดตู้เย็น สมุดบันทึกการเดินทางอัมพวา(Passport) ภาพถ่าย(Postcard) ของบรรยากาศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา รวมถึงงานฝีมือต่าง ๆ ที่ซื้อเป็นของฝากจากสมุทรสงคราม ได้แก่ บ้านจำลองขนาดจิ๋ว หัวโขนขนาดจิ๋ว ปลาทุจี่ สร้อย เป็นต้น ดังภาพประกอบ 10 และ 11

ภาพประกอบ 10 ร้านขายของที่ระลึก

ภาพประกอบ 11 ร้านขายของที่ระลึก

7. การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว

การให้ข้อมูลและป้ายให้ความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยวภายในตลาดน้ำ มียังไม่เพียงพอ ซึ่งจุดที่ตั้งส่วนใหญ่อยู่แค่บริเวณโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ และริมเขื่อนอัมพวา ป้ายในบริเวณส่วนของตลาดน้ำมีป้ายบอกสถานที่ท่องเที่ยวน้อย ที่พบมีแบบถาวรและไม่ถาวร จำนวน 3 จุดและที่อยู่ไกลออกไปจากแหล่งท่องเที่ยวอีก 1 จุด ดังภาพประกอบ 12, 13 และ 14

ภาพประกอบ 12 ป้ายบอกจุดท่องเที่ยวแบบไม่ถาวร ภาพประกอบ 13 ป้ายจุดท่องเที่ยวแบบถาวร

ภาพประกอบ 14 ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวที่ไกลจากตลาดน้ำ

8. การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในแต่ละบริเวณและลูกศรชี้ทาง

บริเวณตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีป้ายบอกเส้นทางเดินที่เทศบาลได้กำหนดไว้หลายเส้นทาง ได้แก่ เส้นทางเดินจากริมเขื่อนมายังตลาดน้ำ เป็นเส้นทางเดินยาวเพื่อเชื่อมต่อกับอีกฝั่งคลองของอัมพวา เส้นทางเดินจากอุทยาน ร.2 วัดอัมพวัน เป็นเส้นทางเชื่อมจากลานจอดรถขนาดใหญ่ผ่านเข้าสู่ตลาดน้ำ เส้นทางจากวัดปากง่าม โรงเจอัมพวา เป็นเส้นทางเล็ก ๆ เชื่อมต่อเพื่อข้ามสะพานไปสู่ตลาดน้ำ เส้นทางจากโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ เป็นเส้นทางเดินจากด้านหลังของตลาดน้ำ ผ่านสวนที่ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับทำให้ร่มรื่น สะอาด เส้นทางเดินสะดวกผ่านจุดท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมเข้าสู่ตลาดน้ำ แต่ทั้งหมดนี้ป้ายหรือลูกศรยังไม่ค่อยชัดเจนและป้ายบริเวณวัดพระยาญาติ(วัดปากง่าม) โรงเจอัมพวามีป้ายไม่เพียงพอ ส่วนสถานที่ที่มีความชัดเจนในเรื่องป้ายบอกเส้นทางเดิน ได้แก่ ภายในพื้นที่โครงการ ดังภาพประกอบ 15 และ 16

ภาพประกอบ 15 ป้ายทางเข้าบริเวณวัดอัมพวัน

ภาพประกอบ 16 ป้ายบอกบริเวณโครงการ

9. การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย

ในอดีตตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นไ้แนะนำและนำชมแหล่งท่องเที่ยว ตามวัดต่าง ๆ แต่ปัจจุบันไม่มี นอกจากทางนักท่องเที่ยวขอคำแนะนำหรือต้องการความรู้ ในปัจจุบันจึงมีมัคคุเทศก์จำเป็นในบริเวณตลาดน้ำและแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ชาวบ้านบริเวณเรือนำเที่ยว และท่าเรือต่าง ๆ ที่คอยให้ความรู้ ให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวเท่านั้น

10. การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน

ป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน ซึ่งเป็นจุดท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียงมีจำนวนน้อยมาก

11. การมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว

ผังแสดงจุดท่องเที่ยวตลาดน้ำรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงมีจำนวนน้อยมาก และไกลจากจุดที่นักท่องเที่ยวเดินเข้าไปถึง

12. ลานจอดรถ ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีลานจอดรถสาธารณะไว้บริการ 6 แห่งดังนี้

1) บริเวณหน้าอำเภออัมพวา ริมเขื่อนอัมพวาซึ่งเป็นลานจอดรถที่มีทางเข้าหลายทางรองรับรถได้ประมาณ 80 คัน

2) บริเวณอุทยาน ร.2 วัดอัมพวัน โรงเรียนอัมพวันฯ ซึ่งเป็นลานจอดรถขนาดใหญ่ รองรับรถได้ประมาณ 1,000 คัน แต่ทางเข้าออกแคบทำให้ปัญหาด้านการจราจร ดังภาพประกอบ 17

3) บริเวณโรงเจอัมพวา วัดปากง่าม ซึ่งเป็นลานจอดรถที่ห่างออกมาจากตลาดน้ำประมาณ 500 เมตร รองรับรถได้ประมาณ 200 คัน แต่นักท่องเที่ยวไม่ค่อยไปจอดเพราะไกลจากตลาดน้ำ ไม่มีป้ายบอกทางเดินเชื่อมไปยังตลาดน้ำที่ชัดเจนและอาจต้องระวังความปลอดภัยของทรัพย์สิน ดังภาพประกอบ 18

4) บริเวณวัดนางวัง ซึ่งเป็นลานจอดรถที่ห่างออกมาจากตลาดน้ำประมาณ 800 เมตร รองรับรถได้ประมาณ 150 คัน แต่ปัญหาคือ ไกลจากตลาดน้ำ ทางเดินไม่มีหลังคา ไม่มีรถรับส่งบริเวณนี้ทำให้ยากแก่การเดินทางไปเที่ยวตลาดน้ำ

5) บริเวณวัดบางจาก ซึ่งเป็นลานจอดรถที่ห่างออกมาจากตลาดน้ำประมาณ 900 เมตร รองรับรถได้ ประมาณ 100 คัน แต่ปัญหาคือ ไกลจากตลาดน้ำ ไม่มีรถรับส่งบริเวณนี้ทำให้ยากแก่การเดินทางไปเที่ยวตลาดน้ำ

6) บริเวณวัดบางนางลี่ใหญ่ ซึ่งเป็นลานจอดรถอีกฝั่งแม่น้ำของตลาดน้ำ รองรับรถได้ประมาณ 400 คัน สามารถ นั่งเรือโดยสารข้ามฟากไปเที่ยวตลาดน้ำ ค่าโดยสาร คนละ 3 บาท วัดกุฎีรินทร์กุฎีทอง ซึ่งเป็นลานจอดรถอีกฝั่งแม่น้ำของตลาดน้ำ รองรับรถได้ประมาณ 200 คัน สามารถ นั่งเรือโดยสารข้ามฟากมาเที่ยวตลาดน้ำ ค่าโดยสาร คนละ 5 บาท

7) ลานจอดรถเอกชน ประมาณ 25 แห่ง อยู่รอบบริเวณตลาดน้ำ เช่น ริมเขื่อน อัมพวา ถนนหน้าตลาดน้ำ ถนนเส้นโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ รองรับการได้ตามพื้นที่ของ ที่จอดรถ อัตราค่าจอดรถ ตั้งแต่คันละ 20-50 บาท

ภาพประกอบ 17 ลานจอดรถวัดอัมพวัน

ภาพประกอบ 18 ลานจอดรถโรงเจอัมพวา

13. การจัดที่นั่งพักสำหรับนักท่องเที่ยว

เนื่องจากตลาดน้ำมีบริเวณทางเดินที่แคบ การจัดที่นั่งพักให้นักท่องเที่ยวและประชาชน จึงจัดได้ในบริเวณจำกัด ถ้าจัดตลอดแนวริมคลองจะบดบังทัศนียภาพของคลองอัมพวา ทำให้ทางเทศบาลจัดที่นั่งไว้เป็นจุด ๆ ตามความเหมาะสมตลอดสองฝั่งคลอง จุดนั่งพัก รับประทานอาหารที่รองรับนักท่องเที่ยวได้ มี 2 จุด ได้แก่ บริเวณเชิงสะพานข้ามคลองฝั่งเทศบาลอัมพวา มีโต๊ะนั่งพักรับประทานอาหารประมาณ 20 โต๊ะ นั่งได้ประมาณ 100 คน บริเวณ โครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ ฝั่งสวนที่มีปลูกไม้ดอก ไม้ประดับไว้อย่างร่มรื่น จัดที่นั่งพักไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ เลือกพักผ่อนตามอัธยาศัย มีที่นั่งพักเป็นแคร่ เรือนรับรอง มีเสื่อให้เช่าปูนั่งพักผ่อน รับประทานอาหาร สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก ดังภาพประกอบ 19 และ 20

ภาพประกอบ 19 ที่นั่งพักบริเวณริมคลองอัมพวา

ภาพประกอบ 20 ที่นั่งพักบริเวณสวนโครงการ

14. การเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณสถาน

ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีโบสถ์ของวัดอัมพวัน เจติยารามเป็นโบราณสถานเก่าแก่ สันนิษฐานว่าสร้างเมื่อสมัยรัชกาลที่ 1 แต่ไม่มีการเล่าเรื่องราวอย่างละเอียดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงเรื่อนำเที่ยวที่พานักท่องเที่ยว ล่องเรือไปสักการะตามวัดต่าง ๆ ได้แก่ วัดจุฬามณี วัดกุฎีรินทร์กุฎีทอง ค่ายบางกุ้ง ฯลฯ

15. การให้ข้อมูลที่ละเอียดและลึกซึ้ง

ขาดการให้ข้อมูลเชิงลึกเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเอกสารแผ่นพับ จุดบริการให้ข้อมูล ประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว รวมถึงจุดท่องเที่ยวที่มีโบราณสถาน สถานที่ประวัติศาสตร์ที่สำคัญภายในจังหวัดยังขาดบุคลากรและป้ายสื่อความหมายเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากที่พบเห็นมีเพียงบริเวณโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ และป้ายของบริษัท DTAC ที่ได้กล่าวขานถึงประวัติอัมพวาแบบย่อไว้ ดังภาพประกอบ 21

16. สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ชมโบราณสถาน

ปัจจุบันตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวไว้สำหรับนักท่องเที่ยวค่อนข้างเพียงพอ แต่นักท่องเที่ยวมีจำนวนมากทำให้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ตามความต้องการ เพราะถ้าเพิ่มมากตามจำนวนนักท่องเที่ยว มนต์เสน่ห์ของอัมพวาจะลบเลือนหายไปพร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวกในอนาคตอย่างแน่นอน สิ่งที่ควรเพิ่มในปัจจุบันเพื่อให้เพียงพอ เช่น ที่นั่งพักผ่อน ห้องน้ำ อ่างล้างมือ ที่ทิ้งขยะ โดยเฉพาะบริเวณริมทางเดินสองฝั่งคลองและสะพานข้ามคลอง และป้ายคำแนะนำการล่องเรือ ดังภาพประกอบ 22

ภาพประกอบ 21 ป้ายประวัติอัมพวา

ภาพประกอบ 22 ป้ายคำแนะนำการล่องเรือ

17. การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ข้อมูลที่เป็นเอกสาร แผ่นพับ มีจำนวนน้อยมาก ค่อนข้างเก่า ไม่ทันสมัย และไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

18. การดูแลทำความสะอาดบริเวณท่องเที่ยว

ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีบริเวณกว้าง ทางเดินแคบถึงขยะมีน้อยและวางไม่เป็นระเบียบ ทำให้ขยะล้นถึง เจ้าหน้าทีของเทศบาลเข้าไปเก็บขยะเฉพาะในตอนกลางคืน ส่วนบริเวณโครงการอัมพวา ชัยพัฒนานุรักษ์ มีเจ้าหน้าที่คอยเก็บขยะ ดูแลห้องน้ำ ทำความสะอาดตลอดเวลา ทำให้มีความเป็นระเบียบมากกว่าบริเวณอื่น ๆ ซึ่งจำนวนขยะมากแต่ที่รองรับขยะไม่เพียงพอทำให้เกิดความสกปรก ทำลายบรรยากาศในการท่องเที่ยว สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม สิ่งที่ต้องเพิ่มให้เพียงพอ เช่น ป้ายบอกที่ทิ้งขยะ ถังขยะตามทางเดิน ดังภาพประกอบ 23 และ 24

ภาพประกอบ 23 ป้ายบอกที่ทิ้งขยะ

ภาพประกอบ 24 ถังขยะตามทางเดิน

19. นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมสิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ

นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาสามารถเดินชมสิ่งต่าง ๆ ได้ตามต้องการ แต่ควรระวังในเรื่องมิถุนาชีพ บริเวณริมฝั่งคลองนี้อาจมีมิถุนาชีพแฝงตัวเข้าไปปะปนเพื่อขโมยทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมาก นอกจากนี้ ทางเดินแคบนักท่องเที่ยวจึงต้องเบียดเสียดกันอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุตกน้ำได้ โดยเฉพาะบริเวณสะพานข้ามคลองต้องเดินด้วยความระมัดระวัง อย่างไรก็ตามพื้นที่ตลาดน้ำมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อความปลอดภัย และติดป้ายเตือนนักท่องเที่ยวให้ระวังพวกมิถุนาชีพ แต่ยังไม่เพียงพอ ดังภาพประกอบ 25 และ 26

ภาพประกอบ 25 สะพานข้ามคลองอัมพวา

ภาพประกอบ 26 ป้ายเตือนให้ระวังมิถุนาชีพ

20. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี

ในปัจจุบันตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ในหมู่นักท่องเที่ยวต่างถิ่น ส่วนใหญ่ไปเพื่อสัมผัสกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รับประทานอาหารหลากหลาย ช้อปปิ้งและวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น เป็นต้น แต่สิ่งที่จำเป็นในปัจจุบัน คือ การประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัด การท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวรู้จักและบอกปากต่อปากว่า อัมพวาเป็นเมืองที่สงบสวยงามมีทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ที่สำคัญอีกมากมาย

ชุดที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพโดยทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ดังที่ปรากฏในตาราง 2

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ดังที่ปรากฏในตาราง 3

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ดังที่ปรากฏในตาราง 4-10

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ตอนที่ 1 สภาพโดยทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพโดยทั่วไปของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (n= 440)

สภาพโดยทั่วไป	ระดับความคิดเห็น											
	ภาครัฐและผู้นำชุมชน (n=107)			ผู้ประกอบการ (n=65)			ประชาชนในท้องถิ่น (n=112)			นักท่องเที่ยว (n=156)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป	4.60	0.60	มากที่สุด	4.51	0.53	มากที่สุด	4.41	0.64	มากที่สุด	4.49	0.61	มากที่สุด
2. การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเด่นในด้านความเป็นเอกลักษณ์	4.42	0.80	มากที่สุด	4.35	0.76	มากที่สุด	4.14	0.80	มาก	4.31	0.65	มาก
3. การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างงานและรายได้ของชุมชน	4.36	0.82	มากที่สุด	4.17	0.77	มาก	4.16	0.81	มาก	4.24	0.79	มาก
4. จำนวนวันที่เปิดให้บริการ คือ ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ มีความเหมาะสม	4.25	0.97	มากที่สุด	4.02	0.84	มาก	4.19	0.79	มาก	4.26	0.82	มาก
5. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา	3.46	1.22	มาก	3.08	0.99	ปานกลาง	3.40	1.07	ปานกลาง	3.68	0.93	มาก
6. การเดินทางมีความสะดวกทำให้ง่ายต่อการเข้าถึง	3.60	1.11	มาก	3.92	0.82	มาก	3.87	0.88	มาก	3.87	0.87	มาก
7. ชาวบ้านมีความเป็นมิตรและยิ้มแย้มแจ่มใส	3.87	0.79	มาก	3.97	0.85	มาก	3.86	0.83	มาก	4.09	0.64	มาก
รวม	4.08	0.60	มาก	4.00	0.50	มาก	4.00	0.59	มาก	4.13	0.47	มาก

จากตาราง 1 แสดงว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อสภาพโดยทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, $S.D=0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเด่นในด้านความเป็นเอกลักษณ์ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างงานและรายได้ของชุมชน และจำนวนวันที่เปิดให้บริการ คือ ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ สำหรับข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ชาวบ้านมีความเป็นมิตรและยิ้มแย้มแจ่มใส การเดินทางมีความสะดวกทำให้ง่ายต่อการเข้าถึง และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา

ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อสภาพโดยทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, $S.D=0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเด่นในด้านความเป็นเอกลักษณ์ สำหรับข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างงานและรายได้ของชุมชน จำนวนวันที่เปิดให้บริการ คือ ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ชาวบ้านมีความเป็นมิตรและยิ้มแย้มแจ่มใส และการเดินทางมีความสะดวกทำให้ง่ายต่อการเข้าถึง ส่วนข้อที่มีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 5 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ($\bar{X}=3.08$, $S.D=0.99$)

ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อสภาพโดยทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, $S.D=0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อที่มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากที่สุด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ($\bar{X}=4.41$, $S.D=0.64$) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 5 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ($\bar{X}=3.40$, $S.D=1.07$)

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อสภาพโดยทั่วไปของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมพบว่า เกือบทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, $S.D=0.47$) ยกเว้นข้อที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 1 แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ($\bar{X}=4.49$, $S.D=0.61$)

ตอนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (n= 440)

ปัญหาและอุปสรรค	ระดับความคิดเห็น											
	ภาครัฐและผู้นำชุมชน (n=107)			ผู้ประกอบการ (n=65)			ประชาชนในท้องถิ่น (n=112)			นักท่องเที่ยว (n=156)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. พื้นที่ของตลาดน้ำมีขนาดเล็ก	3.07	1.05	ปานกลาง	2.80	0.97	ปานกลาง	3.20	0.99	ปานกลาง	3.13	1.00	ปานกลาง
2. การมีนักท่องเที่ยวมากจนเกิดความแออัด	3.97	1.00	มาก	3.51	0.79	มาก	3.79	0.95	มาก	3.79	0.92	มาก
3. การบริการข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมีน้อย	3.95	0.82	มาก	3.62	1.12	มาก	3.63	1.04	มาก	3.54	0.90	มาก
4. ประชาชนในท้องถิ่นให้ความสำคัญน้อยกับตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา	2.47	1.03	น้อย	2.71	0.91	ปานกลาง	2.58	1.03	น้อย	2.79	0.93	ปานกลาง
5. การขาดความรู้ของประชาชนในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.26	1.10	ปานกลาง	3.74	0.87	มาก	3.63	0.93	มาก	3.38	0.93	ปานกลาง
6. การขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการพัฒนา	3.31	1.07	ปานกลาง	3.65	1.04	มาก	3.65	1.04	มาก	3.33	0.95	ปานกลาง
7. การขาดกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	3.62	1.03	มาก	3.89	0.97	มาก	3.92	1.00	มาก	3.41	0.91	มาก
รวม	3.38	0.60	ปานกลาง	3.42	0.59	มาก	3.49	0.53	มาก	3.34	0.54	ปานกลาง

จากตาราง 2 แสดงว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.38$, $S.D=0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีนักท่องเที่ยวมากจนเกิดความแออัด การบริการข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมีน้อย และการขาดกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สำหรับข้อที่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการพัฒนา การขาดความรู้ของประชาชนในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พื้นที่ของตลาดน้ำมีขนาดเล็ก ส่วนข้อที่มีความเห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 4 ประชาชนในท้องถิ่นให้ความสำคัญน้อยกับตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ($\bar{X}=2.47$, $S.D=1.03$)

ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.42$, $S.D=0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อที่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 1 พื้นที่ของตลาดน้ำมีขนาดเล็ก ($\bar{X}=2.80$, $S.D=0.97$) และข้อ 4 ประชาชนในท้องถิ่นให้ความสำคัญน้อยกับตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ($\bar{X}=2.71$, $S.D=0.91$)

ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.49$, $S.D=0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่มีความคิดเห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 1 พื้นที่ของตลาดน้ำมีขนาดเล็ก ($\bar{X}=3.20$, $S.D=0.99$) ส่วนข้อที่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 4 ประชาชนในท้องถิ่นให้ความสำคัญน้อยกับตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ($\bar{X}=2.58$, $S.D=1.03$)

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวมพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$, $S.D=0.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีนักท่องเที่ยวมากจนเกิดความแออัด การบริการข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมีน้อย และการขาดกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สำหรับข้อที่มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การขาดความรู้ของประชาชนในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการพัฒนา พื้นที่ของตลาดน้ำมีขนาดเล็ก และประชาชนในท้องถิ่นให้ความสำคัญน้อยกับตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสภาพแวดล้อม (n= 440)

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น											
	ภาครัฐและผู้นำชุมชน (n=107)			ผู้ประกอบการ (n=65)			ประชาชนในท้องถิ่น (n=112)			นักท่องเที่ยว (n=156)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างเหมาะสม	3.02	1.20	ปานกลาง	2.96	1.09	ปานกลาง	2.57	1.03	น้อย	3.33	1.13	ปานกลาง
2. การจัดอบรมภาคทฤษฎีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว เชิงนิเวศที่เหมาะสม	2.96	1.17	ปานกลาง	2.69	1.01	ปานกลาง	2.51	0.95	น้อย	3.08	1.07	ปานกลาง
3. การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ	2.98	1.16	ปานกลาง	2.63	1.01	ปานกลาง	2.46	1.16	น้อย	3.15	1.02	ปานกลาง
4. แม่น้ำลำคลองมีความสะอาด ไม่เน่าเสีย	3.61	0.96	มาก	3.34	0.92	ปานกลาง	3.15	0.96	ปานกลาง	3.63	0.84	มาก
5. การดัดแปลงสื่อจากธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยให้ เกิดการเรียนรู้ในการอนุรักษ์	3.17	1.26	ปานกลาง	2.95	0.99	ปานกลาง	2.65	0.87	ปานกลาง	3.40	0.96	ปานกลาง
6. กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	2.68	1.22	ปานกลาง	2.63	1.02	ปานกลาง	2.35	0.87	น้อย	2.99	0.94	ปานกลาง
7. การจัดสภาพแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำให้มีการถ่ายเท อากาศที่ดี	3.03	1.27	ปานกลาง	3.05	1.06	ปานกลาง	2.80	1.00	ปานกลาง	3.30	0.88	ปานกลาง
8. มาตรฐานในการกำจัดมลพิษทางน้ำ อากาศ เสียงและ ขยะมีประสิทธิภาพ	3.14	1.26	ปานกลาง	2.54	1.11	น้อย	2.25	1.00	น้อย	3.06	0.97	ปานกลาง
9. ความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำ	3.39	0.95	ปานกลาง	3.36	0.93	ปานกลาง	3.22	0.91	ปานกลาง	3.44	0.90	มาก
รวม	3.11	0.98	ปานกลาง	2.67	0.72	ปานกลาง	2.92	0.78	ปานกลาง	3.27	0.76	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.11$, $S.D=0.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 4 แม่น้ำลำคลองมีความสะอาด ไม่เน่าเสีย ($\bar{X}=3.61$, $S.D=0.96$)

ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.67$, $S.D=0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 8 มาตรฐานในการกำจัดมลพิษทางน้ำ อากาศ เสียงและขยะมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=2.54$, $S.D=1.11$)

ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.92$, $S.D=0.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำ แม่น้ำลำคลองมีความสะอาด ไม่เน่าเสีย การจัดสภาพแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำให้มีการถ่ายเทอากาศที่ดี และการจัดแปลงสีจากธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในการอนุรักษ์ ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างเหมาะสม การจัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวมีส่วนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและมาตรฐานในการกำจัดมลพิษทางน้ำ อากาศ เสียงและขยะมีประสิทธิภาพ

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.27$, $S.D=0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ข้อที่มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 4 แม่น้ำลำคลองมีความสะอาด ไม่เน่าเสีย ($\bar{X}=3.63$, $S.D=0.84$) และข้อ 9 ความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำ ($\bar{X}=3.44$, $S.D=0.90$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านแหล่งท่องเที่ยว (n= 440)

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น											
	ภาครัฐและผู้นำชุมชน (n=107)			ผู้ประกอบการ (n=65)			ประชาชนในท้องถิ่น (n=112)			นักท่องเที่ยว (n=156)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ภายในตลาดน้ำและบริเวณใกล้เคียงมีความสะอาด ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์	3.13	1.13	ปานกลาง	2.82	0.98	ปานกลาง	2.77	1.11	ปานกลาง	3.35	0.91	ปานกลาง
2. การพัฒนาตลาดน้ำให้คงความเป็นธรรมชาติได้อย่าง สมบูรณ์	3.04	1.19	ปานกลาง	2.82	1.04	ปานกลาง	2.93	1.22	ปานกลาง	3.42	0.95	มาก
3. เส้นทางเดินบริเวณตลาดน้ำถูกจัดไว้อย่างเป็น ระเบียบเรียบร้อย	2.92	1.25	ปานกลาง	2.86	1.10	ปานกลาง	3.00	1.08	ปานกลาง	3.34	0.91	ปานกลาง
4. การจัดเส้นทางสองฝั่งของการสัญจรทางเรือมีความ น่าสนใจ	3.97	0.81	มาก	3.86	0.81	มาก	3.92	0.83	มาก	3.85	0.76	มาก
5. การท่องเที่ยวบริเวณตลาดน้ำและการท่องเที่ยวทาง เรือเพื่อชมวิถีชีวิต หิงห้อยและแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มีความปลอดภัย	3.44	1.10	มาก	3.35	0.91	ปานกลาง	3.35	0.99	ปานกลาง	3.69	0.73	มาก
6. การจัดทำป้ายประกาศระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ	2.70	1.15	ปานกลาง	2.28	1.11	น้อย	2.39	1.13	น้อย	2.99	1.08	ปานกลาง
7. ประเภทของที่พักร้านอาหารมีความหลากหลาย	3.72	1.07	มาก	4.02	0.74	มาก	4.04	0.91	มาก	3.95	0.84	มาก
8. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย	3.23	1.13	ปานกลาง	3.40	1.00	ปานกลาง	3.18	1.08	ปานกลาง	3.53	0.88	มาก
9. ราคาสินค้าและอาหารมีความเหมาะสม	2.79	1.11	ปานกลาง	2.83	0.84	ปานกลาง	2.68	1.09	ปานกลาง	3.19	0.84	ปานกลาง
รวม	3.22	0.85	ปานกลาง	3.14	0.62	ปานกลาง	3.14	0.74	ปานกลาง	3.48	0.59	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$, $S.D=0.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 4 การจัดเส้นทางสองฝั่งของการสัญจรทางเรือมีความน่าสนใจ ($\bar{X}=3.97$, $S.D=0.81$) ข้อ 7 ประเภทของที่พักร้านอาหารมีความหลากหลาย ($\bar{X}=3.72$, $S.D=1.07$) และข้อ 5 การท่องเที่ยวบริเวณตลาดน้ำและการท่องเที่ยวทางเรือเพื่อชมวิถีชีวิต ห้างฮ้อยและแหล่งการท่องเที่ยวอื่น ๆ มีความปลอดภัย ($\bar{X}=3.44$, $S.D=1.10$)

ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.14$, $S.D=0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 7 ประเภทของที่พักร้านอาหารมีความหลากหลาย ($\bar{X}=4.02$, $S.D=0.74$) ข้อ 4 การจัดเส้นทางสองฝั่งของการสัญจรทางเรือมีความน่าสนใจ ($\bar{X}=3.86$, $S.D=0.81$) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 6 การจัดทำป้ายประกาศระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ($\bar{X}=2.28$, $S.D=1.11$)

ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.14$, $S.D=0.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 7 ประเภทของที่พักร้านอาหารมีความหลากหลาย ($\bar{X}=4.04$, $S.D=0.91$) ข้อ 4 การจัดเส้นทางสองฝั่งของการสัญจรทางเรือมีความน่าสนใจ ($\bar{X}=3.92$, $S.D=0.83$) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 6 การจัดทำป้ายประกาศระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ($\bar{X}=2.39$, $S.D=1.13$)

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.48$, $S.D=0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประเภทของที่พักร้านอาหารมีความหลากหลาย การจัดเส้นทางสองฝั่งของการสัญจรทางเรือมีความน่าสนใจ การท่องเที่ยวบริเวณตลาดน้ำและการท่องเที่ยวทางเรือเพื่อชมวิถีชีวิต ห้างฮ้อยและแหล่งการท่องเที่ยวอื่น ๆ มีความปลอดภัย กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย และการพัฒนาตลาดน้ำให้คงความเป็นธรรมชาติได้อย่างสมบูรณ์ ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ภายในตลาดน้ำและบริเวณใกล้เคียงมีความสะอาดควบคู่กับการอนุรักษ์ เส้นทางเดินบริเวณ

ตลาดน้ำถูกจัดไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ราคาสินค้าและอาหารมีความเหมาะสม และการจัดทำป้ายประกาศระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม (n= 440)

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น											
	ภาครัฐและผู้นำชุมชน (n=107)			ผู้ประกอบการ (n=65)			ประชาชนในท้องถิ่น (n=112)			นักท่องเที่ยว (n=156)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง	3.10	1.07	ปานกลาง	2.74	0.96	ปานกลาง	2.60	1.09	น้อย	3.29	0.96	ปานกลาง
2. การสะท้อนถึงสถาปัตยกรรมแบบไทย เช่น สภากาชาดเรือนศาลาริมน้ำ รูปแบบของเรือ เป็นต้น	3.47	0.98	มาก	3.52	0.87	มาก	3.22	1.16	ปานกลาง	3.72	0.99	มาก
3. ความงดงามของเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม	3.79	0.84	มาก	3.48	0.83	มาก	3.70	0.88	มาก	3.77	0.86	มาก
4. การสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีเห็นอย่างชัดเจน	3.34	1.07	ปานกลาง	3.00	1.09	ปานกลาง	3.04	1.17	ปานกลาง	3.49	1.01	มาก
5. ความมีจิตใจที่ดีของคนในท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตประเพณีและวัฒนธรรมด้วยความยินดี	3.56	0.95	มาก	3.38	0.86	ปานกลาง	3.34	1.09	ปานกลาง	3.67	0.88	มาก
6. ชุมชนมีความเข้มแข็งในการดำรงรักษาความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนไว้อันเป็นแบบอย่างต่อชุมชนอื่น	3.37	1.15	ปานกลาง	2.86	1.01	ปานกลาง	2.78	1.11	ปานกลาง	3.53	0.95	มาก
7. การฟื้นฟูวัฒนธรรมของพื้นที่อย่างเหมาะสม เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง งานบวชนาคน เป็นต้น	3.54	1.08	มาก	3.29	1.09	ปานกลาง	3.01	1.07	ปานกลาง	3.73	0.85	มาก
8. การจัดบรรยากาศของสถานที่ที่ทำให้คิดย้อนถึงอดีตได้	3.46	1.11	มาก	3.05	1.08	ปานกลาง	3.13	1.16	ปานกลาง	3.66	0.91	มาก
9. กิจกรรมประเพณีที่แสดงออกถึงความผูกพันของคนในท้องถิ่น	3.29	0.98	ปานกลาง	2.71	0.90	ปานกลาง	2.84	0.92	ปานกลาง	3.44	1.00	มาก
รวม	3.44	0.83	มาก	3.11	0.66	ปานกลาง	3.07	0.80	ปานกลาง	3.59	0.74	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสังคม ศิลปวัฒนธรรม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.44$, $S.D=0.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความงดงามของเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม ความมีจิตใจของคนในท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตประเพณีและวัฒนธรรมด้วยความยินดี การฟื้นฟูวัฒนธรรมของพื้นที่อย่างเหมาะสม เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง งานบวชนาค เป็นต้น การสะท้อนถึงสถาปัตยกรรมแบบไทย เช่น สถาปัตยกรรมศาลาริมน้ำ รูปแบบของเรือ เป็นต้น และการจัดบรรยากาศของสถานที่ทำให้คิดย้อนถึงอดีตได้ ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ชุมชนมีความเข้มแข็งในการดำรงรักษาความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนไว้อันเป็นแบบอย่างต่อชุมชนอื่น การสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีเห็นอย่างชัดเจน กิจกรรมประเพณีที่แสดงออกถึงความผูกพันของคนในท้องถิ่น และการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง

ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.11$, $S.D=0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 2 การสะท้อนถึงสถาปัตยกรรมแบบไทย เช่น สถาปัตยกรรม ศาลาริมน้ำ รูปแบบของเรือ เป็นต้น ($\bar{X}=3.52$, $S.D=0.87$) และข้อ 3 ความงดงามของเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.48$, $S.D=0.83$)

ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07$, $S.D=0.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 3 ความงดงามของเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X}=3.70$, $S.D=0.88$) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 1 การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง ($\bar{X}=2.60$, $S.D=1.09$)

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.59$, $S.D=0.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกือบทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 1 การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง ($\bar{X}=3.29$, $S.D=0.96$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (n= 440)

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความคิดเห็น											
	ภาครัฐและผู้นำชุมชน (n=107)			ผู้ประกอบการ (n=65)			ประชาชนในท้องถิ่น (n=112)			นักท่องเที่ยว (n=156)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ป้ายบอกการเดินทางมาตลาดมีความเพียงพอ	3.43	1.07	มาก	2.66	0.92	ปานกลาง	3.26	1.29	ปานกลาง	3.57	0.89	มาก
2. สถานที่จอดรถและสะดวกในการเข้าออกมีความเพียงพอ	2.73	1.19	ปานกลาง	2.55	1.00	น้อย	2.54	1.10	น้อย	2.58	0.93	น้อย
3. ถังขยะและจุดทิ้งขยะมีความเพียงพอ	2.83	1.01	ปานกลาง	2.58	0.97	น้อย	2.37	0.94	น้อย	2.23	0.83	น้อย
4. ห้องน้ำสาธารณะมีความเพียงพอ	2.61	1.06	ปานกลาง	2.23	0.83	น้อย	2.20	0.99	น้อย	2.28	0.89	น้อย
5. ศูนย์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลบริการแก่นักท่องเที่ยวมีศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพียงพอ เช่น เอกสารเผยแพร่ จุดบริการข้อมูล เป็นต้น	2.78	0.99	ปานกลาง	2.28	0.89	น้อย	2.54	0.89	น้อย	2.05	1.06	น้อย
6. การจัดที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวมีเพียงพอ	2.84	1.16	ปานกลาง	2.46	0.87	น้อย	2.72	1.02	ปานกลาง	2.20	0.99	น้อย
7. โทรศัพท์สาธารณะเพื่อบริการมีเพียงพอ	2.96	1.06	ปานกลาง	2.54	0.89	น้อย	2.68	0.94	ปานกลาง	2.73	0.96	ปานกลาง
8. จุดบริการการเงิน เช่น ธนาคาร ตู้เอทีเอ็ม ที่แลกเงิน มีความเพียงพอ	2.79	1.13	ปานกลาง	2.46	0.89	น้อย	2.98	0.93	ปานกลาง	2.89	0.89	ปานกลาง
9. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพื่อดูแลภายในตลาดน้ำและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	2.55	1.18	น้อย	2.05	0.98	น้อย	2.05	1.06	น้อย	2.49	1.04	น้อย
รวม	2.83	0.92	ปานกลาง	2.55	0.67	น้อย	2.84	0.81	ปานกลาง	2.85	0.72	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.83$, $S.D=0.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 1 ป้ายบอกการเดินทางมาตลาดมีความเพียงพอ ($\bar{X}=3.43$, $S.D=1.07$) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 9 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพื่อดูแลภายในตลาดน้ำและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=2.55$, $S.D=1.18$)

ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.55$, $S.D=0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกือบทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 1 ป้ายบอกการเดินทางมาตลาดมีความเพียงพอ ($\bar{X}=2.66$, $S.D=0.92$)

ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.84$, $S.D=0.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ป้ายบอกการเดินทางมาตลาดมีความเพียงพอ จุดบริการการเงิน เช่น ธนาคาร ตู้เอทีเอ็ม ที่แลกเงินมีความเพียงพอ การจัดที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวมีเพียงพอ โทรศัพท์สาธารณะเพื่อบริการมีเพียงพอ ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ศูนย์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลบริการแก่นักท่องเที่ยวมีศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพียงพอ เช่น เอกสารเผยแพร่ จุดบริการข้อมูล เป็นต้น ถึงขยะและจุดทิ้งขยะมีความเพียงพอ สถานที่จอดรถและสะดวกในการเข้าออกมีความเพียงพอ ห้องนำสาธารณะมีความเพียงพอ และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพื่อดูแลภายในตลาดน้ำและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.85$, $S.D=0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย สำหรับข้อที่มีความเหมาะสมในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 1 ป้ายบอกการเดินทางมาตลาดมีความเพียงพอ ($\bar{X}=3.57$, $S.D=0.89$) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 8 จุดบริการการเงิน เช่น ธนาคาร ตู้เอทีเอ็ม ที่แลกเงินมีความเพียงพอ ($\bar{X}=2.89$, $S.D=0.89$) และข้อ 7 โทรศัพท์สาธารณะเพื่อบริการมีเพียงพอ ($\bar{X}=2.73$, $S.D=0.96$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการบริหารจัดการ (n= 440)

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น											
	ภาครัฐและผู้นำชุมชน (n=107)			ผู้ประกอบการ (n=65)			ประชาชนในท้องถิ่น (n=112)			นักท่องเที่ยว (n=156)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. การมีร้านค้าที่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว	4.18	0.76	มาก	4.09	0.66	มาก	4.19	0.72	มาก	4.04	0.73	มาก
2. การกำหนดและควบคุมราคาสินค้าที่มีความเป็นธรรม	2.67	1.20	ปานกลาง	2.58	0.98	น้อย	2.63	1.14	ปานกลาง	3.03	1.05	ปานกลาง
3. การรักษาความสะอาดพื้นที่บริเวณตลาดน้ำและสภาพ แม่น้ำลำคลองเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ	3.06	1.10	ปานกลาง	2.55	0.94	น้อย	2.60	1.20	น้อย	3.26	0.96	ปานกลาง
4. การประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย โดยเน้นให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง	3.41	1.17	มาก	2.97	1.09	ปานกลาง	3.18	1.20	ปานกลาง	3.56	0.93	มาก
5. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาสนับสนุนการ โฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ	3.24	1.12	ปานกลาง	2.94	1.11	ปานกลาง	3.04	1.15	ปานกลาง	3.47	0.92	มาก
6. การฟื้นฟูจัดเทศกาลงานประจำปีเพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวตลาดน้ำมีความสม่ำเสมอ	3.35	0.98	ปานกลาง	3.40	0.84	ปานกลาง	3.27	1.22	ปานกลาง	3.78	0.72	มาก
7. การจัดตั้งกลุ่มประชาคมตลาดน้ำในฐานะองค์กรการ จัดการมีประสิทธิภาพ	2.95	1.02	ปานกลาง	2.63	0.99	ปานกลาง	2.47	1.09	น้อย	3.24	0.89	ปานกลาง
8. การจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนาสินค้าซึ่งเป็นภูมิปัญญา ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง	3.07	1.14	ปานกลาง	2.66	0.92	ปานกลาง	2.69	1.67	ปานกลาง	3.23	0.99	ปานกลาง
รวม	3.24	0.82	ปานกลาง	2.98	0.64	ปานกลาง	3.00	0.84	ปานกลาง	3.36	0.62	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการบริหารจัดการโดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.24$, $S.D=0.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 1 การมีร้านค้าที่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.18$, $S.D=0.76$) และข้อ 4 การประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายโดยเน้นให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=3.41$, $S.D=1.17$)

ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.98$, $S.D=0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 1 การมีร้านค้าที่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.09$, $S.D=0.66$) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 2 การกำหนดและควบคุมราคาสินค้าที่มีความเป็นธรรม ($\bar{X}=2.58$, $S.D=0.98$) และข้อ 3 การรักษาความสะอาดพื้นที่บริเวณตลาดน้ำและสภาพแม่น้ำลำคลองเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=2.55$, $S.D=0.94$)

ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$, $S.D=0.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 1 การมีร้านค้าที่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.19$, $S.D=0.72$) ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 3 การรักษาความสะอาดพื้นที่บริเวณตลาดน้ำและสภาพแม่น้ำลำคลองเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=2.60$, $S.D=1.20$) และข้อ 7 การจัดตั้งกลุ่มประชาคมตลาดน้ำในฐานะองค์กรการจัดการมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=2.47$, $S.D=1.09$)

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$, $S.D=0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีร้านค้าที่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว การฟื้นฟูจิตตศรัทธาประจำปีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำมีความสม่ำเสมอ การประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายโดยเน้นให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาสนับสนุนการโฆษณา ประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การรักษาความสะอาดพื้นที่บริเวณตลาดน้ำและสภาพแม่น้ำลำคลองเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ การจัดตั้งกลุ่มประชาคมตลาดน้ำในฐานะองค์กรการจัดการมี

ประสิทธิภาพ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนาสินค้าซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง และมีการกำหนดและควบคุมราคาสินค้าที่มีความเป็นธรรม

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่นและ
นักท่องเที่ยว ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านกิจกรรมนันทนาการ (n= 440)

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมนันทนาการ	ระดับความคิดเห็น											
	ภาครัฐและผู้นำชุมชน (n=107)			ผู้ประกอบการ (n=65)			ประชาชนในท้องถิ่น (n=112)			นักท่องเที่ยว (n=156)		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเรื่องกิจกรรมนันทนาการ ประเภทต่างๆ ได้เป็นอย่างดี	2.49	1.04	น้อย	2.29	0.93	น้อย	2.36	0.99	น้อย	2.95	1.02	ปานกลาง
2. การจัดกิจกรรมนันทนาการสามารถตอบสนอง ความต้องการของผู้ใช้บริการการท่องเที่ยว	2.62	1.05	ปานกลาง	2.45	0.92	น้อย	2.46	0.92	น้อย	3.09	0.90	ปานกลาง
3. การจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับฤดูกาล โอกาส เวลาและวัฒนธรรมประเพณี	3.19	1.00	ปานกลาง	3.03	0.98	ปานกลาง	2.71	1.05	ปานกลาง	3.49	0.85	มาก
4. การสำรวจ ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม มีความต่อเนื่อง	2.56	1.05	น้อย	2.25	0.94	น้อย	2.21	1.02	น้อย	3.04	0.95	ปานกลาง
5. สถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการมีความเหมาะสม	2.86	1.02	ปานกลาง	2.66	1.00	ปานกลาง	2.54	1.07	น้อย	3.33	0.93	ปานกลาง
รวม	2.74	0.93	ปานกลาง	2.54	0.80	น้อย	2.46	0.88	น้อย	3.18	0.78	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.74$, $S.D=0.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกือบทุกข้อมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 4 การสำรวจติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมมีความต่อเนื่อง ($\bar{X}=2.56$, $S.D=1.05$) และข้อ 1 เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเรื่องกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}=2.49$, $S.D=1.04$)

ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.54$, $S.D=0.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกือบทุกข้อมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 3 การจัดกิจกรรมนันทนาการสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการการท่องเที่ยว ($\bar{X}=3.03$, $S.D=0.98$) และข้อ 5 สถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการ ($\bar{X}=2.66$, $S.D=1.00$)

ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.46$, $S.D=0.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกือบทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อ 3 การจัดกิจกรรมกับฤดูกาล โอกาส เวลาและวัฒนธรรมประเพณี ($\bar{X}=2.71$, $S.D=1.05$)

นักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านกิจกรรมนันทนาการ โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$, $S.D=0.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกือบทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 3 การจัดกิจกรรมกับฤดูกาล โอกาส เวลาและวัฒนธรรมประเพณี ($\bar{X}=3.49$, $S.D=0.85$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และ นักท่องเที่ยว ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (n= 440)

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น											
	ภาครัฐและผู้นำชุมชน (n=107)			ผู้ประกอบการ (n=65)			ประชาชนในท้องถิ่น (n=112)			นักท่องเที่ยว (n=156)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การจัดกิจกรรมฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวระหว่าง ประชาชนกับนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสม	2.50	1.17	น้อย	2.00	0.88	น้อย	2.17	1.00	น้อย	2.92	0.98	ปานกลาง
2. การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดย ชุมชนได้อย่างทั่วถึง	2.66	1.11	ปานกลาง	2.06	0.86	น้อย	2.41	1.00	น้อย	2.96	0.99	ปานกลาง
3. การจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่ง ท่องเที่ยวที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง	2.79	1.18	ปานกลาง	2.12	0.84	น้อย	2.28	1.02	น้อย	2.92	0.96	ปานกลาง
4. รัฐมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแรงงานท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้มีประสิทธิภาพ	2.81	1.10	ปานกลาง	2.34	1.08	น้อย	2.44	1.15	น้อย	2.94	0.97	ปานกลาง
5. การจัดตั้งคณะกรรมการท้องถิ่นตรวจสอบ พฤติกรรมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและ นักท่องเที่ยวมีความเหมาะสม	2.43	1.04	น้อย	2.12	0.93	น้อย	2.21	0.97	น้อย	2.85	0.97	ปานกลาง
รวม	2.64	1.02	ปานกลาง	2.13	0.75	น้อย	2.30	0.95	น้อย	2.92	0.86	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.64$, $S.D=1.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนมากมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ข้อ 1 การจัดกิจกรรมฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวระหว่างประชาชนกับนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=2.50$, $S.D=1.17$) และข้อ 5 การจัดตั้งคณะกรรมการท้องถิ่นตรวจสอบพฤติกรรมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ($\bar{X}=2.43$, $S.D=1.04$)

ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.13$, $S.D=0.75$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.30$, $S.D=0.95$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.92$, $S.D=0.86$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ในการนำเสนอผู้วิจัยขอนำเสนอใน 2 ประเด็นหลัก กล่าวคือ

1. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ตรงกันของ 4 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของ 4 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยขอนำเสนอข้อมูลรายละเอียดของทั้ง 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ตรงกันของ 4 กลุ่ม มีดังนี้

1.1 สภาพโดยทั่วไป มีความเห็นว่าความเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตชุมชนตลาดน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การปลูกบ้านเรือนที่มีความทันสมัยยิ่งขึ้น จนทุกวันนี้ไม่ได้อนุรักษ์รูปแบบเดิมไว้ การเปลี่ยนแปลงอาชีพจากชาวสวน ชาวไร่ เป็นการทำงานโรงงาน พนักงานบริษัท ย้ายถิ่นออกไปหารายได้นอกพื้นที่มากขึ้น เป็นต้น

- 1.2 ปัญหาและอุปสรรค มีความเห็นเพิ่มเติมดังนี้

1.2.1 ขาดความเป็นระเบียบในการสัญจรทางน้ำ ซึ่งเกิดจากรือรือเร่เยว่มีจำนวนมาก ซึ่งคนนอกพื้นที่เข้ามาหาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ทำให้เรือวิ่งด้วยความเร็ว เร่งทำเวลาเพื่อผลกำไร โดยไม่ใส่ใจความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดมลพิษ คราบน้ำมัน เสียงรบกวนชาวบ้าน หึ่งห้อยและสัตว์น้ำนาชนิด ฯลฯ

1.2.2 การดูแลอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ที่ขาดความต่อเนื่อง หน่วยงานราชการหย่อนประสิทธิภาพในการทำงาน ส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทำได้ช้าลงมาก ไม่เหมือนช่วงแรกที่อัมพวา ยังไม่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเหมือนในปัจจุบัน

1.2.3 คนต่างถิ่นเข้าไปประกอบกิจการมากกว่าคนในท้องถิ่น ทำให้ค่าเช่าแพงขึ้น ราคาสินค้าจึงแพงตาม รวมถึงการเอาใจใส่ชุมชน สภาพแวดล้อม วิธีการดำเนินชีวิตลดลงหวังแต่ผลประโยชน์กำไรของตนเอง

- 1.2.4 ความรัก ความสามัคคี ความเอาใจใส่ชุมชนอัมพวาลดน้อยลง

1.2.5 ปัญหาการจัดการขยะของเทศบาลในบางจุดและช่วงที่นักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก ถึงขยะล้นมากมาย เทศบาลจะมากับตอนตีกรอบเดียว ขยะจะไปกองอยู่ใต้สะพานใกล้กับจุดขายของในเรือ ตามทางเดินขยะล้นออกนอกถ้ำ นักท่องเที่ยวก็มักง่ายไร้จิตสำนึกวางกองไว้ระเบียบ

1.2.6 การประชาสัมพันธ์จากส่วนกลางน้อยมาก ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวภายในบริเวณตลาดน้ำและบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจใกล้เคียงภายในจังหวัด ทำให้นักท่องเที่ยวมุ่งแต่ซื้อของฝากและรับประทานอาหารเพียงอย่างเดียว

1.2.7 ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางทางท่องเที่ยว เนื่องจากการขาดป้ายกฏระเบียบ ข้อบังคับ กติกาในการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่ไม่มีความชัดเจน หย่อนในการควบคุม ทำให้นักท่องเที่ยว ชาวบ้าน พ่อค้าแม่ค้า ร้านอาหารรีสอร์ท ขาดความเอาใจใส่ในการอนุรักษ์ อนาคตอาจก่อให้เกิดการล่มสลายได้เหมือนเช่นในอดีต

1.3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.3.1 ควรมีการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพให้มากยิ่งขึ้น เช่น การเพิ่มป้ายเชิญชวนให้รักษาความสะอาด เพิ่มการติดป้ายห้ามทิ้งขยะแล้วแจ้งค่าปรับอย่างจริงจัง ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การเพิ่มเจ้าหน้าที่ที่เข้าไปคอยดูแลความสะอาด เก็บขยะในจุดที่ได้จัดเตรียมไว้ให้บ่อยยิ่งขึ้น เป็นต้น

1.3.2 ควรปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ช่วยกันดูแลรักษาระบบนิเวศธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้ตลาดน้ำแห่งนี้มีชื่อเสียงอยู่คู่จังหวัดและประเทศไทยตลอดไป

1.3.3 ควรมีการให้ความรู้และการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจนในระบบการบำบัดน้ำเสียของบ้านพัก รีสอร์ท โฮมสเตย์ ร้านอาหาร เป็นต้น

1.3.4 ควรมีจัดตั้งกลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่นคอยแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของอัมพวา และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

1.3.5 ควรมีการจัดระเบียบร้านค้าแผงลอย ซึ่งมีการกีดขวางทางเดินและมุ่งเน้นเรื่องความสะอาดให้มากยิ่งขึ้น

1.3.6 ควรอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เก้าแก่ดั้งเดิม เช่น ดนตรีไทย โขน หุ่นกระบอก ฯลฯ เพื่อนำไปประยุกต์กับความทันสมัยให้เกิดการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและไม่ให้มรดกอันล้ำค่านั้นล่มสลายไปพร้อมกับกาลเวลา

1.3.7 ควรมุ่งเน้นการอนุรักษ์เอกลักษณ์เรือนไม้ทรงไทยที่มีประวัติความเป็นมาที่สวยงามของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ซึ่งเป็นจุดเด่นในการดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวให้เข้ามาสัมผัสกับเอกลักษณ์เหล่านี้ เพื่อไม่ให้ความทันสมัยเข้ามาแทนที่ความเป็นโบราณที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าทางสถาปัตยกรรมที่สวยงามของชุมชนอัมพวาแห่งนี้

1.3.8 ควรรวมตัวจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมขึ้นโดยชุมชน นักเรียนบริเวณใกล้เคียง และผู้ที่สนใจ เข้ามามีส่วนร่วมในการเผยแพร่ ถ่ายทอดความสวยงามของศิลปวัฒนธรรมไทยโดยชุมชนให้ชนรุ่นหลังและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจ เช่น อาหารคาวหวาน ขนมโบราณ ดนตรี สถาปัตยกรรม ปรานีตศิลป์ ฯลฯ

1.3.9 ควรจัดระเบียบสิ่งอำนวยความสะดวกให้มากขึ้น เช่น มาตรฐานอัตราค่าจอดรถ จัดทำโซนบริการทางการเงิน จัดกลุ่มบริการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยว การจัดจุดนั่งพัก ระบบการจราจร ป้ายบอกจุดท่องเที่ยวภายในตลาดน้ำและจุดท่องเที่ยวภายในจังหวัด

1.3.10 ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยต่อทรัพย์สินและชีวิตของนักท่องเที่ยวตลอดเวลาทั้งการท่องเที่ยวทางบกและการท่องเที่ยวทางน้ำ

1.3.11 ควรจัดควบคุมราคามาตรฐานสินค้า ความสะอาด ความปลอดภัยให้ ถูกสุขลักษณะโดยมีองค์กรที่เข้าไปตรวจสอบ ควบคุมอย่างสม่ำเสมอ

1.3.12 ควรเพิ่มบทบาทหน้าที่ของภาครัฐให้มากยิ่งขึ้น เช่น การ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชิงลึก การควบคุมรายการที่เข้ามาถ่ายทำให้กล่าวถึงกรอบ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกวิธี การเข้าไปสร้างความรัก สร้างความสามัคคีในชุมชน การ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีความรู้ความสามารถเข้าไปดูแล เสนอแนะแนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อความเป็นเลิศทางการท่องเที่ยวและการป้องกัน แก้ไขปัญหา จากการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการล่มสลายต่อไปในอนาคต เป็นต้น

1.3.13 ควรส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้ข่าวสารและมีส่วนร่วมใน การจัดการตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาในทุกขั้นตอนการวางแผน การจัดการพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจนการลงมือปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาที่ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

1.3.14 ควรจัดตั้งกลุ่มตรวจสอบพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิด ผลกระทบ สร้างความเสียหายต่อการท่องเที่ยว โดยเน้นให้ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐเข้ามาดูแล อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

1.3.15 ควรเพิ่มการจัดกิจกรรมนันทนาการให้มากยิ่งขึ้น โดยให้มีหน่วยงานที่ มีความสามารถ มอบหมายให้เจ้าหน้าที่เข้าไปจัดการดูแล เผยแพร่ความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ร่วมจัดรูปแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลาย โดยยึด หลักการดำเนินชีวิตของชุมชน และสามารถใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุด

1.3.16 ควรจัดเวทีที่เปิดกว้างสำหรับการเสนอแนวความคิดเห็นที่มีต่อการ จัดการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยให้ประชาชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้สนใจได้มี ส่วนร่วมกับการวางแผนการพัฒนา ร่วมกับภาครัฐ ทำให้ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์จากการ ท่องเที่ยว ป้องกันการทำลายวิถีการดำเนินชีวิต ทรัพยากรทางธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ทั้งทางตรงและ ทางอ้อม

1.3.17 ควรสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากกว่าการค้าจนถึง ผลประโยชน์ด้านธุรกิจ

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของ 4 กลุ่ม มีดังนี้

2.1 ปัญหาและอุปสรรค มีความคิดเห็นเพิ่มเติมดังนี้

2.1.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน มีความเห็นว่า ป้ายบอกทางภายใน ตลาดน้ำน้อยเกินไป

2.1.2 ผู้ประกอบการ มีความเห็นเพิ่มเติมดังนี้

2.1.2.1 การเดินทางสัญจรของนักท่องเที่ยวลำบากในบางจุด เพราะมีการ จัดร้านค้าที่กีดขวางเดินมากเกินไป

2.1.2.2 สินค้าที่นำไปขายไม่ใช่ของท้องถิ่นจริง ๆ เป็นสินค้าร่วมสมัย ทำให้ขาดความเป็นเอกลักษณ์ของอัมพวา

2.1.3 ประชาชนในท้องถิ่น มีความเห็นเพิ่มเติมดังนี้

2.1.3.1 ขาดศิลปวัฒนธรรมที่ชัดเจน

2.1.3.2 ขาดความสม่ำเสมอและต่อเนื่องในการอนุรักษ์พัฒนาธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม

2.1.3.3 ภาชนะใส่อาหารส่วนใหญ่ใช้วัสดุที่ย่อยสลายยาก

2.1.3.4 ขาดมาตรฐานการจัดการขยะ สิ่งปฏิกูล การบำบัดน้ำเสีย และ

มลภาวะทางเสียง อากาศ

2.1.3.5 แหล่งท่องเที่ยวตามจุดสำคัญทางการท่องเที่ยวขาดวิทยากร

มัคคุเทศน์ท้องถิ่นให้ความรู้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ

2.1.3.6 ผลกำไรทางการท่องเที่ยว ทำให้ความรัก ความสามัคคี ความ

เอาใจใส่ ของประชาชนในท้องถิ่น

2.1.3.7 ชุมชนมีบทบาทต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวลดน้อยลงมาก

2.1.4 นักท่องเที่ยว มีความเห็นเพิ่มเติมดังนี้

2.1.4.1 สะพานข้ามคลองมีน้อย แออัด

2.1.4.2 สภาพปัญหาภูมิอากาศ ได้แก่ ฝนตก พ้ามืดครึ้ม อากาศร้อน

2.1.4.3 ที่จอดรถสาธารณะ ห้องน้ำสาธารณะหายาก ขาดป้ายชี้ทาง

2.2 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัด

สมุทรสงคราม

2.2.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

2.2.1.1 ควรส่งเสริมการใช้จักรยาน เพื่อชมสถานที่ท่องเที่ยว

2.2.1.2 ควรรณรงค์ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้วัสดุอุปกรณ์ใส่ผลิตภัณฑ์

ที่ทำจากธรรมชาติ ย่อยสลายง่าย

2.2.1.3 ควรส่งเสริมการดำเนินธุรกิจควบคู่กับการรักษาธรรมชาติดั้งเดิม

ไว้โดยการจัดอบรมให้ผู้ประกอบการ และชี้แจงกฎหมายข้อบังคับให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

2.2.1.4 ควรบอกเล่าเรื่องราวการท่องเที่ยวบนกรอบของธรรมชาติ และ

ศิลปวัฒนธรรม ประชาสัมพันธ์ให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพิ่มจิตสำนึกในการอนุรักษ์ที่ก่อให้เกิดผลดีต่อการท่องเที่ยวและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

2.2.1.5 ควรจัดกิจกรรมวันทำความสะอาด (Cleaning day) อย่างน้อย

เดือนละ 1 ครั้ง เพื่อทำความสะอาดแม่น้ำลำคลอง ถนน โดยให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและก่อให้เกิดจิตอาสาในการใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

2.2.2 ผู้ประกอบการ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

2.2.2.1 ควรจัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูล บริการเกี่ยวกับการ

ท่องเที่ยวให้เด่นชัด

2.2.2.2 ควรประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่นการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาเดิม การจัดทำภาพการ์ตูนเคลื่อนไหวที่สื่อเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของชุมชนตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ผ่านสื่อโทรทัศน์และอินเทอร์เน็ต

2.2.2.3 ควรมีองค์กรที่เข้าไปตรวจสอบการกระจายรายได้สู่ชุมชน

2.2.2.4 ภาครัฐควรส่งเสริมให้ทุกส่วนเกิดความรักสามัคคี เสมอภาคในการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว

2.2.2.5 ควรจัดประชุมพ่อค้า แม่ค้า ร้านอาหาร อย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับข้อตกลงและผลการดำเนินงานกิจการทางการท่องเที่ยว

2.2.3 ประชาชนในท้องถิ่น มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

2.2.3.1 ควรรักษาความเป็นเอกลักษณ์ เช่น วิถีชีวิตของท้องถิ่นที่สงบสุข มีมิตรภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส ความสวยงามของบ้านเรือนไม้ทรงไทย สวนผลไม้ ฯลฯ ให้คงอยู่คู่กับจังหวัดสมุทรสงครามต่อไป

2.2.3.2 ควรประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เพื่อแนะนำจุดบริการ ข้อมูลทางการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวภายในตลาดน้ำและจังหวัดสมุทรสงคราม กิจกรรมที่กำลังจะจัดขึ้นกิจกรรมประจำปี วิธีการชมหิ่งห้อยที่ถูกต้องเหมาะสม วิธีการท่องเที่ยวที่สร้างความสุขปลอดภัย เป็นต้น

2.2.3.3 ควรเพิ่มจุดรับปัญหาและกล่องแสดงความคิดเห็นตั้งรอบบริเวณตลาดน้ำ

2.2.3.4 ผู้บริหารระดับจังหวัดควรมีความคิดริเริ่มอย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม รวมถึงวิธีการดำเนินชีวิตดั้งเดิมไว้

2.2.3.5 ควรจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว

2.2.3.6 ควรมีหอเกียรติประวัติตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา โดยการเล่าขานประวัติความเป็นมา จัดการแสดงภาพถ่ายเก่า ๆ ศิลปะในอดีต กิจกรรมประเพณีที่เคยปฏิบัติสืบทอดกันมา เป็นต้น

2.2.3.7 ควรจัดป้ายบอกทางที่เด่นชัด เข้าใจง่าย และสร้างเอกลักษณ์เน้นลายไม้หรือลวดลายย้อนยุค

2.2.3.8 ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแบบง่ายให้แก่ผู้สูงอายุ เด็ก ๆ ในชุมชนให้เข้าใจว่ามีวิธีการปฏิบัติอย่างไรให้เหมาะสม

2.2.3.9 ควรส่งเสริมให้ภาครัฐและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.2.3.10 ควรมีการให้ความรู้เรื่องการป้องกันอัคคีภัย การซ่อมหนีไฟ การป้องกันระงับเหตุ การตรวจสอบเครื่องใช้ไฟฟ้า ระบบไฟฟ้าในครัวเรือน ฯลฯ เพื่อสร้างความปลอดภัย ป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

2.2.3.11 ควรจัดทำเรือชมหิ่งห้อยให้ไปจอดรวมกันบริเวณริมเขื่อน หน้า
อำเภออัมพวา เพื่อความสะดวกและสามารถควบคุมพฤติกรรมการเล่นเรือเปรี๊ยะ สร้างความเดือดร้อน
ให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ชุมชนและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

2.2.3.12 ควรสำรวจความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการ
ท่องเที่ยว เพื่อเป็นข้อมูลการปรับปรุง แก้ไขและการพัฒนาอย่างถูกต้องเหมาะสมที่ปฏิบัติอย่าง
ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2.2.3.13 ควรจัดกิจกรรมให้กลุ่มผู้ประกอบการ พ่อค้า แม่ค้าและชุมชน
ได้มีส่วนร่วมเพื่อสร้างความคุ้นเคย สร้างมิตรภาพที่ดีต่อกันให้มากยิ่งขึ้น

2.2.3.14 ควรจัดกิจกรรมของแต่ละชุมชนเพิ่มขึ้น เช่น การแข่งกีฬาชุมชน
การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประเพณีที่ดั้งเดิมต่อกัน เป็นต้น

2.2.4.15 ควรมีการสำรวจค่าความสะอาดสมบูรณ์ของน้ำในบริเวณ
ตลาดน้ำและพื้นที่ทางการท่องเที่ยวให้เห็นถึงค่าออกซิเจน ค่ากรด ค่าเบส ชี้แจงให้ประชาชน
ท้องถิ่น นักท่องเที่ยวทราบถึงความสมบูรณ์ในอดีต ปัจจุบัน โดยการจัดทำป้ายที่ชัดเจน ระบุวันที่
สำรวจค่าความสมบูรณ์ที่วัดได้ เพื่อสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
และทุกส่วนช่วยกันดูแลอนุรักษ์ให้คงความสมบูรณ์สวยงามสืบไป

2.2.4.16 ควรส่งเสริมให้ทำเรือ คนขับเรือนำเที่ยวทุกท่า ทุกลำเป็น
มัคคุเทศก์จำเป็นในการให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความรู้ ความน่าสนใจ ให้นักท่องเที่ยวได้
ตระหนักถึงคุณค่าของจุดท่องเที่ยวเพิ่มมากยิ่งขึ้น

2.2.4 นักท่องเที่ยว มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

2.2.4.1 เจ้าหน้าที่ควรมีการติดตั้งกล่องบริจาคเพื่อนำไปพัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยว

2.2.4.2 ควรให้ความสะดวกกับรถตู้โดยสารที่นำนักท่องเที่ยวไปตลาดน้ำ
โดยไม่ต้องให้เจ้าหน้าที่ตรวจจับ แต่เปลี่ยนเป็นการอำนวยความสะดวกแทน

2.2.4.3 ควรเปิดแหล่งบรรยายข้อมูล โดยเฉพาะด้านประวัติความเป็นมา
ของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาสู่การกลับมาที่มีชื่อเสียงอีกครั้ง และแนวโน้มในการพัฒนากิจกรรม
ทางการท่องเที่ยวเพื่อเป็นทางเลือกในการท่องเที่ยวที่มากขึ้น

2.2.4.4 ควรเปิดวันธรรมดาหรือเพิ่มเวลาการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น เพื่อ
ลดความแออัด และเพิ่มทางเลือกทางการท่องเที่ยวให้มากขึ้น

2.2.4.5 ควรลดการใช้สิ่งต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ส่งเสริมการใช้
จักรยานเพื่อชมสถานที่ท่องเที่ยว

2.4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2.4.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน

2.4.1.1 ควรควบคุมราคาอาหาร ไม่ให้แพงเกินไป เมื่อตอนที่ตลาดน้ำเปิด
ระยะแรก มีการวางมาตรการให้คนในชุมชนอัมพวาสามารถขายสินค้าได้ ไม่นอญูตให้คนนอกเขต

อัมพวาขายแต่ในปัจจุบัน หวังผลทางธุรกิจมากขึ้น มีการแข่งหรือให้คนกรุงเทพฯเข้ามาเช่าที่ขายสินค้า จึงเป็นสาเหตุให้ราคาอาหารและสินค้าอื่น ๆ แพงขึ้น ฉะนั้นคนที่ไปเที่ยวส่วนใหญ่จึงมีแต่คนกรุงเทพฯหรือจังหวัดใกล้เคียงเท่านั้น

2.4.2 ผู้ประกอบการ

2.4.2.1 ควรนำแบบสอบถามนี้มาสร้างแบบพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมสู่ความยั่งยืนต่อไป

2.4.3 ประชาชนในท้องถิ่น

2.4.3.1 ควรจัดทำ (Knowledge performance indicator: KPI) ร่วมกับตลาดน้ำในจังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดใกล้เคียง

2.4.3.2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รมรณรงค์การท่องเที่ยว “เที่ยวไทย ครีกครื้น เศรษฐกิจไทยคึกคัก” ซึ่งไม่เพียงแต่การจับจ่ายเพื่อการพักผ่อน ค่าน้ำมัน ที่พัก เงินหมุนเวียน เท่านั้น ทุกคนมีกล้องดิจิทัล ทำให้สะดวกในการเก็บภาพถ่าย แต่สิ่งที่ทิ้งไว้คือขยะน้ำเสีย การทำลายสิ่งแวดล้อม

2.4.3.3 ควรนำข้อมูลจากการวิจัยเหล่านี้ไปใช้ในการปรับปรุงพื้นที่ตลาดน้ำ เพื่อให้ความเป็นอัมพวาคงความเป็นดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด

2.4.3.4 ควรนำเสนอข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้แจ้งให้ผู้รับผิดชอบการพัฒนาตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามโดยให้เกิดประโยชน์มากที่สุดด้วย

2.4.3.5 ควรนำทุกความเห็นจากงานวิจัยนี้เสนอต่อภาครัฐและเทศบาลตำบลอัมพวา ไปใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ให้ได้จริง และเป็นตัวอย่างให้แก่ชุมชนท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อให้ประเทศไทยได้กลับมาเป็นสยามเมืองยิ้มเมืองน่าท่องเที่ยวตลอดไป

2.4.4 นักท่องเที่ยว

2.4.3.1 ควรควบคุมผู้ประกอบการที่เอาเปรียบ จับดำเนินคดีไม่ให้นำกลับมา กอบโกยผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอีก

2.4.3.2 ควรทำการตลาดเป็นแนวยั่งยืนยุคแสดงความแปลกใหม่ และมีสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ พ่อค้าแม่ค้าแต่งผ้าไทยชุดแบบบ้าน ๆ มาขายของ

2.4.3.3 ควรเน้นเรื่องป้ายเข้าตลาดน้ำและสถานที่ต่าง ๆ ให้มากขึ้น และจัดให้มีเจ้าหน้าที่เฉพาะที่ดูแลต้นไม้ใบหญ้าและขยะตลอดบริเวณก่อนถึงตลาดน้ำอัมพวา

2.4.3.4 ควรให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โดยครูนำนักเรียนให้สร้างความคุ้นเคยกับตลาดน้ำและบริเวณโดยรอบ นำนักเรียนเก็บขยะตามที่ได้ต่าง ๆ เดือนละ 2 ครั้ง นักเรียนเป็นดาวพิเศษน่าจะสะอาดตายิ่งขึ้น

ชุดที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็น อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ปรากฏผลโดยสรุปดังนี้

1. สภาพโดยทั่วไปของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา

1.1 พื้นที่อัมพวาเป็นพื้นที่จำกัดไม่สามารถขยายพื้นที่ให้รองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากได้

1.2 นักท่องเที่ยวไม่ได้ศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวมาก่อน ทำให้ไม่ทราบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่ใกล้และน่าสนใจ รวมถึงป้ายสื่อความหมายที่มียังไม่เพียงพอ

1.3 บุคคลที่เข้ามาลงทุนในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นคนต่างถิ่นและนอกพื้นที่อัมพวา เข้ามาจึงยากในการทำความเข้าใจ การสร้างมาตรฐานข้อตกลงที่ให้ทุกส่วนร่วมกันทำได้อย่างต่อเนื่องจึงดำเนินการได้ยาก

2. ปัญหาและอุปสรรคของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา

2.1 งบประมาณในการพัฒนาจากภาครัฐยังไม่เพียงพอ

2.2 การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผ่านมามีการทำให้เป็นครั้งคราว ไม่ต่อเนื่อง

2.3 ขาดการบริการการท่องเที่ยวหลายอย่าง กลไกพัฒนาการท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ที่เทศบาลอัมพวาเพียงหน่วยงานเดียว ซึ่งหน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาภายหลังทำให้การเข้ามาช่วยเหลือพัฒนา ประชาสัมพันธ์ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

2.4 หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการพัฒนาตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีภารกิจหลากหลายที่ต้องดำเนินการ

2.5 การจราจรติดขัด บริเวณจากทางแยกเข้ามาสู่ตลาดน้ำโดยเฉพาะวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์

2.6 ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัด

2.7 การให้บริการที่จอดรถของเอกชน และขายสินค้าที่ระลึกที่ไม่มีความเป็นธรรมกับนักท่องเที่ยว

2.8 การดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการเดินทางและในแหล่งท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง

2.9 การเผยแพร่ความรู้ให้แก่ชุมชนเป็นเรื่องยาก เพราะวันธรรมดาส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่การทำงานที่ได้รับมอบหมาย ประชาชนที่อยู่คือผู้สูงอายุและเด็ก ทำให้การเผยแพร่ความรู้เป็นเรื่องยาก เช่น การซ้อมดับเพลิง ซึ่งถ้าเกิดปัญหานี้ขึ้นมาอาจจะทำให้เกิดความเสียหายเป็น

อย่างมากเหมือนในอดีตที่เคยเกิดขึ้น

3. แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา

ชุมชนอัมพวาเป็นชุมชนที่มีศักยภาพและมีความเหมาะสมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ควรมีแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวดังนี้

3.1 ด้านสภาพแวดล้อม

3.1.1 ควรร่วมกันจัดทำโครงการในการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งทางธรรมชาติวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟู โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ อาทิ สถาบันการศึกษา เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

3.1.2 ควรจัดทำโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นระบบนิเวศที่สมบูรณ์ รวมทั้ง ดัชนีตัวชี้วัดทางธรรมชาติ และร่วมกันหาแนวทางการลดปัญหาขยะในพื้นที่ โดยจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การนำกลับมาใช้ใหม่ การแปรรูป หรือการจัดเก็บที่เป็นระบบ

3.1.3 ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่โดยรอบชุมชนให้มีคุณค่าเหมาะสมต่อการเรียนรู้

3.2 ด้านแหล่งท่องเที่ยว

3.2.1 ควรขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ในการจัดอบรมให้ความรู้เชิงวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การรักษาสีงแวดล้อม อาทิ ความรู้เรื่องหิ้งห้อย การรักษาระบบนิเวศ เป็นต้น

3.2.2 ควรจัดให้มีโครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือยุวมัคคุเทศก์ รวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น ทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อนำไปเผยแพร่อย่างถูกต้องและชัดเจน

3.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

3.3.1 ควรเพิ่มป้ายบอกทางในแหล่งท่องเที่ยวบริเวณตลาดน้ำและบริเวณใกล้เคียง

3.3.2 ควรมีแผนการจัดการรองรับนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพไม่สร้างผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว

3.4 ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม

3.4.1 ควรส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้กับผู้อยู่อาศัยในชุมชนเป็นขั้นตอนแรกในการวางรากฐานการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

3.4.2 ควรส่งเสริมให้เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนอัมพวา เช่น โขน ดนตรีไทย หุ่นกระบอก เป็นต้น เพื่อให้เป็นที่รู้จักของบุคคลที่เข้ามาท่องเที่ยวและสนใจในศิลปะเหล่านี้

3.5 ด้านการบริหารจัดการ

3.5.1 ควรให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมในชุมชน เพื่อมิให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง และจะส่งผลต่อการแย่งนักท่องเที่ยวน การหลอกลวง เอาเปรียบนักท่องเที่ยว มุ่งหาประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึงภาพลักษณ์ที่ดีของชุมชน ดังนั้น ในการจัดแบ่งกลุ่มอาชีพต่างๆ ภายในกลุ่ม ควรกำหนดให้มีมติข้อตกลง และมีการปฏิบัติจริงสามารถชี้แจงได้

3.5.2 ควรจัดให้มีการประชุมทุกเดือน เพื่อแลกเปลี่ยน สรุปการดำเนินงาน และร่วมกันหาแนวทางพัฒนา การแก้ไขเพื่อการจัดการการท่องเที่ยว

3.5.3 ควรส่งเสริม ดูแล และกระจายผลประโยชน์ให้กับกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวโดยตรง แต่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว เพื่อช่วยให้เกิดความร่วมมือและร่วมกันดูแลให้ชุมชนมีเอกลักษณ์ และภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของนักท่องเที่ยวและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

3.6 ด้านกิจกรรมนันทนาการ

3.6.1 ควรมีหน่วยงานที่เข้ามารับผิดชอบด้านกิจกรรมนันทนาการโดยตรง นำเสนอทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวที่หลากหลายสัมผัสกับอัมพวาได้มากยิ่งขึ้น

3.6.2 ควรมีการจัดนำเสนอภาพกิจกรรมของตลาดน้ำที่ได้ปฏิบัติจัดเผยแพร่ทางสื่อและพื้นที่บริเวณตลาดน้ำ เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวมากขึ้น

3.7 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

3.7.1 ควรส่งเสริมให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชุมชนโดยอาจกำหนดเวลาที่แต่ละครัวเรือนว่างจากภารกิจเป็นประจำทุกเดือน เพื่อช่วยในการเสนอแนะและแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น จากการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการส่งเสริมและช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง

3.7.2 ควรส่งเสริมให้มีผู้นำชุมชนในหลายระดับ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เข้ามา มีส่วนช่วยเป็นแกนนำในการจัดการการท่องเที่ยว โดยมีการคัดเลือกผู้นำที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนและควรเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ทั้งนี้ผู้นำควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์เสียสละรับผิดชอบเพื่อส่วนรวม

3.7.3 หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งในภาคนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติการในพื้นที่

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้สรุปผลตามขั้นตอนดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ความสำคัญของการวิจัย
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อสำรวจศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ได้แก่ สภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านสภาพแวดล้อม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมนันทนาการ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษางานวิจัยทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการสร้างมาตรฐานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดการอนุรักษ์อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต ซึ่งถือได้ว่าเป็นเป้าหมายอันสูงสุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวและเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน ประเทศชาติ รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวที่ทราบถึงแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดการ

ทำลาย อันส่งผลกระทบทางลบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้เป็นการเผยแพร่ผลการวิจัยต่อสาธารณชนและกลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถนำไปพิจารณาปรับใช้ในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ชุดดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล ได้แก่ บุคคลที่มีความรู้ในพื้นที่ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 5,607 คน (ข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านรายจังหวัด รายอำเภอและรายตำบล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2551)

2. ประชากรที่ใช้ในแบบสอบถาม ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน จำนวน 107 คน (สำนักงานสถิติข้อมูลจังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2551)

2.2 ผู้ประกอบการ จำนวน 130 ราย (จำนวนผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้าที่อยู่จำแนกตามประเภท จดทะเบียนรายอำเภอ พ.ศ. 2550)

2.3 ประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 5,607 คน (ข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านรายจังหวัด รายอำเภอและรายตำบล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2551)

2.4 นักท่องเที่ยว จำนวน 533,156 คน (สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 2 พ.ศ. 2551)

3. ประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐและประธานผู้นำชุมชนท้องถิ่นที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายการจัดการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ชุดดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจข้อมูล ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในแบบสอบถาม ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยอาศัยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (ณัฐวุฒิ โรจนทัต. 2551: 95; อ้างอิงจาก Taro Yamane. 1970) เมื่อเทียบจากตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการเก็บกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 440 คน เนื่องจากการ

วิจัยนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ต้องทำการศึกษาจำนวนหลายกลุ่มผู้วิจัยจึงทำการเลือกตัวอย่าง (Sample) ให้มีลักษณะเป็นตัวแทน (Representative) ของกลุ่มตัวอย่างในขนาดที่เหมาะสม (Adequate size) และด้วยเหตุที่ผู้วิจัยมีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาและงบประมาณ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ดังนี้

2.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 107 คน

2.2 ผู้ประกอบการ ผู้วิจัยได้ใช้การเทียบอัตราส่วน 2:1 ได้จำนวน 65 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลโดยให้ครอบคลุมทุกประเภทของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 65 คน

2.3 ประชาชนในท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ใช้การเทียบอัตราส่วน 50:1 ได้จำนวน 112 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 112 คน

2.4 นักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวนทั้งสิ้น 156 คน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลอัมพวา หัวหน้าฝ่ายวิเคราะห์แผนและนโยบายจังหวัด ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอัมพวา ผู้อำนวยการ ททท. สำนักงานสมุทรสงคราม ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสมุทรสงคราม ประธานกรรมการบริหารองค์กรในฐานะผู้นำท้องถิ่น และหัวหน้าโครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ ผู้วิจัยกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบตรวจสอบศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม แบ่งเป็นการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว จำนวน 6 รายการ และตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก 20 รายการ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค แนวทางการพัฒนาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับ แบ่งเป็นสภาพโดยทั่วไป จำนวน 7 ข้อ ปัญหาและอุปสรรค จำนวน 7 ข้อ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว จำนวน 54 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ บันทึกและนำความคิดเห็นจาก ชุดที่ 2 มาประกอบการพิจารณาสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา เป็นลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) จำนวน 4 ข้อ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามที่คณะกรรมการควบคุมปริญญาโทแนะนำไปหาความเที่ยงตรงเนื้อหา (Content validity) โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา
2. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 30 คน เพื่อนำผลไปวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถามโดยหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบัค (บุญชม ศรีสะอาด. 2543: 96 อ้างอิงจาก Cronbach.) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81
3. นำแบบสอบถามจากการดำเนินการข้างต้นไปปรึกษาผู้ควบคุมปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เตรียมไว้ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม สรุปได้ดังนี้
 - 1.1 ผลการตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว จำนวน 6 รายการ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรด้านกิจกรรม ทรัพยากรด้านบริการ กิจกรรมการท่องเที่ยวในรอบปี (Tourism events) และการประเมินผลทรัพยากรท่องเที่ยว ส่วนใหญ่พบว่ามีความคุณภาพดี สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ แต่ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism events) ในรอบปี โดยการผสมผสานกับวัฒนธรรมให้เหมาะสม สร้างให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของอัมพวาแล้วจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว พัฒนาสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสร้างรายได้ กระตุ้นธุรกิจให้เกิดแก่คนในจังหวัดและประเทศไทยได้ในอนาคต
 - 1.2 ผลการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 20 รายการ พบว่า มีจำนวน 5 รายการที่มีความพร้อม ได้แก่ การเดินทาง สิ่งที่ยังบอกกว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว ร้านอาหารเครื่องดื่ม แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี และนักท่องเที่ยวสามารถเดินชมสิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ ส่วนอีกจำนวน 15 ข้อ ยังไม่มีความพร้อม ได้แก่ ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ห้องสุขา ร้านขายของที่ระลึก การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและลูกศรชี้ทาง การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานและการมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว ลานจอดรถ มีที่ให้นักท่องเที่ยวนั่งพัก การเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณสถาน การให้ข้อมูลที่ละเอียดและลึกซึ้งขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวก

เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ชมโบราณสถาน การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ และการดูแลทำความสะอาดบริเวณท่องเที่ยว

2. ผลการสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม สรุปได้ดังนี้

2.1 สภาพโดยทั่วไป พบดังนี้

2.1.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่า สภาพโดยทั่วไป โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเด่นในด้านความเป็นเอกลักษณ์ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างงานและรายได้ของชุมชน และจำนวนวันที่เปิดให้บริการ คือ วันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ มีความเหมาะสม

2.1.2 ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า สภาพโดยทั่วไป โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเด่นในด้านความเป็นเอกลักษณ์

2.1.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่า สภาพโดยทั่วไปสภาพ โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

2.1.4 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า สภาพโดยทั่วไป โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

2.2 ปัญหาและอุปสรรค พบดังนี้

2.2.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรค โดยรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีนักท่องเที่ยวมากจนเกิดความแออัด การบริการข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมีน้อย การขาดกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.2.2 ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรค โดยรวม มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การขาดกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การขาดความรู้ของประชาชนในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการพัฒนา การบริการข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมีน้อย การมีนักท่องเที่ยวมากจนเกิดความแออัด

2.2.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรค โดยรวม มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การขาดกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การมีนักท่องเที่ยวมากจนเกิดความแออัด การขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการพัฒนา การบริการข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมีน้อย การขาดความรู้ของประชาชนในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.2.4 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรค โดยรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีนักท่องเที่ยวมากจนเกิดความแออัด การบริการข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมีการขาดกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

2.3 แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.3.1 ด้านสภาพแวดล้อม พบดังนี้

2.3.1.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่า ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ แม่น้ำลำคลองมีความสะอาด ไม่เน่าเสีย

2.3.1.2 ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ มาตรฐานในการกำจัดมลพิษทางน้ำ อากาศ เสียงและขยะมีประสิทธิภาพ

2.3.1.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่า ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างเหมาะสม การจัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มาตรฐานในการกำจัดมลพิษทางน้ำ อากาศ เสียงและขยะมีประสิทธิภาพ

2.3.1.4 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ แม่น้ำลำคลองมีความสะอาด ไม่เน่าเสีย ความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำ

2.3.2 ด้านแหล่งท่องเที่ยว พบดังนี้

2.3.2.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยวโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดเส้นทางสองฝั่งของการสัญจรทางเรือมีความน่าสนใจ ประเภทของที่พักร้านอาหารมีความหลากหลาย การท่องเที่ยวบริเวณตลาดน้ำและการท่องเที่ยวทางเรือเพื่อชมวิถีชีวิต หิ่งห้อย และแหล่งการท่องเที่ยวอื่น ๆ มีความปลอดภัย

2.3.2.2 ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประเภทของที่พักร้านอาหารมีความหลากหลาย การจัดเส้นทางสองฝั่งของการสัญจรทางเรือมีความน่าสนใจ ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดทำป้ายประกาศระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

2.3.2.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประเภทของ

ที่พักและอาหารมีความหลากหลาย การจัดเส้นทางสองฝั่งของการสัญจรทางเรือมีความน่าสนใจ ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดทำป้ายประกาศระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

2.3.2.4 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความหลากหลายด้านประเภทที่พักและอาหาร เส้นทางสองฝั่งของการสัญจรทางเรือมีความสำคัญและน่าสนใจ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวบริเวณตลาดน้ำและการท่องเที่ยวทางเรือเพื่อชมวิถีชีวิต ห้างฮ้อยและแหล่งการท่องเที่ยวอื่น ๆ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย การพัฒนาตลาดน้ำให้คงความเป็นธรรมชาติไว้ให้มากที่สุด

2.3.3 ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม พบดังนี้

2.3.3.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่า ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความงดงามของเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม ความมีจิตใจที่ดีของคนในท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมด้วยความยินดี การฟื้นฟูวัฒนธรรมของพื้นที่อย่างเหมาะสม เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง งานบวชนาค เป็นต้น การสะท้อนถึงสถาปัตยกรรมแบบไทย เช่น สถาปัตยกรรมศาลาริมน้ำ รูปแบบของเรือ เป็นต้น และการจัดบรรยากาศของสถานที่ที่ทำให้คิดย้อนถึงอดีตได้

2.3.3.2 ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การสะท้อนถึงสถาปัตยกรรมแบบไทย เช่น สถาปัตยกรรม ศาลาริมน้ำ รูปแบบของเรือ เป็นต้น ความงดงามของเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม

2.3.3.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่า ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความงดงามของเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง

2.3.3.4 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เกือบทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.3.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบดังนี้

2.3.4.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ป้ายบอกการเดินทางมาตลาดมีความเพียงพอ ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพื่อดูแลภายในตลาดน้ำและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.4.2 ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย เกือบทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

2.3.4.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ศูนย์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลบริการแก่นักท่องเที่ยวมีศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพียงพอ เช่น เอกสารเผยแพร่ จุดบริการข้อมูล เป็นต้น ถึงขยะและจุดทิ้งขยะมีความเพียงพอ สถานที่จอดรถและสะดวกในการเข้าออกมีความเพียงพอ ห้องน้ำสาธารณะมีความเพียงพอ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพื่อดูแลภายในตลาดน้ำและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.4.4 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ป้ายบอกการเดินทางมาตลาดมีความเพียงพอ ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ศูนย์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลบริการแก่นักท่องเที่ยวมีศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพียงพอ เช่น เอกสารเผยแพร่ จุดบริการข้อมูล เป็นต้น การจัดที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวมีเพียงพอ ถึงขยะและจุดทิ้งขยะมีความเพียงพอ สถานที่จอดรถและสะดวกในการเข้าออกมีความเพียงพอ ห้องน้ำสาธารณะมีความเพียงพอ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพื่อดูแลภายในตลาดน้ำและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.5 การบริหารจัดการ พบดังนี้

2.3.5.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่า ด้านการบริหารจัดการ โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีร้านค้าที่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายโดยเน้นให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2.3.5.2 ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า ด้านการบริหารจัดการ โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีร้านค้าที่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การกำหนดและควบคุมราคาสินค้าที่มีความเป็นธรรม การรักษาความสะอาดพื้นที่บริเวณตลาดน้ำและสภาพแม่น้ำลำคลองเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ

2.3.5.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีร้านค้าที่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การรักษาความสะอาดพื้นที่บริเวณตลาดน้ำและสภาพแม่น้ำลำคลองเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ การจัดตั้งกลุ่มประชาคมตลาดน้ำในฐานะองค์กรการจัดการมีประสิทธิภาพ

2.3.5.4 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ร้านค้ามีเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว การฟื้นฟูจัดเทศกาลงานประจำปีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ตลาดน้ำอย่างสม่ำเสมอ การประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายโดยเน้นให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามาสนับสนุนการโฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ

2.3.6 ด้านกิจกรรมนันทนาการ พบดังนี้

2.3.6.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่า ด้านกิจกรรมนันทนาการ โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเรื่องกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ ได้เป็นอย่างดี การสำรวจติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมมีความต่อเนื่อง

2.3.6.2 ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่า ด้านกิจกรรมนันทนาการ โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย เกือบทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

2.3.6.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่า ด้านกิจกรรมนันทนาการ โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย เกือบทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

2.3.6.4 นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ด้านกิจกรรมนันทนาการ โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับฤดูกาล โอกาส เวลาและวัฒนธรรมประเพณี

2.3.7 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น พบดังนี้

2.3.7.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นว่า ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดกิจกรรมฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวระหว่างประชาชนกับนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสม การจัดตั้งคณะกรรมการท้องถิ่นตรวจสอบพฤติกรรมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสม

2.3.7.2 ผู้ประกอบการ มีความคิดเห็นว่าด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

2.3.7.3 ประชาชนในท้องถิ่น มีความคิดเห็นว่าด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

2.3.7.4 นักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นว่าด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ข้อเสนอแนะของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นโครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ดังต่อไปนี้

3.1 สภาพโดยทั่วไป สรุปเป็นโครงการไว้ดังนี้

3.1.1 โครงการอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนอัมพวาให้สืบต่อไป

3.1.2 โครงการสร้างพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ เล่าขานประวัติความเป็นมาของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ตั้งแต่ในอดีต ของตลาดน้ำอัมพวาที่เป็นชุมชนริมน้ำที่ทำสวนไม้ผลและ

พืชผักที่มีชื่อเสียง

3.2 ปัญหาและอุปสรรค สรุปเป็นโครงการไว้ดังนี้

3.2.1 โครงการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำอย่างถูกต้องและเหมาะสมจากหน่วยงานที่รับผิดชอบภาครัฐและเอกชนที่ให้ความรู้ในการจัดทำโครงการ การประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำได้รับรู้และเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ

3.2.2 โครงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาอย่างสม่ำเสมอ

3.3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.3.1 ด้านสภาพแวดล้อม สรุปเป็นโครงการไว้ดังนี้

3.3.1.1 โครงการจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน ได้แก่ การให้นักวิชาการด้านการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน เป็นที่ปรึกษาและให้ความรู้กับชุมชน เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตรงตามหลักการ

3.3.1.2 โครงการสร้างจิตสำนึกชาวบ้าน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวให้ช่วยกัน รักษาแม่น้ำแม่กลอง ด้วยการไม่ทิ้งขยะ และบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงแม่น้ำลำคลอง

3.3.2 ด้านแหล่งท่องเที่ยว สรุปเป็นโครงการไว้ดังนี้

3.3.2.1 โครงการจัดตั้งศูนย์รวมข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม ในบริเวณตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งแรกที่นักท่องเที่ยวสนใจมาท่องเที่ยว

3.3.2.2 โครงการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสินค้าภูมิปัญญาและการแปรรูปสินค้าการเกษตรที่จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นรายได้เสริมและเพิ่มความหลากหลายของสินค้าที่ระลึก

3.3.3 ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม สรุปเป็นโครงการไว้ดังนี้

3.3.3.1 โครงการส่งเสริมการอนุรักษ์วิถีชีวิตของชุมชนอัมพวา

3.3.3.2 โครงการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชุมชนอัมพวา

3.3.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สรุปเป็นโครงการไว้ดังนี้

3.3.4.1 โครงการจัดระเบียบสถานที่จอดรถของเอกชน และที่จอดรถสาธารณะ

3.3.4.2 โครงการเพิ่มป้ายสื่อความหมายที่เป็นเอกลักษณ์บอกเส้นทางจากตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในคู่มือท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใหม่สมุทรสงคราม

3.3.4.3 โครงการปรับปรุงสภาพพื้นที่ริมฝั่งคลองให้เป็นระเบียบ สะอาดและปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว

3.3.5 ด้านการบริหารจัดการ สรุปเป็นโครงการไว้ดังนี้

3.3.5.1 โครงการส่งเสริมรายการโทรทัศน์ที่เป็นรายการท่องเที่ยวโดยการถ่ายทำรายการเชิงลึกเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาและจังหวัดสมุทรสงคราม

3.3.5.2 โครงการเพิ่มการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยว ในการติดตั้งกล้องวงจรปิด การติดตั้งถังดับเพลิงเพิ่มเติม การให้ความรู้ในการป้องกันเพลิงไหม้โดยการเปลี่ยน และตรวจเช็คสายไฟอยู่เสมอ

3.3.5.3 โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลของสินค้าท้องถิ่นให้กับตัวแทนจำหน่ายสินค้า และพยายามให้ความรู้เกี่ยวกับสินค้ากับนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปชมยังแหล่งผลิตสินค้า เป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนโดยตรง

3.3.5.4 โครงการจัดระเบียบร้านค้าสู่มาตรฐานการเป็นตลาดน้ำชั้นนำในเรื่องความสะอาดปลอดภัยของอาหาร ราคาสินค้า ภูมิทัศน์โดยรอบทั้งบนบกและคลองที่มีความเป็นเอกลักษณ์สวยงาม

3.3.6 ด้านกิจกรรมนันทนาการ สรุปเป็นโครงการไว้ดังนี้

3.3.6.1 โครงการจัดกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวทดลองประดิษฐ์สินค้าท้องถิ่น เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์และความภูมิใจให้กับนักท่องเที่ยวมากกว่าการจำหน่ายเพียงอย่างเดียวโดยการจัดขึ้นในชุมชน หรือผู้ประกอบการผลิตสินค้าท้องถิ่น

3.3.6.2 โครงการส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ตลาดน้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นทางเลือกในการท่องเที่ยว

3.3.7 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

3.3.7.1 โครงการสำรวจชุมชนที่มีศักยภาพ มีความสนใจและยินดีมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในท้องถิ่น

3.3.7.2 โครงการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และจัดเวทีชุมชน เพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างประชาชนในชุมชน ทำให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะช่วยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนอัมพวาให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยในชุมชนนั้น ต้องพัฒนาคุณภาพหาแนวทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในจังหวัดสมุทรสงคราม ความคิดเห็นนี้เป็นเพียงแนวทางที่ได้จากผลการวิจัยเท่านั้น หากต้องการทำให้แผนพัฒนาดำเนินการสำเร็จตามเป้าหมายควรต้องให้ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน ภาคประชาชน ตลอดจนนักท่องเที่ยวที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมจัดทำและวางแผนแบบอย่างจริงจัง เพื่อให้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พัฒนาได้อย่างสอดคล้องกับศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวและความต้องการของประชาชนและนักท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

4. ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ดังต่อไปนี้

4.1 ควรสร้างมาตรฐานการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชน ได้เข้ามามีบทบาทเสนอแนวคิด ร่วมมือกันตรวจสอบดูแลทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

4.2 ควรเพิ่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์ข้อมูลเชิงลึก เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การล่องเรือชมหิ่งห้อย ควรปฏิบัติอย่างไรให้ไม่เป็นการรบกวน ไม่ก่อให้เกิดการย่ำถิ่นของหิ่งห้อยและสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น

4.3 ควรมีการสร้างจิตสำนึก การให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม โบราณสถาน วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ แก่ประชาชนในท้องถิ่นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การจัดทำป้ายรณรงค์เชิญชวนให้ร่วมกันรักษาความสะอาด ไม่ให้น้ำเน่าเสีย การเผยแพร่ความรู้ให้ตระหนักถึงความสำคัญ เล็งเห็นคุณค่าของระบบนิเวศป่าชายเลน แม่น้ำ ลำคลอง โบราณสถาน วัฒนธรรมประเพณี ให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา ผลกระทบด้านบวกและด้านลบต่อการท่องเที่ยว เป็นต้น

4.4 ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อหาทางป้องกัน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ที่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตทางสังคม ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

4.5 ควรมีการจัดเวทีชุมชน/ประชุมและประชาพิจารณ์ ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและผู้ที่มีสนใจได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อปัญหา และร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อการนำไปสู่การพัฒนาอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

อภิปรายผล

1. การตรวจสอบศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

จากการตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมีความพร้อมที่จะสามารถต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติที่มีความโดดเด่นในเรื่องภูมิทัศน์ที่สวยงาม ภูมิอากาศดีมีบรรยากาศเย็นสบาย ทำให้เหมาะสมที่จะเป็นที่พักผ่อนและสัมผัสกับธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ที่มีให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาและเยี่ยมชม แต่ไม่โดดเด่นนัก อาจจะเป็นจุดเน้นที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปพิจารณา เพื่อเป็นอีกจุดหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ทรัพยากรกิจกรรม มีคุณภาพปานกลาง ไม่ค่อยมีความหลากหลาย

ส่วนใหญ่การเข้ามาเที่ยวเน้นการรับประทานอาหาร และเที่ยวชมตลาดน้ำ ทรัพยากรการบริการ มีคุณภาพดี มีการบริการที่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ การเข้าถึง รถโดยสาร ความหลากหลายด้านที่พัก อาหาร แต่สิ่งที่ขาดคือ การบริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว ประวัติความสำคัญของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา เป็นต้น มหกรรมเทศกาลที่สำคัญ มีคุณภาพดี เป็นที่นิยม สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ แต่ขาดความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นที่แท้จริง ควรมุ่งเน้นการฟื้นฟูเทศกาล มหกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักของจุดมุ่งหมายสูงสุด (Super goal) ของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2550: 53-70) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ควรคงสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทางสังคมที่ดี และประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นจุดมุ่งหมายเฉพาะระยะแรกของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงประกอบด้วยกับระบบนิเวศในพื้นที่ที่ได้รับการจัดการอย่างมีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ฟื้นฟู และการรักษาระบบนิเวศที่ยั่งยืนโดยคำนึงถึงขีดความสามารถที่รองรับได้ โดยมีการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการใช้ประโยชน์พื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่นอกเขตอนุรักษ์เพื่อการท่องเที่ยว

จากการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมเพียงพอ แต่ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจำนวนมาก ทำให้ความพร้อมในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวเกิดปัญหาโดยเฉพาะ ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ห้องสุขา ร้านขายของที่ระลึก การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและลูกศรชี้ทาง การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถาน และการมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว ลานจอดรถ มีที่ให้นักท่องเที่ยวนั่งพัก การเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณสถาน การให้ข้อมูลที่ละเอียดและลึกซึ้ง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ต้องการการดูแลจากหน่วยงานภาครัฐที่เข้าไปดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างต่อเนื่อง เน้นการพัฒนาที่ไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สวงาม สร้างให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ส่งผลเสียต่อทุกฝ่ายที่มีส่วนกับการท่องเที่ยว และทุกส่วนได้รับผลประโยชน์มากที่สุดกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับกลยุทธ์ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540: 36-40) มีวิธีการที่สำคัญ ได้แก่ มีความเข้มงวดในการรักษาสีสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการการท่องเที่ยวจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม และมีความกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เส้นทางคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การบริการที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม

2. จากการสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ผลการวิจัย ที่พบว่า ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่พบว่า สภาพโดยทั่วไปมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การพัฒนาการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาคือเทศบาลอัมพวา ซึ่งมีการกิจหลายด้านที่ต้องปฏิบัติ และขาดบุคลากรภายในที่ดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยตรงต้องทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่มีความสามารถ ปัญหาหลักคือเวลา งบประมาณ ความต่อเนื่องของการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับผลของงานวิจัยของประหยัด ตะคอนรัมย์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยสำคัญของตลาดน้ำดอนหวายที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ รสชาติอาหารและความเป็นเอกลักษณ์ของตลาดริมน้ำ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปัญหาด้านบริการการท่องเที่ยวและผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยเฉพาะแหล่งน้ำธรรมชาติ ในด้านปัญหาการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรชุมชน ได้แก่ การขาดการบริหารจัดการที่ดี การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ชัดเจน ปัญหาการจัดเก็บผลประโยชน์ ปัญหาด้านงบประมาณ การขาดประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การขาดกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างถูกต้องเหมาะสม และการมีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวมากจนเกิดความแออัด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัจจุบันอัมพวาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมลำดับต้น ๆ ของประเทศ ทำให้มีนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ ที่มีส่วนในการท่องเที่ยวจำนวนมากจนเกิดความแออัดและระบบการจัดการรองรับนักท่องเที่ยวยังทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฤทัยวัลย์ มโนสา (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวความคิดในการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สำหรับแนวทางในการจัดการ ควรมีการพัฒนาบุคลากร ปรับปรุงสื่อความหมาย และการให้บริการนักท่องเที่ยว ควบคุมคุณภาพการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเน้นสร้างความร่วมมือและการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชนท้องถิ่น และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่พบดังนี้

ด้านสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ มาตรฐานในการกำจัดมลพิษทางน้ำ อากาศ เสียงและขยะอย่างถูกวิธีมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการรณรงค์สร้างจิตสำนึก ป้ายสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและระบบการจัดการยังไม่ดีพอ ควรจัดโครงการในการปลูกจิตสำนึกในการท่องเที่ยวอย่างถูกวิธีอย่างต่อเนื่องและจับปรับอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนิพล เชื้อเมืองพาน (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษานอุทยานภูชี้ฟ้า

จังหวัดเชียงราย พบว่า การบริหารจัดการยังขาดการให้ความรู้ความเข้าใจ และการสื่อความหมาย แก่นักท่องเที่ยว ยังไม่มีการจัดการอบรมความรู้ให้แก่คนในท้องถิ่นและภาคเอกชน ไม่มีศูนย์บริการ การท่องเที่ยวที่มีความพร้อมอย่างเหมาะสม ด้านการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น พบว่า ไม่มีการมีส่วนร่วมในระดับการตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติงาน และการประเมินผล คงมีแต่ส่วนร่วมใน ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่สิ่งที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจมาก ได้แก่ สภาพธรรมชาติ และภูมิทัศน์ในพื้นที่

ด้านแหล่งท่องเที่ยวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดทำป้ายประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้าง กฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่นและ นักท่องเที่ยวปฏิบัติได้ยาก สืบเนื่องมาจากวันที่มีตลาดน้ำเป็นวันหยุด ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ และ วันหยุดนักขัตฤกษ์ ทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น เทศบาลตำบลอัมพวา กรมเจ้าท่าจังหวัด สมุทรสงคราม สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้น ไม่สามารถ จัดเวรเข้ามาดูแลควบคุมได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับพยอม ธรรมบุตร (2546: 44) กล่าวถึง หลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยึดหลักการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ และทรัพยากรด้านวัฒนธรรม การวางแผน การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ จำเป็นต้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การให้การศึกษาและการสื่อความหมายแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อสร้างความสำนึกและห่วงใยในธรรมชาติ หัวใจของการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ที่การมอบอำนาจให้กับชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง และ การท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม นักท่องเที่ยวควรได้รับความพึงพอใจ ในขอบเขตที่ไม่มีการทำลายทรัพยากร

ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่ม อนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดตั้งที่ผ่านมาเกิดการล่มสลาย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงด้านการดำเนินชีวิต ความสะดวกสบายเข้าแทนที่วิถีชีวิตของชาวอัมพวา ตลอดมา ทำให้คณะกรรมการ ปฏิบัติงานท้อถอย ผู้ที่ค้าขายสินค้าในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นคนนอก พื้นที่เข้ามาลงทุนการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงน้อยและขาดการสนับสนุน จากหน่วยงานภาครัฐที่เข้าไปผสมผสานรื้อร้าวที่เกิดขึ้นของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของสุพัตรา วิชยประเสริฐกุล (2545: 123-125) ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การเข้ามาท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและ ลบต่อเกาะเกร็ด โดยส่งผลให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ แต่การกระจายรายได้ไม่ครอบคลุมทุก หมู่บ้าน ไม่สามารถป้องกันการอพยพย้ายถิ่นออก รวมถึงทำให้วิถีชีวิตและค่านิยมของชุมชน เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต่างจากเดิม อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวได้สร้างความเจริญแก่เกาะเกร็ด ช่วยฟื้นฟูสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรม การปรับปรุงและช่วยรักษาสีงแวดล้อม เพื่อศึกษาถึง ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อเอกลักษณ์และคุณค่าของเกาะเกร็ด

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยคอยดูแลภายในตลาดน้ำและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำ และศูนย์การประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวและเอกสารเผยแพร่ทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวันที่มีตลาดน้ำเป็นวันหยุด ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น เทศบาลตำบลอัมพวา กรมเจ้าท่าจังหวัดสมุทรสงคราม สถานีตำรวจภูธรอัมพวา สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้น ไม่สามารถจัดเวรเข้ามาดูแลควบคุมประชาสัมพันธ์ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเบญจา จันทรา (2545: 89-97) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาตลาดดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ตลาดดอนหวายมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากมีความพร้อมในด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน และความสามารถในการเข้าถึง แต่มีข้อจำกัดในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นสูงบางอย่างได้แก่ การให้บริการโทรศัพท์สาธารณะ ป้ายเตือนข้อควรระวังแก่นักท่องเที่ยว เครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติการบริการข้อมูลทางการท่องเที่ยว และหน่วยปฐมพยาบาล

ด้านการบริหารจัดการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การทำความสะอาดพื้นที่บริเวณตลาดน้ำและการดูแลสภาพแม่น้ำลำคลองให้สะอาดอย่างสม่ำเสมอ และการจัดตั้งกลุ่มประชาคมตลาดน้ำในฐานะองค์กรการจัดการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภารกิจในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการพัฒนามีจำนวนมาก ซึ่งการท่องเที่ยวเป็นอีกภารกิจหนึ่งทำให้การดูแลการรักษาสภาพความสะอาดนั้นควรมีหน่วยที่เข้ามาร่วมมือให้การดูแล เผยแพร่ข้อมูลด้านการอนุรักษ์สภาพสิ่งแวดล้อมอย่างถูกวิธีเพิ่มมากขึ้นและการแตกแยกทางด้านความคิดของกลุ่มคนหลายกลุ่มทำให้การจัดตั้งกลุ่มประชาคมตลาดน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลงถดถอยลงทางด้านศักยภาพที่มีจากช่วงแรกของการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของณัฐพล ลือสิงหนาท (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเล พบว่า การจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเลในประเทศไทยยังประสบปัญหาในด้านการบริหารจัดการทั้งในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความคุ้มครองดูแลอุทยานแห่งชาติทางทะเล และปัญหาในด้านการบริหารจัดการ บางส่วนไม่มีการกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการควบคุมเพื่อรองรับกับจำนวนปริมาณนักท่องเที่ยวและการขยายตัวทางการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ปัญหาเรื่องของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ก็ไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน ซึ่งจากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทต่าง ๆ ภายในอุทยานแห่งชาติทางทะเล

ด้านกิจกรรมนันทนาการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การสำรวจ ติดตาม และประเมินผลการจัดการกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเรื่องกิจกรรมนันทนาการประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงานที่ดูแลด้านกิจกรรมนันทนาการขาด

บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถบริหารจัดการกิจกรรมที่ริเริ่มแปลกใหม่สร้างสรรค์เพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยว น้อยเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: ไม่ปรากฏหน้า) ผู้วิจัยมีความเห็นว่ากิจกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรส่งเสริมรูปแบบกิจกรรมให้มีมาตรฐาน และมีความปลอดภัยในระดับมาตรฐาน ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดกิจกรรมระหว่างประชาชนกับนักท่องเที่ยวฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว และการจัดตั้งคณะกรรมการท้องถิ่นตรวจสอบพฤติกรรมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีจิตสำนึกฟื้นฟูสภาพแวดล้อมลดน้อยลง เนื่องจากการเวทีการเสนอแนวความคิดของชุมชนและผู้ที่มีสนใจมีน้อย ทำให้การจัดตั้งกรมตรวจสอบ การร่วมพัฒนาจากภาคชุมชนจัดทำได้ยาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมา ณะรอง (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การการใช้ทรัพยากรชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงปลูกจิตสำนึกให้คนภายในชุมชนรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประชุม และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากการศึกษาครั้งนี้เสนอว่า ควรเพิ่มรูปแบบและกิจกรรมต่าง ๆ ในการท่องเที่ยวเสริมเข้ามา เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกเพลิดเพลินกับการท่องเที่ยวในคีรีวง ในการพัฒนาควรคำนึงถึงเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนด้วย ซึ่งจะทำให้การท่องเที่ยวภายในชุมชน มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

3. จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ที่สรุปได้ว่า การพัฒนาตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนได้นั้น จำเป็นต้องเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น จัดเป็นแนวทางพัฒนาที่อยู่ภายใต้กรอบนโยบายระดับชาติและกรอบนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวของตลาดน้ำอัมพวา ควรจะต้องมีวิสัยทัศน์ด้านการปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นจัดการทรัพยากรเชิงระบบ โดยปลูกจิตสำนึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันจัดการเพื่อหลีกเลี่ยงเรื่องของการแย่งชิงทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับฝ่ายต่าง ๆ เช่น ชาวบ้านกับชาวบ้าน ชาวบ้านกับรัฐ ชาวบ้านกับนายทุน รัฐกับนายทุน นักอนุรักษ์กับนักพัฒนา นายทุนกับนักอนุรักษ์ และรัฐกับนักอนุรักษ์(เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2545: 21) ในการจัดการทรัพยากรเหล่านี้ควรมีกฎหมายที่เหมาะสมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและการมุ่งให้เป็นการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถอนุรักษ์อำนาจในการดึงดูดทรัพยากร

ท่องเที่ยว นั้น ๆ ไว้ได้อย่างยั่งยืน เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ต้องตอบ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกัน ของระบบเศรษฐกิจ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). 2550: ออนไลน์) โดยบริหารเศรษฐกิจ เน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัม พวาอย่างมีประสิทธิภาพให้มีการจัดการที่ดี จึงควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวแบบ บูรณาการ การดูแลรักษาและเสริมสร้างจุดแข็งของแหล่งท่องเที่ยว เพราะแผนยุทธศาสตร์จะ กำหนดให้มืองค์กรกลางที่มีหน้าที่กำหนดทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การ กำหนดนโยบาย วางแผน การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลโครงการ(เอกสารประกอบการสอน สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2549) โดยการสร้างระบบบริหารจัดการ ให้เป็นระบบ ควรมีการจัดตั้งองค์กรกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นแบบ บูรณาการโดยผู้องค์กรดังกล่าวควรมีผู้แทนทั้ง จากภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และองค์กรที่ ไม่ใช่องค์กรของรัฐ (NGOs) ร่วมกันพิจารณาทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะพะงันอย่างมี ระบบ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา ควรร่วมกันเข้ามาเป็น เจ้าภาพขององค์กรดังกล่าว และมีคณะกรรมการจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ ผังเมืองจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม สถาบันการศึกษา นักวิชาการ ผู้แทน ชุมชน และNGOs โดยคณะกรรมการดังกล่าวจะจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการ ท่องเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม ผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด และผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชนขึ้นมา ทำงานร่วมกัน สำหรับการวางแผนด้านการตลาดแบบครบวงจร ผู้วิจัยเห็นสมควรทำตามแนวคิด ของการจัดการประเมินผลด้านบริหารธุรกิจ Balanced Scorecard หรือ BSC มาประยุกต์ใช้กับการ วางแผนการตลาดการท่องเที่ยวของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา (พสุ เดชะรินทร์. 2546: 51) โดย กำหนดตัวชี้วัดแผนการดำเนินงานซึ่งมี 4 มุมมอง ได้แก่ มุมมองด้านการเงินซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ด้าน ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยว และการสร้าง ภาพลักษณ์ และ brand การท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็น จังหวัดสมุทรสงคราม มุมมองด้านลูกค้า ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ควรจัดทำส่วนแบ่งของตลาดการท่องเที่ยวและควรทำการรักษาลูกค้าเก่าที่ เคยเดินทางมาท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันควรต้องมีการเพิ่มลูกค้าใหม่ สร้างความพึงพอใจ และคืน ผลกำไรให้แก่ลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายในตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาจะต้องนำเสนอ ผลิตภัณฑ์ที่สนองตอบความต้องการของลูกค้า เช่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และไม่พัฒนา ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาไปในทิศทางเดียวกับตลาดน้ำที่มีชื่อเสียงต่าง ๆ ภายในประเทศแล้วเกิด การล่มสลาย มุมมองด้านการเรียนรู้ และการพัฒนานั้น ควรต้องอาศัยความร่วมมือของชาวอัมพวา ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ควรมีการเรียนรู้ พัฒนา และเตรียมตัวอย่างไรบ้าง การปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศภายในตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ควรมีการจัดตั้งวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการที่ตลาดน้ำยามเย็น อัมพวาและทำให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ในการสร้างระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ควรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ 5 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ได้แก่ ข้อมูลด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลด้านที่พักแรมรูปแบบต่าง ๆ ของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาและแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม ข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ และข้อมูลเกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งหมดภายในตลาดน้ำยามเย็นอัมพวารวมถึงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียง และควรรวบรวมข้อมูลเชิงลึกต่าง ๆ ด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรกิจกรรม ทรัพยากรบริการ ขึ้นไว้ในเว็บไซต์ โดยการพัฒนาด้านการตลาดท่องเที่ยวของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาจำเป็นต้องสนองตอบแผนการตลาดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ประจำปี 2551 ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ และแบรนด์ของการท่องเที่ยวของประเทศไทย และได้ให้ความสำคัญกับแนวทางสร้างความสุข (แผนการตลาดการท่องเที่ยว ประจำปี 2551: 4)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐ

1.1 นโยบายภาครัฐต้องกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการที่ใช้ได้ในชุมชนจริงและต่อเนื่อง โดยมุ่งพัฒนาให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเป็นอันดับแรก แล้วจะทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ดีที่สุด

1.2 หน่วยงานภาครัฐต้องสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวโดยจับประเด็นเอกลักษณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่มาเป็นแกนหลักในการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยว

1.3 หน่วยงานภาครัฐมีความจำเป็นต้องวางเครือข่ายบุคลากรการท่องเที่ยวจากคนในพื้นที่ และเร่งพัฒนาบุคลากรให้ช่วยวางแผนพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.4 หน่วยงานภาครัฐควรประสานงาน และขอความร่วมมือกับภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุก ๆ ด้าน

1.5 หน่วยงานภาครัฐควรเร่งสร้างฐานข้อมูล การบริการข้อมูลการท่องเที่ยวในทุก ๆ สื่อ และพัฒนาข้อมูลให้มีความทันสมัยตลอดเวลา

1.6 ควรมีการเพิ่มบุคลากรภาครัฐที่ทำงานด้านการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวให้มากขึ้น

1.7 ควรมีการขยายกรอบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ครอบคลุมประชาชนทุกหมู่บ้านในตำบล เพราะประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นส่วนใหญ่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว จึงควรเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านที่อยู่ห่างออกไปจากแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

2.1 ผู้นำชุมชนทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ต้องมีภาวะความเป็นผู้นำสูง มีความเข้มแข็ง มีความน่าเชื่อถือ และสามารถชี้แจงหรือขอความร่วมมือในการปรับปรุง พัฒนาจากประชาชนในชุมชนได้

2.2 ผู้อยู่อาศัยในชุมชนควรจะเสียสละเวลาและมีความสนใจเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งเสียสละผลประโยชน์ของตนบ้าง เพื่อผลประโยชน์หลักของชุมชน

2.3 ผู้อยู่อาศัยในชุมชนต้องพร้อมในการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีความซื่อสัตย์ และไม่ตรีจิต เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวให้ได้รับความประทับใจกลับไป

2.4 ผู้อยู่อาศัยในชุมชนต้องร่วมกันสอดส่อง ดูแลความปลอดภัยในพื้นที่ชุมชน สิ่งแวดล้อมในชุมชน และการรักษาความสะอาดในพื้นที่ชุมชน

2.5 ผู้อยู่อาศัยในชุมชนควรช่วยประชาสัมพันธ์ แนะนำบอกต่อเพื่อนฝูงญาติพี่น้องคนรู้จักให้สนใจเข้าร่วมท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชน

2.6 ชุมชนควรจะมีกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ที่เคยมีมาไว้ให้ตลอด และผู้อยู่อาศัยในชุมชนควรสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม

2.7 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ และร่วมติดตามและประเมินผล เช่น ควรเพิ่มการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในกลุ่มเยาวชนของชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักและจิตสำนึกในการหวงแหนธรรมชาติและทรัพยากรทางธรรมชาติในท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1 นำข้อมูลที่ได้เผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบ ทั้งประชาชนในเขตพื้นที่ใกล้เคียง จังหวัดและหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อนำไปปรับปรุง แก้ไข ต่อไปในอนาคต

3.2 ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปที่มีใช้คณะกรรมการชุมชนอำเภอสุมปวาและสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยเฉพาะขั้นตอนการวางแผน และการติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ที่มีผลต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้ง ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ ควรมีการจัดเวทีชาวบ้าน/ประชุมและประชาพิจารณ์ เพื่อให้ประชาชนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

3.3 ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ที่มีผลต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการชมหิ่งห้อย (คนในชุมชนอัมพวา)

4.1. ช่วงเวลาหรือฤดูกาลที่เหมาะสม โดยปกติแล้วหิ่งห้อยจะมีตลอดทั้งปี แต่จะมากในฤดูร้อน และฤดูฝน โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนตั้งแต่เดือน พฤษภาคม-ตุลาคม

4.2 แสงของหิ่งห้อยมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ถ้าเป็นเวลากลางคืน ท้องฟ้าจะสว่าง ทำให้เห็นแสงของหิ่งห้อยไม่ชัดเจน จึงควรเลือกวันที่ท้องฟ้ามีดมิด

4.3 เลือกช่วงเวลาที่น่ามาก จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้ทะเล น้ำจะขึ้น-น้ำจะลง อยู่ตลอดเวลา ควรจะเลือกวันที่น้ำมาก เพราะเรือสามารถเข้าไปใกล้กับต้นลำพูซึ่งหิ่งห้อยเกาะอยู่ ทำให้สามารถเห็นแสงของหิ่งห้อยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4.4 สิ่งที่นักท่องเที่ยวไม่ควรทำในขณะที่ส่องเรือชมหิ่งห้อย

4.4.1 ไม่ทำเสียงดัง

4.4.2 ไม่ถ่ายรูปด้วยแสงแฟลช

4.4.3 ไม่เข้าไปใกล้ต้นลำพูที่มองเห็นแสงกระพริบจากหิ่งห้อย

4.4.4 ขอให้คนขับเรือไปใช้เรือประเภทที่ไม่ใช้พลังงานจากเครื่องยนต์พลังจากน้ำมันเช่น ใช้เครื่องยนต์ที่ใช้ไฟฟ้า ให้เรืออยู่ห่างจากต้นไม้น้อย 1-20 เมตร และไม่เปิดไฟท้ายเรือ ให้เรือทุกลำเรียงคิว ไม่ตัดหน้ากัน ไม่แซงกัน

4.4.5 มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำ ถ้าเรือลำใดทำผิดกฎปรับ 10,000 บาทและยึดใบอนุญาต ใครถ่ายรูปปรับ 5,000 บาทและยึดกล้องถ่ายรูป

4.4.6 บ้านใกล้ต้นที่มีหิ่งห้อยให้เปิดไฟได้เพียงหลอดตะเกียบเล็ก ๆ 1 ดวงเท่านั้น ห้ามตั้งร้านอาหารใกล้ในระยะ 500 เมตร

4.4.7 ห้ามจุดประทัด ทุกชนิด

สิ่งเหล่านี้ทำได้หรือเปล่าหรือเห็นแก่เงินอย่างเดียว !ไม่ต้องเกรงใจใคร!เงินหาไม่ยาก! แต่หากหิ่งห้อยหมดไปจากเกาะอัมพวา คงไม่มีความงดงามอะไรเหลืออยู่แน่นอน!

5. ข้อเสนอแนะของระเบียบเรือให้บริการเรือมาตรฐาน (ผู้นำชุมชน)

5.1 เรือทุกลำต้องมีทะเบียน มีใบอนุญาตขับเรือ มี พ.ร.บ. ประกันอุบัติเหตุ พร้อมชูชีพสะอาด

5.2 เสียงของเครื่องยนต์ ต้องให้เสียงต่ำกว่ามาตรฐานของทางราชการกำหนด

5.3 แต่งกายสุภาพ ไม่พูดจาหยาบคาย และพร้อมที่จะบรรยายถึงสถานที่ต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวทราบ เช่น จอดซุกเข้าไปในที่ห้ามจอด เป็นต้น

5.4 ไม่ดื่มของมึนเมา และสูบบุหรี่ในขณะที่ขับเรือที่กำลังให้บริการอยู่

5.5 ไม่จอดเรือในที่ห้ามจอด เช่น จอดซุกเข้าไปในที่ที่มีหิ่งห้อย เป็นต้น

5.6 ในช่วงเวลาชมหึ่งห้อยรอบเกาะไม่ขับเรือเร็ว และต้องไม่ใช้เวลาน้อยกว่า 1 ชั่วโมง 20 นาที

5.7 เรือขนาดใหญ่ต้องมีคนหัวเรือช่วยเพื่อความปลอดภัยในเวลาคับขัน

5.8 ปฏิบัติตามกฎหมายจราจรทางน้ำอย่างเคร่งครัด

5.9 ให้ความร่วมมือในค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาด ความปลอดภัย และการจราจร 50 บาท/ลำ/เดือน

5.10 ขายตัวเรือที่เดียว

6. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

6.1 ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศต่อนิเวศวิทยาของสัตว์ต่าง ๆ ที่อาศัยในบริเวณแม่น้ำแม่กลอง

6.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของจังหวัดสมุทรสงคราม หรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ตลาดน้ำคลองลัดพลี ตลาดน้ำลำพญา ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เป็นต้น

6.3 ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดจากเรื่องที่ศึกษา ในประเด็นการบริหารจัดการตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2551). รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ รายตำบล และรายหมู่บ้าน ณ เดือน กันยายน พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมป่าไม้. (2551). มาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศก้นเกาะ. สืบค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2552, จาก <http://www.forest.go.th>.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กองส่งเสริมและเผยแพร่. (2547). ความรู้สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2547). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547 – 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กองทุนรักษ์. (2544). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กันทิมา จินโต. (2550). ศักยภาพของชุมชนย่านคลองดำเนินสะดวกในการจัดการการท่องเที่ยวแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay). ปรินทิพนิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2539). โครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวฯ.
- (2544). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวฯ.
- (2547). แผนการตลาดการท่องเที่ยวปี 2548 และทิศทางการตลาดการท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2551. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวฯ.
- (2549). การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวฯ.
- (2550). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- คณะกรรมการการท่องเที่ยวและการกีฬา วุฒิสภา. (2540). รายงานของคณะกรรมการการท่องเที่ยวและการกีฬา วุฒิสภา พิจารณาศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และให้เกิดศักยภาพในการแข่งขันในยุคของการค้าเสรี. กรุงเทพฯ: กองกรรมการ สำนักรักษาการวุฒิสภา.

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. (2549). *แผนที่มรดกทางวัฒนธรรมชุมชน อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*. โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม.
- (2546). *ศูนย์บริการวิชาการ โครงการนำร่องเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อม คลองอัมพวา*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม.
- ชัชวาลย์ มาอยู่วัง. (2547). *ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่มีต่อการเรียนการสอนวิชา พลศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยวุฒิ ชัยพันธ์. (2542). *การจัดการ การเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุดิมา รุ่งประพันธ์. (2549). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา*. สารนิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ; และคนอื่น ๆ. (2544). *รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการรูปแบบการท่องเที่ยว เชิงนิเวศในลุ่มแม่น้ำาวาง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ณัฐพล ลือสิงหนาท. (2549). *การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติใน อุทยานแห่งชาติทางทะเล*. วิทยานิพนธ์ น.ม. (นิติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐวุฒิ โรจนทัต. (2551). *การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตเกาะเมือง พระนครศรีอยุธยาและบริเวณรอบนอกเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. สารนิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดรรชนี เอมพันธ์; และคนอื่น ๆ. (2547). *คู่มือการจำแนกเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยหลักการ ช่วงชั้น โอกาสด้านนันทนาการ*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัลพับลิเคชั่น.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระบรมราชา. (2539). *เสด็จประพาสต้น*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรดดิ้ง.
- เทศบาลตำบลอัมพวา. (2549). *มรดกทางวัฒนธรรมชุมชนอัมพวา*. สมุทรสงคราม: ม.ป.พ.
- ธีระพร อุวรรณโน (2528). *การวัดทัศนคติ: ปัญหาในการใช้คำทำนายพฤติกรรม*. วารสาร คุรุศาสตร์ 14: 133-136.
- นภดล ปราศราณี (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลนครนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- นภวรรณ ฐานะกาญจน์. (2543). *คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิคม จารุมณี. (2544). *การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิพล เชื้อเมืองพาน. (2542.) *แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาวนอุทยานภูชี้ฟ้า จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ฤทัยวัลย์ มโนสา. (2544). *แนวความคิดในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- บุญจง ขาวสิทธิวงษ์. (2541). *คำศัพท์ชื่อและคำศัพท์ย่อด้านสิ่งแวดล้อม(ภาษาอังกฤษ-ไทย)*. กรุงเทพฯ: ที พี เอ็น เพรส.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). *การวางแผนพัฒนาแบบยั่งยืน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- .(2548). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: บริษัทเพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- เบญจา จันทรา. (2545). *แนวทางการพัฒนาตลาดดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- ประหยัด ตะคอนรัมย์. (2544) *แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ ก.ม. (การวางแผนภาคและผังเมือง). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- ปรีชา แดงโรจน์. (2546). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ไฟว์ แอนด์ ไฟว์
- ปัญญา ธีระวิทยเลิศ. (2545). *ปฏิบัติการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- ปิยะวรรณ ศิริปัญญ. (2546). *การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ถ่ายเอกสาร.
- แผนการตลาดการท่องเที่ยว. (2551). *สาระสำคัญของแผนการตลาดการท่องเที่ยว ประจำปี 2551*. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). (2550). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ*. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2553, จาก <http://www.idd.go.th/Thaihtml/05022007/PDF/PDF01/005.pdf>.

- แผนยุทธศาสตร์จังหวัดสมุทรสงคราม. (2550). สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2553, จาก <http://www.samutsongkhram.go.th/strategy/st01.pdf>
- พัชรา ลาภลือชัย. (2546). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และตลาดน้ำท่าคา จังหวัดสมุทรสงคราม. ปรินุญญาณิพนธ์ บธ.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พจนา บุญคุ้ม. (2550). แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงจังหวัดนครปฐม. ปรินุญญาณิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พยอม ธรรมบุตร. (2546). เอกสารประกอบการเรียนการสอนหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2542). สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2553, จาก http://nsm.go.th/law1/law1_10.pdf
- พรพรรณ เปล่งปลั่ง (2547). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาตลาดน้ำตลิ่งชัน. วิทยานิพนธ์ สม.ม. (สังคมวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรเพ็ญ จริญญาณม. (2542). บทบาทผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ศึกษาเฉพาะกรณีอุทยานแห่งชาติศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย. กรุงเทพฯ: สำนักปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. (2545). กลยุทธ์การพัฒนาชุมชนโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาผลกระทบทางสังคม. รัฐประศาสนศาสตร์ ปีที่ 1, ฉบับที่ 2 (พ.ค.-ส.ค. 2545) หน้า 7-27
- พลาดิษฐ์ สิทธิชัยกิจ. (2549). รัชกาลที่ ๕ เสด็จประพาสต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กูดมอร์นิ่ง.
- พลุ เดชะรินทร์. (2547). เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติการด้วย *Balanced Scorecard* และ *Key Performance Indicators*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.
- มณีวรรณ ผิวนิ่ม; และปรารถนา จันทรุพันธ์ (2545). โครงการพัฒนาการและผลกระทบของการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำ. กรุงเทพฯ: ภาควิชามนุษยวิทยา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มนัส สุวรรณ. (2530). นิเวศวิทยากับการพัฒนาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ. ม.ป.พ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2545). เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช: กรุงเทพฯ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตติยา คีตานนท์. (2549). การเสนอแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดสมุทรสงครามภายใต้การมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชน. ปรินุญญาณิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2535. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2549). เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2545. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

рінรมย์ บวรธีรกุล. (2545). พฤติกรรมและความคิดเห็นของนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
เขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศ. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ฤทัยวัลลภ มโนสา. (2544). การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์
จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

รววิทย์ สุวรรณภักดี. (2547). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนก
น้ำทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วรัญญู เวียงอำพล. (2548). การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทย. สารนิพนธ์.

กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). การวิจัยเชิงปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2538). โครงการศึกษาการ
ท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ : กรณีภาคใต้. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

ศักดิ์ สุนทรเสถียร. (2531). เจตคติ. กรุงเทพฯ: ดิฉันบุ๊คส์.

ศิริรัตน์ ไตรสัมพันธ์มงคล. (2549). การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่าง
ยั่งยืนในจังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

ศิริอร บุญโร. (2551). แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตำบลเกาะยอ อำเภอ
เมืองจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

ศมา ณ ระนอง. (2545). การจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี : ชุมชน
คีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ พบ.ม.(การ
พัฒนาชุมชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2542). เอกสารประกอบการสอนวิชานโยบาย และการปฏิบัติงานการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2545). เอกสารสรุปคำบรรยายวิชากลยุทธ์การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- (2549). เอกสารประกอบการสอนวิชานโยบาย และการปฏิบัติงานการท่องเที่ยว กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ.
- (2540). รายงานขั้นสุดท้าย การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2539). โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544) นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร เทพสิทธิ. (2536). การพัฒนาแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง.
- สมณทา หลบภัย. (2543). จิตสำนึกในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกของผู้ประกอบการค้าบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัทธา วิชยประเสริฐกุล. (2545). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางผังเมือง) กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุพินดา วงษ์บุรี. (2547). ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการจัดตั้งและเปิดคณะวิทยาเขตสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2547). รายงานการศึกษานโยบาย สมบูรณ์ โครงการพัฒนาดัชนีชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ. กองส่งเสริมและพัฒนาการมาตรฐาน. มาตรฐาน : ข้อมูลทั่วไป.
- (2551). รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2551 ของ สศช. เรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2552, จาก <http://www.tisi.go.th/standardization/definition.html>.

- สำนักงานนโยบายแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2535). พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ. ม.ป.พ.
- (2548). ระบบเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานนโยบายแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2548). แผนที่สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม. กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม.
กรุงเทพฯ. ม.ป.พ.
- สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว. (2548). โครงการศึกษาและกำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา.
สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา.
- แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism). สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2552, จาก
http://www.homestaythailand.org/b1_029.php.
- หน่วยวิจัยอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน. (2549). คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
อนุชา เล็กสกุลติลก. (2540). แนวคิด นโยบาย และแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.
กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- อภิญา พัดพาดี. (2543). ความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อตลาดน้ำตลิ่งชัน. วิทยานิพนธ์
ศด.ม. (สิ่งแวดล้อม) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- อรุณศรี นาคะวิสุทธิ. (2543). ความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ :
กรณีศึกษา อ่าวพระนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. นครศรีธรรมราช: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
- Anthony, R.N.; Dearden, J.; & Vancil, R.F. (1965). *Management Control Systems, Cases and Readings, Homeland: Irwin.*
- Avila Foucat. (2002). *Ocean & coastal Management*. Elsevier Service Ltd.
- Boo, Elizabeth. (1991). *Planning for Ecotourism*. USA: Island Press.Forestry Tasmania.
- Best, John w. (1977). *Research in Education*. 3rd .ed., Englewood Cliffs, New Jersey, Inc.
- Cronbach, L.J. (1951). *Coefficient alpha and the internal structure of tests*. Psy-Chometrika 16 : San Francisco.
- Ceballos Laseurain, H. (1998). *Propitors Opinion on Ecotourism : A Case of The Roxz Bua, Sydney Australia*. Journal of Ecotourism Research.
- Ecotourism Society. (1991). *Ecotourism: A Guide for Planners & Managers*, edited by Lindberg Kreg and Donald E. Hawkins. North Bennington, Vermont.
- Foster, C.R. (1972). *Psychology for Life Adjustment*. Chicago: American Technical Society. Harance and AVA.

- Gardner, Tim.; & McArthur, Simon. (1994). *Guided Nature Based Tourism*. Tasmania.
- Gee, C, Makens, J; & Choy,D, 1989, *The travel industry*. 2nd ed., Van Nostrand Reinhold, New York.
- Gu, L.; & Jiang, ChunQian. (2002, December). *Analysis of the Component and Characters of Ecotourism Effect*. Journal of Zhejiang Forestry College.
- Hao, J.; Var, T.; & Chon, J. (2003). *Forecasting Model of Tourist Arrivals from Major Markets to Thailand*. Tourism Analysis.
- Hendee, J., C;. Others. (1984). *Wilderness Users in the Pacific Northwest: Their Characteristics, Values and Management Preferences*. Washington, D.C. : USDA Forest Service Research PaPer PNW-61.
- Hilgard, Ernest. (1962). *Introduction to Psychology*. 3rd ed. New York: Harcourt, Brance and World.
- Hudman L.E. (1980). *Tourism a Shrinking World*. Grid Publication. Columbia, Ohio.
- Hvenegaard, Glen T.; & Dearden, Philip. (1998, July). *Ecotourism versus Tourism in Thai National Park*. Annals of Tourism Research.
- McIntosh, W. Robert; & Goeldner, R.Charles. (1995). *Tourism: Princeples, Practices, Philosophies*. New York: John Wiley & Sons.
- Mill. (1990). *Tourism The International Business*. New Jersey, Prentice Hall : 359.
- Morgan Clifford T. and King Richard A. (1991). *Introduction of Phychology Tokyo: International Student*. McGraw-Hil: I Kogakussha, Ltd.
- Navianto, B.W.; & Subijanto, J. (2001, April). *Balancing Conservation and Ecotourism: A Case in Komodo National Park*.
- Oskamp, S. (1977). *Attitude and Opinion*. New Jersey : Prentice-Hall. Harper and row.
- Parker, A., L. (1999, July). *Tourism Behavior of Younger*. Dissertation Abstracts International.
- Remmer. (1996). *Introduction to Psychology*. New York: McGraw-Hill.
- Vincent, V.C.; & Thompson, W. (2002, December). *Assessing Community Support and Sustainability for Ecotourism Development*. Journal of Travel Research.
- Yamane, Taro. (1970). *Statistics - An Introductory Analysis*. 2nd ed. Tokyo: John Weatherhill.
- Zadroany, John Thomas. (1979). *Dictionary of Social Sciene*. Washington D.c: Pub;ic Affair Press.

ภาคผนวก ก

แบบตรวจสอบศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและ
สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

แบบตรวจสอบศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

1. รายการทรัพยากรธรรมชาติ

1.ทรัพยากรธรรมชาติ	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่ติดต่อ สถานที่โทรศัพท์
1.1 ภูมิทัศน์และภูมิอากาศ : ถ้ำ ที่ราบ ฤดูกาล เกาะ ฯลฯ							
1.2 พืช : ป่า ไร่ สวน ผลไม้ สวนปาล์ม ต้นไม้ ป่า ไม้ สมุนไพร สวนครัว ความหลากหลายทางชีวภาพ ฯลฯ							
1.3 สัตว์ : นก สัตว์น้ำ สัตว์บก สัตว์ใกล้สูญพันธุ์ แมลง สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง ปศุสัตว์ ฯลฯ							
1.4 น้ำ : ลำธาร แม่น้ำ คู่ง น้ำ น้ำตก ทะเลสาบ น้ำพุ ร้อน ทะเล อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฯลฯ							

2. รายการทรัพยากรวัฒนธรรม

2.ทรัพยากรวัฒนธรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่โทรศัพท์
2.1 มรดกวัฒนธรรม : ป้อม ปราสาท ที่เกิดคนสำคัญ หมู่บ้าน/เมือง โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรม พื้นบ้าน ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์ข้อมูล สถาปัตยกรรม							
2.2 มรดกด้านศาสนา : โบสถ์ วิหาร สุเหร่า โบสถ์คริสต์ วัด ศาสนสถาน เจดีย์ ใบเบ็ล พระไตรปิฎก กุระอ่าน พระพุทธรูป จิตรกรรมฝาผนัง ประติมากรรม							
2.3 ศิลปะชาติพันธุ์ : ชนกลุ่ม น้อย ชาวเขา ดนตรี อาหาร หัตถกรรม ภาษาถิ่น การ แสดงขนบธรรมเนียม ประเพณี							

3. รายการทรัพยากรด้านกิจกรรม

3. ทรัพยากรกิจกรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง (แผนที่)	เวลา เปิด-ปิด	มีฤดูใดบ้าง	ค่าผ่านประตู	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่โทรศัพท์
3.1 กิจกรรมนันทนาการ : สนามเด็ก สนามกอล์ฟ สนาม เทนนิส เส้นทางศึกษา ธรรมชาติ ทางจักรยาน คลอง โตดรม สระว่ายน้ำ การพาย เรือ ตกปลา แกะสลัก							
3.2 กิจกรรมด้านบริการ : ขายปลีก อุปกรณ์แคมป์ปิ้ง เสื้อผ้าเฉพาะ เซรามิก แก้ว สินค้าโรงงาน ละคร การนวด การอบสมุนไพร ภาพยนตร์							
3.3 สิ่งอำนวยความสะดวก ทัวร์สวนผลไม้ ทัวร์อุทยาน แห่งชาติ ทัวร์โรงงานทำเรือ ฟาร์ม สวนพฤกษชาติ สวน สนุก สวนสาธารณะ							

4. รายการทรัพยากรด้านบริการ

4. ทรัพยากรบริการ	ชื่อ/ประเภท บริการลักษณะ	ที่ตั้ง (แผนที่)	จำนวนห้อง/ จำนวนคน	ราคาห้อง/ ราคาอาหาร	เวลาเปิด ทำการ	บริการต่าง ๆ	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
4.1 การขนส่งการเข้าถึง : ยานพาหนะ เรือ รถไฟ ท่าเรือรถยนต์ เครื่องบิน รถทัวร์							
4.2 ที่พักแรม : โรงแรม 2-5 ดาว Home stay Farm stay โมเต็ล หอพัก แคมป์							
4.3 การต้อนรับศูนย์ข้อมูล : แผนที่ โบรชัวร์ ของที่ระลึก ป้ายบอกทาง ไกด์ท้องถิ่น บริษัททัวร์ ที่ทำเจ้าของบ้าน							
4.4 บริการอื่นๆ : การซ่อม ต่างๆ บั๊มน้ำมัน ธนาคาร ที่ แลกเงิน ตำรวจท่องเที่ยว บริการสุขภาพและอุบัติเหตุ ไปรษณีย์ โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา							

5. รายการกิจกรรมการท่องเที่ยว Tourism events ในรอบปี

รายการกิจกรรมการท่องเที่ยว (Tourism Events) ในรอบปี	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.

6. การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว

ลักษณะทรัพยากร	คุณภาพ	ความโดดเด่นเมื่อเทียบกับที่อื่น	จุดดึงดูดนักท่องเที่ยว
1. ทรัพยากรธรรมชาติ			
2. ทรัพยากรวัฒนธรรม			
3. มหกรรมปรากฏการณ์ที่สำคัญ			
4. กิจกรรม			
5. บริการ			

รายการตรวจสอบศักยภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

หัวข้อ	สภาพและปัญหา
1. การเดินทาง	
2. ป้ายชี้บ่งบอกทางว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว (Gateway)	
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว	
4. ห้องสุขา	
5. ร้านอาหารเครื่องดื่ม	
6. ร้านขายของที่ระลึก	
7. การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว	
8. การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมี ลูกศรชี้ทาง	
9. มัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย	
10. ป้ายบอกข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานนั้น	
11. ผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว	
12. ลานจอดรถ	
13. สถานที่นั่งพักสำหรับนักท่องเที่ยว	
14. การเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโบราณสถาน	
15. การให้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งขึ้น	
16. สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ที่ชมโบราณสถาน	
17. การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ	
18. การดูแลทำความสะอาดบริเวณท่องเที่ยว	
19. นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่ ต้องการ	
20. การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีภาพลักษณ์ที่รู้จักกันดี	

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศลาดน้ำยามเย็น
จังหวัดสมุทรสงคราม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
สำหรับ : เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง :

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

การตอบแบบสอบถามนี้เพื่อการศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามจะไม่มีผลกระทบจากการตอบแบบสอบถามแต่ประการใด การเสนอผลการวิจัยเป็นภาพโดยรวมเท่านั้น คำตอบของท่านจะถือว่าเป็นความลับและจะนำไปประกอบในการวิจัย โดยแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านสภาพแวดล้อม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมนันทนาการและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการวางแผนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended)

ขอขอบคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลไปใช้ประโยชน์ทางด้านการศึกษาและการพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามต่อไป

◆◆ ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ◆◆

นายณัฐพงศ์ สว่างวงศ์
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นและความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไป ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านสภาพแวดล้อม ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมนันทนาการและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1) สภาพโดยทั่วไป					
1. แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป					
2. การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเด่นในด้านความเป็นเอกลักษณ์					
3. การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างงานและรายได้ของชุมชน					
4. จำนวนวันที่เปิดให้บริการ คือ ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ มีความเหมาะสม					
5. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา					
6. การเดินทางมีความสะดวกทำให้ง่ายต่อการเข้าถึง					
7. ชาวบ้านมีความเป็นมิตรและยิ้มแย้มแจ่มใส					
2) ปัญหาและอุปสรรค					
1. พื้นที่ของตลาดน้ำมีขนาดเล็ก					
2. การมีนักท่องเที่ยวมากจนเกิดความแออัด					
3. การบริการข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังมีน้อย					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4. ประชาชนในท้องถิ่นให้ความสำคัญน้อยกับตลาดน้ำยามเย็น อัมพวา					
5. การขาดความรู้ของประชาชนในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
6. การขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการพัฒนา					
7. การขาดกฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว					
3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
<u>ด้านสภาพแวดล้อม</u>					
1. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อย่างเหมาะสม					
2. การจัดอบรมภาคีทุกภาคส่วนท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม					
3. การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ					
4. แม่น้ำลำคลองมีความสะอาด ไม่เน่าเสีย					
5. การดัดแปลงสื่อจากธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในการอนุรักษ์					
6. กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
7. การจัดสภาพแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำให้มีการถ่ายเทอากาศที่ดี					
8. มาตรฐานในการกำจัดมลพิษทางน้ำ อากาศ เสียงและขยะมีประสิทธิภาพ					
9. ความสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมบริเวณตลาดน้ำ					
<u>ด้านแหล่งท่องเที่ยว</u>					
1. ภายในตลาดน้ำและบริเวณใกล้เคียงมีความสะอาดควบคู่ไปกับการอนุรักษ์					
2. การพัฒนาตลาดน้ำให้คงความเป็นธรรมชาติได้อย่างสมบูรณ์					
3. เส้นทางเดินบริเวณตลาดน้ำถูกจัดไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย					
4. การจัดเส้นทางสองฝั่งของการสัญจรทางเรือมีความน่าสนใจ					
5. การท่องเที่ยวในบริเวณตลาดน้ำและการท่องเที่ยวทางเรือเพื่อชมวิถีชีวิต หิ่งห้อยและแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มีความปลอดภัย					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
6. การจัดทำป้ายประกาศระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ					
7. ประเภทของที่พักร้านอาหารมีความหลากหลาย					
8. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย					
9. ราคาสินค้าและอาหารมีความเหมาะสม					
<u>ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม</u>					
1. การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง					
2. การสะท้อนถึงสถาปัตยกรรมแบบไทย เช่น สถาปัตยกรรมศาลาริมน้ำ รูปแบบของเรือ เป็นต้น					
3. ความงดงามของเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม					
4. การสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีเห็นอย่างชัดเจน					
5. ความมีจิตใจที่ดีของคนในท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมด้วยความยินดี					
6. ชุมชนมีความเข้มแข็งในการดำรงรักษาความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนไว้อันเป็นแบบอย่างต่อชุมชนอื่น					
7. การฟื้นฟูวัฒนธรรมของพื้นที่อย่างเหมาะสม เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง งานบวชนาค เป็นต้น					
8. การจัดบรรยากาศของสถานที่ที่ทำให้คิดย้อนถึงอดีตได้					
9. กิจกรรมประเพณีที่แสดงออกถึงความผูกพันของคนในท้องถิ่น					
<u>ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก</u>					
1. ป้ายบอกการเดินทางมาตลาดน้ำมีความเพียงพอ					
2. สถานที่จอดรถและสะดวกในการเข้าออกมีความเพียงพอ					
3. ถังขยะและจุดทิ้งขยะมีความเพียงพอ					
4. ห้องน้ำสาธารณะมีความเพียงพอ					
5. ศูนย์ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลบริการแก่นักท่องเที่ยวมีศูนย์ข้อมูลข่าวสารเพียงพอ เช่น เอกสารเผยแพร่ จุดบริการข้อมูล เป็นต้น					
6. การจัดที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวมีเพียงพอ					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
7. โทรศัพท์สาธารณะเพื่อบริการมีเพียงพอ					
8. จุดบริการการเงิน เช่น ธนาคาร ตู้เอทีเอ็ม ที่แลกเงิน มีเพียงพอ					
9. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเพื่อดูแลภายในตลาดน้ำและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางน้ำทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ					
<u>ด้านการบริหารจัดการ</u>					
1. การมีร้านค้าที่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว					
2. การกำหนดและควบคุมราคาสินค้าที่มีความเป็นธรรม					
3. การรักษาความสะอาดพื้นที่บริเวณตลาดน้ำและสภาพแม่น้ำลำคลองเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ					
4. การประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย โดยเน้นให้ตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างต่อเนื่อง					
5. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนสนับสนุนการโฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ					
6. การฟื้นฟูจัดเทศกาลงานประจำปีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ตลาดน้ำมีความสม่ำเสมอ					
7. การจัดตั้งกลุ่มประชาคมตลาดน้ำในฐานะองค์กรการจัดการมีประสิทธิภาพ					
8. การจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนาสินค้าซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง					
<u>ด้านกิจกรรมนันทนาการ</u>					
1. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำเรื่องกิจกรรมนันทนาการประเภทต่างๆ ได้เป็นอย่างดี					
2. การจัดกิจกรรมนันทนาการสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการการท่องเที่ยว					
3. การจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับฤดูกาล โอกาส เวลาและวัฒนธรรมประเพณี					
4. การสำรวจ ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมมีความต่อเนื่อง					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5. สถานที่จัดกิจกรรมนั้นหนาการณ์มีความเหมาะสม					
<u>ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น</u>					
1. การจัดกิจกรรมฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวระหว่างประชาชนกับนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสม					
2. การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนได้อย่างทั่วถึง					
3. การจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง					
4. รัฐมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแรงงานท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่มีประสิทธิภาพ					
5. การจัดตั้งคณะกรรมการท้องถิ่นตรวจสอบพฤติกรรมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวมีความเหมาะสม					

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการวางแผนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1. สภาพโดยทั่วไป

.....

.....

.....

2. ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

3. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.1 ด้านสภาพแวดล้อม

.....

.....

.....

3.2 ด้านแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

3.3 ด้านสังคมศิลปวัฒนธรรม

.....

.....

.....

3.4 ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด

.....

.....

.....

3.5 ด้านการบริหารจัดการ

.....

.....

.....

3.6 ด้านกิจกรรมนันทนาการ

.....

.....

.....

3.7 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

@@@ ขอขอบคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ @@@
 @@ ด้วยความจริงใจและมุ่งมั่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนสืบต่อไป @@

นายณัฐพงศ์ สว่างวงศ์
 นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ
 คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

คำถามที่ใช้ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐและผู้นำชุมชน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีอะไรบ้าง
2. การมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐ ชุมชน เอกชน องค์กรอิสระและนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดมีลักษณะอย่างไรบ้าง (ระบุกลุ่ม/องค์กร/ลักษณะการมีส่วนร่วม/ปัญหาอุปสรรค)
3. แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาเป็นอย่างไรบ้าง (การใช้ทรัพยากร/การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก/ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน/การบริหารบุคลากรและงบประมาณ/การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง/การให้ความรู้และจิตสำนึกในการท่องเที่ยว)
4. ระบบการจัดการด้านการท่องเที่ยวของตลาดน้ำยามเย็นอัมพวามีกระบวนการอย่างไรในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อรองรับความต้องการทางด้านการท่องเที่ยว และสร้างความเป็นเลิศทางการท่องเที่ยวตลาดน้ำของประเทศไทย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ-สกุล นางพรณี บุญประกอบ
ตำแหน่ง อาจารย์ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและแผนงาน
สถานที่ทำงาน สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ชื่อ-สกุล นายพนมศักดิ์ สวัสดิ์พงษ์
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน ข้าราชการบำนาญ

3. ชื่อ-สกุล ดร. สุนรตี นิเมเนติพันธ์
ตำแหน่ง อาจารย์
สถานที่ทำงาน ภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. ชื่อ-สกุล นางนิรมล เปลี่ยนจัญญ
ตำแหน่ง นักพัฒนาการท่องเที่ยว 8ว
สถานที่ทำงาน กลุ่มประสานการพัฒนาบริการท่องเที่ยว
สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

5. ชื่อ-สกุล นายประพัฒน์ กลิ่นจงกล
ตำแหน่ง ประธานกลุ่มดำเนินการจัดทำตลาดน้ำยามเย็นอัมพวาเพื่อการท่องเที่ยว
สถานที่ทำงาน ชุมชนอัมพวา ตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นายณัฐพงศ์ สว่างวงศ์
วันเดือนปีเกิด	11 กรกฎาคม 2528
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	33/13 หมู่ 5 ถนนสมุทรสงคราม-ปากท่อ ตำบลท้ายหาด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม 75000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนท้ายหาด จังหวัดสมุทรสงคราม
พ.ศ. 2550	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชานันทนาการ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2554	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม.) สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร

